

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง
URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKONGTALAD

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน **75537**
วัน,เดือน,ปี **๒6 พ.ย. 2550**

b. 118 40095
i.

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อปริญญานิพนธ์ : โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง
URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKONGTALAD
นักศึกษา : นางสาวโชติรส เพ็ชรเลิศ รหัส 47035008
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. สมพล ดำรงเสถียร
คณะ : ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา : ศึกษาศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา : สถาปัตยกรรม

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คณะกรรมการการตรวจสอบปริญญานิพนธ์ได้ตรวจ
พิจารณาเห็นชอบแล้ว จึงอนุมัติให้ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรคุ
ศาศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2549

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม
(รศ.ดร. รวีวรรณ ชินะตระกูล)

.....ประธานกรรมการ
(ดร. คุ่มพงษ์ หนูบรรจง)

.....กรรมการ
(อาจารย์สมิทธิ์ หวังเจริญ)

.....กรรมการ
(ผศ.สมพล ดำรงเสถียร)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุรศักดิ์ กังขาว)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ

(อาจารย์พัสดราภรณ์ มีศิริ)

.....กรรมการ

(อาจารย์สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์เบญจวรรณ อุบลศรี)

.....กรรมการ

(อาจารย์ทศพร ไสดาบรรล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ชาติไท จันเสน)

.....กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ชูเกียรติ แซ่ตั้ง)

.....กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(อาจารย์อัศวพงศ์ อนุพันธุ์พงศ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่อง (ภาษาไทย)	: โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง
(ภาษาอังกฤษ)	URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKCONGTALAD
ชื่อนักศึกษา	: นางสาวโชติรส เพ็ชรเลิศ รหัส 47035008
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผศ. สมพล ดำรงเสถียร
คณะ	: ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา	: ศึกษาศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา	: สถาปัตยกรรม

บทคัดย่อ

จากนโยบายของโครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งมุ่งเน้นคน และพัฒนาเมืองนำอยู่ เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน โดยมุ่งเน้นทางการวางผัง ปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์และพัฒนาทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนในการจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนจากระดับชาติสู่ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงได้กำหนดนโยบายและ แนวทางการพัฒนาเมืองโดยการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ออกแบบชุมชนเมือง ประกอบกับ การกำหนดรูปแบบของสถาปัตยกรรม ตลอดจนการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาพื้นที่ ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อทำการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ บริเวณ พื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง
2. เพื่อให้มีการอนุรักษ์อาคารและสถานที่ที่มีคุณค่า รวมทั้งสภาพแวดล้อมโดยรอบ
3. เพื่อให้การพัฒนาในพื้นที่บริเวณนี้เป็นไปอย่างมีระบบ สอดคล้องกับแนวการอนุรักษ์ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่ที่มีคุณค่าต่าง ๆ
4. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่ เฉพาะในอนาคต โดยเน้นรายละเอียด รูปแบบ แนวทางและมาตรการต่างๆ ในการดำเนินการ บริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
5. เพื่อออกแบบชุมชนเมือง (Urban Design) ในพื้นที่ปฏิบัติการพิเศษ (Action Area) รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ แนวทางมาตรการต่างๆ ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและบริเวณที่ เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตการออกแบบ

1 ส่วนการศึกษาภาคข้อมูล

ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ซึ่งรวมทั้งแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผู้ใช้โครงการและรายละเอียดต่างๆ ตลอดจนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การเข้าถึงพื้นที่ การใช้ที่ดิน อาคารและโบราณสถานเดิมที่มีอยู่ ลักษณะทางภูมิสถาปัตยกรรม ปัญหาและศักยภาพของพื้นที่

ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบผังเมืองเฉพาะและชุมชน และทฤษฎีที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานออกแบบและวางผัง

ศึกษาด้านข้อมูลและเทคนิคต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในโครงการ

ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ซึ่งรวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีข้อเสียของโครงการ

ศึกษากฎหมาย พระราชบัญญัติโบราณสถาน มรดกโลก และข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ศึกษาการเพิ่มสถิติการเพิ่มจำนวนประชากรในชุมชน และวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีผลกระทบในการออกแบบ

ศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ และสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่โครงการ

2 ส่วนการศึกษาภาคออกแบบ

วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเพื่อการออกแบบจัดทำการศึกษาผังเฉพาะให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของที่ตั้งโครงการ ปรับปรุงทัศนียภาพให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนที่เป็นอยู่ กำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ที่โล่งและการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ตลอดจนการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่โครงการ และบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงคุณค่าความสำคัญในด้านต่างๆ ของพื้นที่เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และรักถิ่นที่อยู่อาศัยของตน

เพื่อให้ทราบถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนภายในเกาะกรุงรัตนโกสินทร์และอาคารบ้านเรือนของชุมชนโบราณสถานต่างๆ ที่เป็นงานสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้ทราบถึงความสำคัญของพื้นที่และให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการอนุรักษ์และบูรณะฟื้นฟูพื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นการพัฒนาได้ในระดับท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ปฏิญานิพนธ์โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง ประสบความสำเร็จได้โดยจากความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ให้ข้อมูล คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ความช่วยเหลือ และรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ ทำให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างดีตามขั้นตอนและแผนงานที่วางไว้ ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้จัดทำ สามารถจัดทำปฏิญานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จ

ทั้งนี้ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์สาขาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์ สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมทุกท่าน สำหรับคำแนะนำ ที่ปรึกษา และข้อมูลจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ และท้ายสุดนี้ขอขอบคุณผู้ที่คอยช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ทั้งกำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์แก่ผู้จัดทำ รวมทั้งขอขอบคุณทุก ๆ ฝ่ายที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่มี ส่วนในการสนับสนุนการจัดทำปฏิญานิพนธ์ในครั้งนี้

ปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ อาจจะมีประโยชน์บ้างในด้านวิชาการ ซึ่งอาจเป็นความรู้ส่วนหนึ่ง แก่ผู้ที่ศึกษาและสนใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง หากปฏิญานิพนธ์นี้มีข้อผิดพลาดในส่วนใด ผู้จัดทำ ขออภัยไว้ ณ ที่นี้และจะนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมต่อไป

นางสาวโชติรส เพ็ชรเลิศ

ผู้จัดทำปฏิญานิพนธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 เหตุผลของโครงการ	2
1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา	3
1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ	4
1.5 ขอบเขตการศึกษาของปริญญานิพนธ์	4
1.6 วิธีการดำเนินปริญญานิพนธ์	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.8 อภิธานศัพท์	8
บทที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	
2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน	9
2.2 การศึกษาในกรุงเทพมหานคร	39
บทที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา	
3.1 การศึกษาในระดับชุมชนเมืองเขตพระนคร	65
3.2 การศึกษาในระดับชุมชนเมืองปากคลองตลาด	68
บทที่ 4 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและบทบาทของพื้นที่ศึกษา	
4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง	87
4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนปากคลองตลาด และบริเวณต่อเนื่อง	102
4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา	104

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในพื้นที่ศึกษา	106
4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนและพื้นที่ศึกษา	108
4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา	111
4.7 การวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต	121
บทที่ 5 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา	
5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา	124
5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต	126
5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา	132
5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต	133
บทที่ 6 การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชน	
6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา	135
6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ	137
6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ	147
6.4 แนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและผัง	148
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา	173
7.2 ข้อเสนอแนะ	175
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงลักษณะภูมิอากาศ	13
ตารางที่ 2.2	ตารางประชากรจากการทะเบียนของประเทศไทย พ.ศ. 2518-2548	18
ตารางที่ 2.3	แสดงการคาดประมาณประชากร และอัตราต่าง ๆ ของประเทศไทย พ.ศ. 2533-2563	24
ตารางที่ 2.4	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พ.ศ. 2538-2547	30
ตารางที่ 2.5	แสดงอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศไทยในอนาคต	30
ตารางที่ 2.6	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และรายได้ประชาชาติ	31
ตารางที่ 2.7	แสดงอัตราการขยายตัวของ GDP ด้านผลผลิต ณ ราคา ปี 2531 พ.ศ. 2531-2546	34
ตารางที่ 2.8	แสดงรายได้จากนักท่องเที่ยว	35
ตารางที่ 2.9	แสดงดุลการค้าระหว่างประเทศ	36
ตารางที่ 2.10	แสดงรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อครัวเรือน	37
ตารางที่ 2.11	อัตรารายจ่ายตัวและโครงสร้าง GDP	53
ตารางที่ 2.12	อัตรารายจ่ายตัวและโครงสร้างการผลิตรายภาค	55
ตารางที่ 2.13	Per capita GRP และอัตราเพิ่ม	56
ตารางที่ 2.14	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวปี 2546	57
ตารางที่ 3.1	สัดส่วนโครงสร้างของประชากรกลุ่มผู้อยู่อาศัยในอาคารตึกแถว	71
ตารางที่ 3.2	สัดส่วนโครงสร้างของประชากรกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	71
ตารางที่ 3.3	สัดส่วนโครงสร้างของประชากรด้านกิจกรรมการใช้อาคาร	72
ตารางที่ 3.4	สัดส่วนระยะเวลาในการอยู่อาศัยของประชากรบริเวณปากคลองตลาด	72
ตารางที่ 3.5	สัดส่วนระยะเวลาของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	73
ตารางที่ 3.6	สัดส่วนการศึกษาของประชากรในพื้นที่ปากคลองตลาด	73
ตารางที่ 3.7	การศึกษาของประชากรในพื้นที่ปากคลองตลาดกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย	74
ตารางที่ 3.8	สัดส่วนการใช้สอยอาคารของคนในพื้นที่ปากคลองตลาด	82

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 3.9	แสดงจำนวนชั้นของอาคารบริเวณปากคลองตลาด 83
ตารางที่ 3.10	แสดงวัสดุอาคารบริเวณปากคลองตลาด 83
ตารางที่ 3.11	แสดงสภาพอาคารบริเวณปากคลองตลาด 84
ตารางที่ 3.12	แสดงรูปแบบอาคารบริเวณปากคลองตลาด 85
ตารางที่ 4.1	แสดงค่าลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย 113
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง 113
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 114
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าคะแนนดิบของลักษณะของพื้นที่ 114
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าคะแนนดิบของราคาที่ดิน 115
ตารางที่ 5.1	แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต ชุมชนปากคลองตลาด 128
ตารางที่ 5.2	แสดงการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศใน กทม. 129
ตารางที่ 6.1	แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม 145

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

			หน้า
ภาพที่	2.1	แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย	10
ภาพที่	2.2	แสดงลักษณะภูมิประเทศไทย	11
ภาพที่	2.3	แสดงแผนที่ลุ่มน้ำหลักในประเทศไทย	12
ภาพที่	2.4	แผนที่แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 39 ปี ของประเทศไทย	13
ภาพที่	2.5	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมของประเทศไทย	15
ภาพที่	2.6	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศไทย	16
ภาพที่	2.7	แผนภูมิร้อยละของประชากรจำแนกตามหมวดอายุและเพศของประชากรพ.ศ. 2533-2548	20
ภาพที่	2.8	รูปภาพแสดงความหนาแน่นของประชากร	21
ภาพที่	2.9	รูปภาพแสดงประชากรที่เพิ่มขึ้นระหว่างปี 2533-2546	22
ภาพที่	2.10	รูปภาพแสดงจำนวนประชากรทั้งสิ้นต่อครัวเรือน	23
ภาพที่	2.11	รูปภาพแสดงเขตการปกครองของประเทศไทย	26
ภาพที่	2.12	แสดงอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง พ.ศ.2532-2547	29
ภาพที่	2.13	ตารางแสดงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ด้านผลผลิต ณ ราคา ปี 2531 จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2531-2546	34
ภาพที่	2.14	ตารางแสดงรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคน	38
ภาพที่	2.15	แสดงขอบเขตของกรุงเทพมหานคร	40
ภาพที่	2.16	แผนที่เส้นทางของกรมทางหลวง จากกรุงเทพฯ สูภูมิภาค	43
ภาพที่	2.17	แสดงเส้นทางของรถไฟฟ้ายกระดับ	44
ภาพที่	2.18	แสดงเส้นทางของรถไฟฟ้าใต้ดิน	45
ภาพที่	2.19	แผนที่เส้นทางคมนาคมทางน้ำบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา	46
ภาพที่	2.20	แสดงขอบเขตการใช้ที่ดินของกรุงเทพมหานคร	50
ภาพที่	3.1	ภาพแสดงขอบเขตที่ตั้งของเขตพระนคร	66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 3.2	ภาพแสดงขอบเขตที่ตั้งของบริเวณปากคลองตลาด	70
ภาพที่ 3.3	ภาพแสดงการทวดโทรมของอาคารเก่า	76
ภาพที่ 3.4	ภาพแสดงรูปแบบที่ไม่ผสมกลมกลืนกับอาคารเดิม	77
ภาพที่ 3.5	ภาพแสดงปัญหาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	78
ภาพที่ 3.6	ภาพแสดงปัญหาเกี่ยวกับการสัญจร	79
ภาพที่ 3.7	ภาพแสดงปัญหาเกี่ยวกับhabenเร่งแผงลอย	79
ภาพที่ 3.8	ภาพแสดงพื้นที่ตลาดในบริเวณปากคลองตลาด	81
ภาพที่ 4.1	แสดงค่าคะแนนลักษณะความหนาแน่นของอาคารสิ่งก่อสร้าง	116
ภาพที่ 4.2	แสดงค่าคะแนนลักษณะของพื้นที่	117
ภาพที่ 4.3	แสดงค่าคะแนนลักษณะของระบบการเข้าถึง	118
ภาพที่ 4.4	แสดงค่าคะแนนราคาที่ดินในชุมชน	119
ภาพที่ 6.1	แสดงแนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ (แนวทางเลือกที่ 1)	142
ภาพที่ 6.2	แสดงแนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ (แนวทางเลือกที่ 2)	143
ภาพที่ 6.3	แสดงแนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ (แนวทางเลือกที่ 3)	144
ภาพที่ 6.4	แสดงความเป็นมาของโครงการ	150
ภาพที่ 6.5	แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ	151
ภาพที่ 6.6	แสดงขอบเขตของการศึกษาปริญญาโท	151
ภาพที่ 6.7	แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบาย	152
ภาพที่ 6.8	แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ	152
ภาพที่ 6.9	แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านสังคม	153
ภาพที่ 6.10	แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	153
ภาพที่ 6.11	แสดงการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาด	154

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 6.12	แสดงการศึกษาขอบเขตและที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา	154
ภาพที่ 6.13	แสดงการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศึกษา	155
ภาพที่ 6.14	แสดงการศึกษาวិเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ศึกษา	155
ภาพที่ 6.15	แสดงการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา	156
ภาพที่ 6.16	แสดงการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา	156
ภาพที่ 6.17	แสดงการกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนา	157
ภาพที่ 6.18	แสดงการคาดการณ์การใช้พื้นที่ในอนาคต	157
ภาพที่ 6.19	แสดงการวิเคราะห์ลักษณะกายภาพในอนาคต	158
ภาพที่ 6.20	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	158
ภาพที่ 6.21	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	159
ภาพที่ 6.22	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	159
ภาพที่ 6.23	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	160
ภาพที่ 6.24	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	160
ภาพที่ 6.25	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	161
ภาพที่ 6.26	แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน	161
ภาพที่ 6.27	แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา	162
ภาพที่ 6.28	แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา	162
ภาพที่ 6.29	แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา	163
ภาพที่ 6.30	แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา	163
ภาพที่ 6.31	แสดง MASTER PLAN	164
ภาพที่ 6.32	แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด	165
ภาพที่ 6.33	แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)	166
ภาพที่ 6.34	แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)	167
ภาพที่ 6.35	แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)	168
ภาพที่ 6.36	แสดงลักษณะของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด	169

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 6.37 แสดงลักษณะของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)	170
ภาพที่ 6.38 แสดงลักษณะของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)	171
ภาพที่ 6.39 แสดงภาพโดยรวมในพื้นที่ปากคลองตลาด	172

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งเป็นบริเวณแรกของกรุงเทพมหานครเมื่อแรกตั้งราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ.2478 ได้ริเริ่มอนุรักษ์โบราณสถานต่าง ๆ เช่น การบูรณะพระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพน พระราชวังบวรสถานมงคล การขึ้นทะเบียนคูคลองเมืองเดิมตลอดคลองเป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร

พื้นที่บริเวณปากคลองตลาดเป็นพื้นที่ต่อเนื่องริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นใน และเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นนอกที่เชื่อมต่อกันทางทิศใต้ ถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมและวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันมีความขัดแย้งกันระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาค่อนข้างมากทั้งในลักษณะกิจกรรมและสภาพทางกายภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบายโดยตรง คือ คณะกรรมการโครงการรัตนโกสินทร์ ได้ให้ภาพรวมในการปรับปรุงเชิงอนุรักษ์ในส่วนพื้นที่ริมน้ำ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นใหญ่ๆ คือ

1. การอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม
2. การรื้อย้ายอาคารที่ไม่มีคุณค่าเพื่อปรับปรุงพื้นที่นั้นหนา การ และสนับสนุนการท่องเที่ยว
3. การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับบริเวณพื้นที่อนุรักษ์ในเมือง

แนวนโยบายได้รวมถึงบริเวณปากคลองตลาดด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรุงเทพมหานคร ได้เคยมีแผนปรับปรุงพื้นที่บริเวณนี้มาแล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากมีปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินที่ซับซ้อนที่มีผลด้านการเวนคืนที่ดิน การขาดงบประมาณดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และการยอมรับจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อโครงการและการขาดรายละเอียดของการปรับปรุงและพัฒนาโครงการเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะในด้านการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมและการรองรับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้มีนโยบายทำการศึกษาโครงการปรับปรุงพื้นที่บริเวณปากคลองตลาดอีกครั้ง โดยมีเป้าหมายให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วย

อาจมีการทบทวนนโยบายในบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่หน่วยงานท้องถิ่น และสามารถปฏิบัติงานได้จริง

1.2 เหตุผลของโครงการ

1.2.1 ด้านนโยบาย

เพื่อตอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งมุ่งเน้นคน และพัฒนาเมืองน่าอยู่ เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน โดยมุ่งเน้นทางด้านการวางผังปรับปรุงฟื้นฟูเมืองการอนุรักษ์และพัฒนาทางด้านสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับแผนมหาดไทยฉบับที่ 1 – 7 (พ.ศ. 2515 – 2549) เป็นแผนแม่บทของกระทรวงมหาดไทยในด้านการปกครอง และมีนโยบายในการส่งเสริมการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ พัฒนาศักยภาพคนภายในเมืองให้เกิดการพึ่งพาตนเองจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

เพื่อตอบสนองแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลาง (พ.ศ. 2547) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เพื่อสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ในการพัฒนาทางด้านสังคม การพัฒนาเมืองและชุมชนที่ยั่งยืน และการพัฒนา หรือดำรงรักษา บริเวณเฉพาะแห่ง ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาเมืองโดยการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ออกแบบชุมชนเมือง (Urban Design) ประกอบกับการกำหนดรูปแบบของสถาปัตยกรรม ตลอดจนการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพทาง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศเกิดการพัฒนาดังต่อไปนี้ รวมทั้งจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวรวมไปถึงการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะการใช้ที่ดินด้านที่อยู่อาศัยรวมไปถึงด้านพาณิชย์เพื่อรองรับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว

1.2.3 ด้านสังคม

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยพื้นฐาน ของการท่องเที่ยวในสังคมให้ดีขึ้นควบคู่กับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.4 ด้านกายภาพ

เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ โบราณสถาน มรดกโลก และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแหล่งรองรับและตอบสนองความต้องการของพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา

1.3.1 ด้านนโยบาย

เนื่องจากนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 – 9 (พ.ศ. 2504 – 2549) ซึ่งมีการดำเนินนโยบายโครงสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจ และได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่องแต่เนื่องจากความผันผวนของตลาดโลก และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้งจึงส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้ จึงส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า และกระจายความเจริญไปไม่ทั่วถึงและเกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม

แผนของกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1 – 7 (พ.ศ. 2515 – 2549) โดยส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องการปกครองมากกว่าการพัฒนาเมือง ซึ่งขาดการดูแลและควบคุมการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ ได้จัดการดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อให้เป็นแผนผังและโครงการดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาสภาพแวดล้อม

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากเกิดภาวะวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยลดลงก่อให้เกิดปัญหาต่อรายได้ของประชาชน ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้เพียงพอต่อชุมชน

1.3.3 ด้านสังคม

จากการพัฒนาประเทศส่งผลให้มีจำนวนประชากร และนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีศักยภาพเพียงพอทำให้เกิดปัญหาในชุมชน ดังนั้นจึงต้องพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างถูกต้องตามพระราชบัญญัติผังเมือง และพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

1.3.4 ด้านกายภาพ

เนื่องจากการขยายตัวจากกรุงเทพมหานครมีการเจริญเติบโตของชุมชนอย่างไม่เป็นระบบระเบียบแบบแผน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำผังเมืองเฉพาะ ซึ่งหมายถึง เพื่อให้เป็นแผนผังและโครงการดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางอนุรักษ์โบราณสถานและพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ในการรักษาคุณค่าของมรดกศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าไว้และพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของประเทศ พร้อมสร้างทัศนคติและความเข้าใจอันดีอันจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในพื้นที่และประชาชนโดยทั่วไป

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อทำการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ บริเวณพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง
2. เพื่อให้มีการอนุรักษ์อาคารและสถานที่ที่มีคุณค่า รวมทั้งสภาพแวดล้อมโดยรอบ
3. เพื่อให้การพัฒนาในพื้นที่บริเวณนี้เป็นไปอย่างมีระบบ สอดคล้องกับแนวการอนุรักษ์เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่ที่มีคุณค่าต่าง ๆ
4. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติการ (Action Plan) สำหรับใช้เป็นมาตรฐานการปรับปรุงพื้นที่เฉพาะในอนาคต โดยเน้นรายละเอียด รูปแบบ แนวทางและมาตรการต่างๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการ การพัฒนาปรับปรุงฟื้นฟูเมือง การอนุรักษ์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
5. เพื่อออกแบบชุมชนเมือง (Urban Design) ในพื้นที่ปฏิบัติการพิเศษ (Action Area) รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ แนวทางมาตรการต่างๆ ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและบริเวณที่เกี่ยวข้อง

1.5 ขอบเขตการศึกษาของปริญญาโท

1.5.1 ส่วนการศึกษาภาคข้อมูล

ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ซึ่งรวมทั้งแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผู้ใช้โครงการและรายละเอียดต่างๆ ตลอดจนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การ

เข้าถึงพื้นที่ การใช้ที่ดิน อาคารและโบราณสถานเดิมที่มีอยู่ ลักษณะทางภูมิสถาปัตยกรรม ปัญหาและศักยภาพของพื้นที่

ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบผังเมืองเฉพาะและชุมชน และทฤษฎีที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานออกแบบและวางผัง

ศึกษาด้านข้อมูลและเทคนิคต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในโครงการ

ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ซึ่งรวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีข้อเสียของโครงการ

ศึกษากฎหมาย พระราชบัญญัติโบราณสถาน มรดกโลก และข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้องกับโครงการ

ศึกษาการเพิ่มสถิติการเพิ่มจำนวนประชากรในชุมชน และวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีผลกระทบต่อในการออกแบบ

ศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ และสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่โครงการ

1.5.2 ส่วนการศึกษาภาคออกแบบ

วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเพื่อการออกแบบจัดทำการศึกษาผังเฉพาะให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของที่ตั้งโครงการ ปรับปรุงทัศนียภาพให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนที่เป็นอยู่ กำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ที่โล่งและการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ตลอดจนการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.6 วิธีการดำเนินปริญญานิพนธ์

1.6.1 ชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) พื้นที่โครงการ การสัมภาษณ์ (Interview) สอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งศึกษาวิถีชีวิตของชุมชน

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แผนที่และภาพถ่าย ประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1.6.2 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.6.2.1 ข้อมูลด้านนโยบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมไปถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพิจารณาเพื่อทำโครงการ

1.6.2.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

วิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของการท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านสถิติเป็นตัวกำหนดความเป็นไปได้ของโครงการ

1.6.2.3 ข้อมูลด้านสังคม

วิเคราะห์สภาพวิถีของคนในชุมชน และศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อเป็นตัวกำหนดขอบเขตของโครงการและการพัฒนาอนุรักษ์พื้นที่

1.6.2.4 ข้อมูลด้านกายภาพ

วิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่ชุมชน ให้สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต จัดการวางผังเฉพาะให้เหมาะสมโดยใช้การปรับปรุงและอนุรักษ์พื้นที่ชุมชน ประกอบกับการศึกษาวิเคราะห์ด้านพื้นที่ (Spatial Analysis) จะแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบันภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี และการคาดการณ์เปลี่ยนแปลงในอนาคต นอกจากนี้การศึกษานี้จะแสดงให้เห็นถึงปัญหา เงื่อนไขข้อจำกัด ตลอดจนศักยภาพในการอนุรักษ์และพัฒนาในบริเวณพื้นที่ต่างๆ ภายในปากคลองตลาดและท่าเตียน เพื่อประมวลผลเป็นวัตถุประสงค์ หลักการและแนวความคิดในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในลำดับต่อไป

1.6.3 ขึ้นสังเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำเอาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มาสรุปและทำการประเมินค่า เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพื้นที่กิจกรรมและรูปแบบสถาปัตยกรรม ให้เหมาะสมกับชุมชนที่เป็นอยู่

1.6.4 ขึ้นเสนอแนะและการออกแบบ

1.6.4.1 กำหนดแนวความคิดในการออกแบบ

ขอบเขตของการศึกษาวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นโครงการอนุรักษ์และปรับปรุงดังนั้น จึงต้องพิจารณาถึงเมืองเก่า และโบราณสถานที่สำคัญที่มีอยู่ทำการปรับปรุงแก้ไขและจัดวางผัง การออกแบบเป็นกายภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพพื้นที่ โดยพัฒนาไม่ให้มีผลกระทบต่อชุมชนเดิมเพื่อ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. ส่วนการปรับปรุงอาคาร

จัดสภาพภูมิทัศน์เป็นแนวกันชน (Buffer strip) หรือดัดแปลงรูปร่างอาคารให้ดูกลมกลืนและเป็นระเบียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดกลุ่มอาคารที่ควรอนุรักษ์ในเขตปากคลองตลาดและท่าเตียน โดยมีทางสัญจรหลัก (Main Axis) เชื่อมต่อและมีทางสัญจรรองลงไปเชื่อมโบราณสถานต่างๆ เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และทางสัญจรเหล่านี้ต้องจัดสภาพสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ให้ต่อเนื่องกัน

ปรับปรุงและดัดแปลงรูปแบบอาคารที่จำเป็นต้องใช้งานให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในเขตปากคลองตลาดและท่าเตียน

2. ส่วนพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่แนวริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหลัก และจัดให้มีที่ว่างบริเวณริมคูคลองเป็นส่วนสาธารณะและเป็นลานเปิดโล่งเพื่อใช้เป็นกิจกรรมทางประเพณี เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น

3. ส่วนพื้นที่โล่ง

จัดทำพื้นที่ทำสวนสาธารณะของชุมชน พื้นที่นันทนาการเพื่อจัดเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน

1.6.5 ชั้นสรุปผลและนำเสนอโครงการ

1.6.5.1 รวบรวมภาคข้อมูล และการวิเคราะห์

1.6.5.2 กระบวนการออกแบบ และวิธีดำเนินโครงการ

1.6.5.3 Model เพื่อแสดงการจัดวางผังของพื้นที่โครงการ

1.6.5.4 รูปแบบของอาคารที่จะทำการอนุรักษ์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1.1 ด้านนโยบาย

ทราบแนวทางการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวอนุรักษ์ในเกาะรัตนโกสินทร์

1.7.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งทำให้เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศและชุมชน

1.7.1.3 ด้านสังคม

ทราบถึงการพัฒนาของประเทศข้อมูลทางสถิติ และข้อมูลอื่นๆจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.1.4 ด้านกายภาพ

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน และศึกษาการใช้ประโยชน์ของที่ดินอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากปริญญานิพนธ์

1.7.2.1 เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่โครงการ และบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงคุณค่าความสำคัญในด้านต่างๆ ของพื้นที่เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และรักถิ่นที่อยู่อาศัยของตน

1.7.2.2 เพื่อให้ทราบถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนภายในเกาะกรุงรัตนโกสินทร์และอาคารบ้านเรือนของชุมชนโบราณสถานต่างๆ ที่เป็นงานสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่

1.7.2.3 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้ทราบถึงความสำคัญของพื้นที่และให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการอนุรักษ์และบูรณะฟื้นฟูพื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

1.7.2.4 เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นการพัฒนาได้ในระดับท้องถิ่น

1.8 อภิธานศัพท์

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ลดลงและทรัพยากรที่เกิดขึ้นทดแทนได้ต้องเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกัน คุณภาพของสภาพแวดล้อมต้องดีขึ้นแนวความคิดนี้คือหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจากแนวคิดการอนุรักษ์ หรือ Conservation โดยที่การอนุรักษ์หมายถึง รูปแบบการใช้ประโยชน์ สิ่งที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนาน

การปรับปรุงฟื้นฟู หมายถึง การพัฒนาที่ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องไม่ลดลงและทรัพยากรที่เกิดขึ้นทดแทนได้ต้องเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันคุณภาพของสภาพแวดล้อมต้องดีขึ้นจากการแก้ปัญหาในทุกด้าน คือด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงลักษณะ และสภาพของพื้นที่ศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับเขตจนถึงระดับชุมชนที่ศึกษา คือชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็นลำดับได้ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในประเทศ

2.1.1 การศึกษาลักษณะทางกายภาพในประเทศ

2.1.1.1 ลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่กลางภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 5–21 องศาเหนือเส้นแวงที่ 90-106 องศาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งสิ้น 513,115.029 ตารางกิโลเมตร หรือ 198,183 ตารางไมล์ นับว่าประเทศไทยมีพื้นที่อยู่ในเกณฑ์ขนาดปานกลาง ส่วนที่ยาวที่สุดของประเทศไทย ซึ่งวัด จาก อ.แม่สาย จ.เชียงราย ซึ่งอยู่เหนือสุดถึง อ.เบตง จ.ยะลา ซึ่งอยู่ใต้สุด มีความยาวประมาณ 1,648 กิโลเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดของประเทศไทยวัดจากด่านเจดีย์สามองค์ใน เขต อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกสุดจนถึงช่องเม็กในเขต อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี ซึ่งอยู่ทางตะวันออกสุด มีความกว้างประมาณ 780 กิโลเมตร ส่วนที่แคบ ที่สุดของประเทศไทย อยู่ในบริเวณภาคตะวันตก ที่ ต.คลองวาฬ จ.ประจวบคีรีขันธ์กว้างประมาณ 10.6 กิโลเมตร สำหรับแผ่นดินส่วนที่แคบที่สุดของแหลม ทองระหว่างฝั่งทะเล อันดามัน และฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งเป็นบริเวณที่เรียกว่า "คอคอตกกระ" วัดจากฝั่งแม่น้ำกระบุรีถึงฝั่งทะเลด้านตะวันออกกว้าง 64 กิโลเมตร คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหภาพพม่า

ทิศใต้ ติดต่อกับ ประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ราชอาณาจักรกัมพูชาและอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สหภาพพม่า

ปัจจุบันประเทศไทยมีจังหวัดทั้งสิ้น 76 จังหวัด แบ่งออกเป็น 6 ภาค ประกอบด้วย

ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ เมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลวง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีเมืองสำคัญในแต่ละภาคดังนี้ ภาคเหนือ - เชียงใหม่, ภาคใต้ - สงขลา, ภาคกลาง - อยุธยา, ชลบุรี, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - นครราชสีมา, ขอนแก่น

ภาพที่ 2.1 แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย

2.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศไทย

โครงสร้างและลักษณะภูมิประเทศของไทย แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

- 1) ที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา
- 2) บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงใต้
- 3) ที่สูงภาคพื้นทวีป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) คาบสมุทรมภาคใต้
- 5) ที่ราบสูงโคราช

ภาพที่ 2.2 แสดงลักษณะภูมิประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

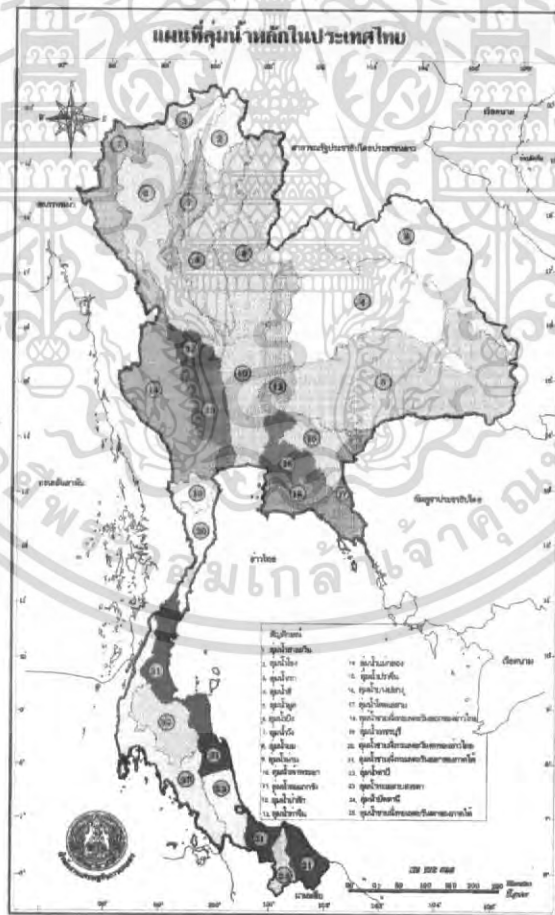
ประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศ ร้อนชื้นมีลมมรสุม อุณหภูมิสูงสุดในเดือนมีนาคมและเมษายนวัดได้เฉลี่ย 28-38 องศาเซลเซียส ความชื้นเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 82.7-73 ลักษณะภูมิอากาศแบ่งเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

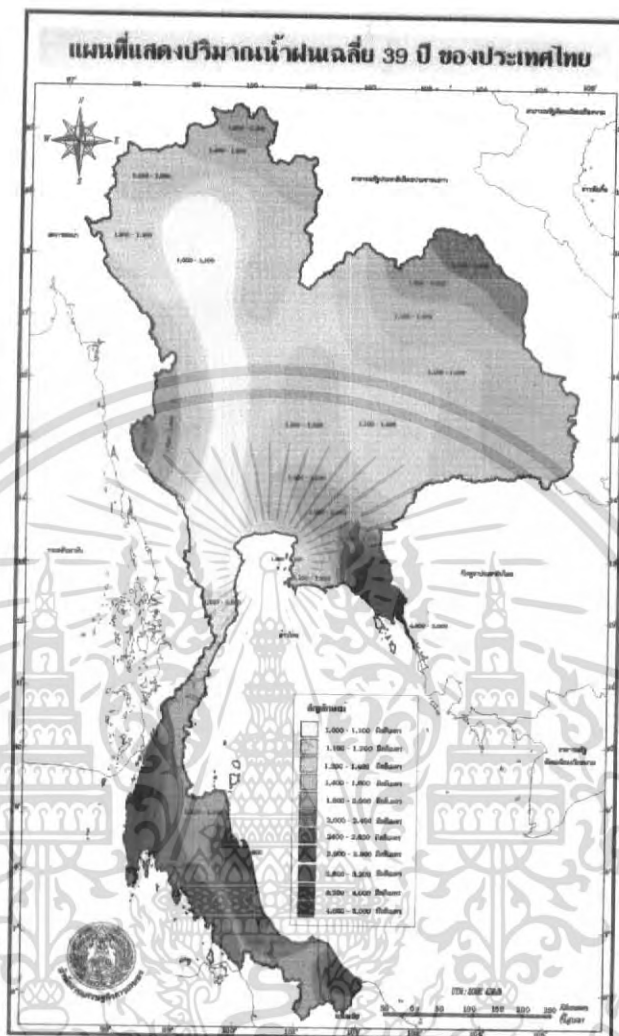
ฤดูหนาว ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม

ทิศทางลมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ทิศทาง คือ ลมประจำทิศตะวันตกเฉียงใต้ เป็นลมที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย เป็นลมที่พัดในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน และลมประจำทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นลมที่พัดมาจากประเทศจีน จะเป็นลมที่พัดในช่วงฤดูหนาว

ภาพที่ 2.3 แสดงแผนที่คูนน้ำหลักในประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.4 แผนที่แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 39 ปี ของประเทศไทย

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงลักษณะภูมิอากาศ¹

เครื่องชี้วัด (องศาเซลเซียส)	2543	2544	2545	2546	2547
1.อุณหภูมิเฉลี่ยรายปี	27.1	27.3	27.6	27.5	27.5
2.ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี	1813	1707.3	1607.9	1525.9	1438.3
3.ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายปี	78	78	77	76	75

¹ กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ตารางแสดงลักษณะภูมิอากาศ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1.4 การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งทางบก

ประกอบด้วยเส้นทางรถยนต์หลายประเภท ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน (เส้นถนนพหลโยธินสำหรับทางเหนือ เส้นถนนมิตรภาพสำหรับสายตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนสุขุมวิทสำหรับสายตะวันออก และถนนเพชรเกษมสำหรับทางใต้) ทางหลวงพิเศษทางหลวงชนบท ทางหลวงสุชาภิบาล และทางหลวงสัมปทาน นอกจากนี้ยังมีทางหลวงสายเอเชีย ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญที่ตัดผ่านประเทศไทยเพื่อเชื่อมต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในทวีปเอเชียรวม 14 ประเทศ

เส้นทางรถไฟ มีให้บริการ 6 สาย คือ สายเหนือ (สถานีกรุงเทพฯ – สถานีเชียงใหม่ เป็นระยะทาง 751 กิโลเมตร) สายตะวันออกเฉียงเหนือ (สถานีกรุงเทพฯ – สถานีอุบลราชธานี เป็นระยะทาง 575 กิโลเมตร และสถานีกรุงเทพฯ – สถานีหนองคาย เป็นระยะทาง 624 กิโลเมตร) สายตะวันตก (สถานีวงเวียนใหญ่ – กาญจนบุรี เป็นระยะทาง 210 กิโลเมตร) สายตะวันออก (สถานีกรุงเทพฯ – สถานีรัฐประศาสน์ เป็นระยะทาง 225 กิโลเมตร) สายชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก (สถานีฉะเชิงเทรา – สถานีสัตหีบ เป็นระยะทาง 142 กิโลเมตร) และสายใต้ (สถานีกรุงเทพฯ – สถานีป่าตองเบชาร์ เป็นระยะทาง 945 กิโลเมตร และสถานีกรุงเทพฯ – ชุมทางหาดใหญ่ – สุโขทัย รวมเป็นระยะทาง 1,159 กิโลเมตร) เส้นทางรถไฟที่สามารถติดต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านคือสหพันธ์มาเลเซียได้ที่สถานีป่าตองเบชาร์ และสถานีสุโขทัย

การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

สามารถแบ่งออกได้เป็นการขนส่งทางแม่น้ำลำคลองต่างๆ ภายในประเทศ ซึ่งแม่น้ำที่สำคัญของประเทศไทยคือ แม่น้ำเจ้าพระยา และการคมนาคมขนส่งทางชายฝั่งทะเลและมหาสมุทร ทั้ง 2 ด้าน ของคาบสมุทรตอนใต้ของไทย

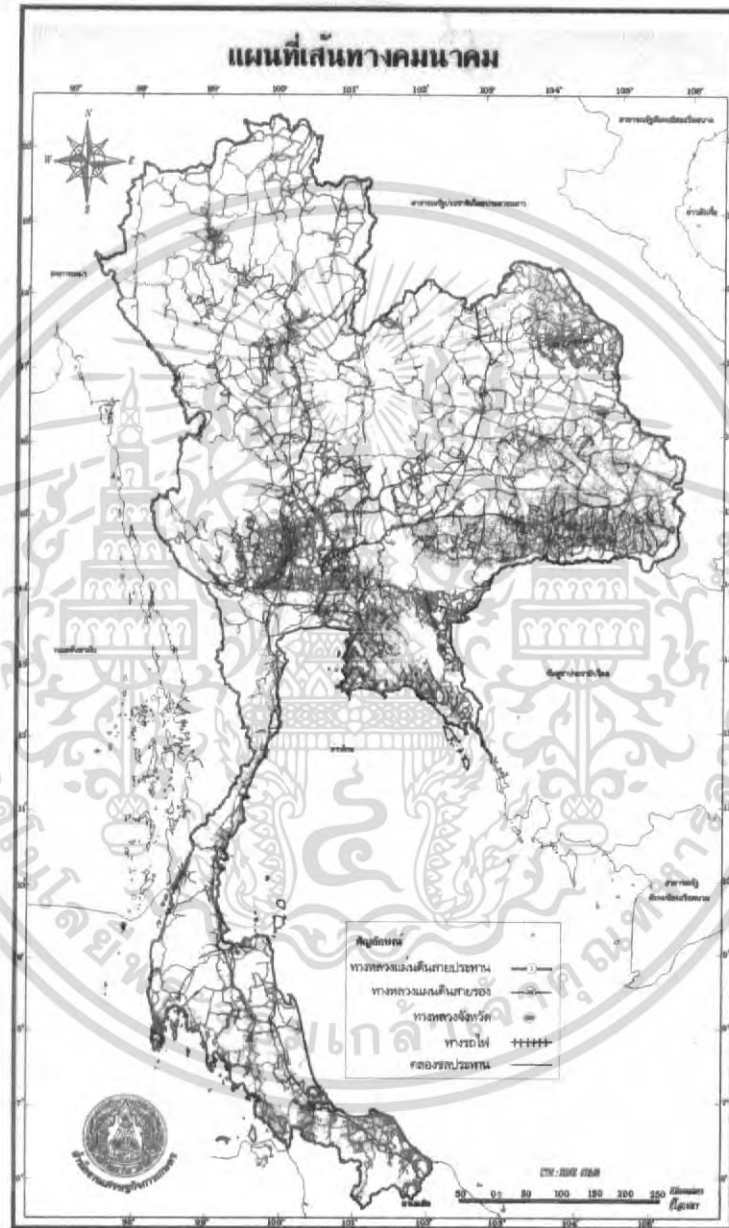
การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

ประเทศไทยมีสายการบินที่ให้บริการภายในประเทศ และระหว่างประเทศ นอกจากสายการบินของไทยแล้วยังมีสายการบินของชาติอื่นๆ ทยอยแวะให้บริการมากกว่า 20 สายการบิน และมีสนามบินพาณิชย์ที่รองรับสายการบินอยู่เกือบ 30 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมี 4 แห่งที่เป็นสายการบินนานาชาติประกอบด้วย สนามบินกรุงเทพฯ (ดอนเมือง) สนามบินเชียงใหม่ สนามบินภูเก็ต สนามบินหาดใหญ่(จังหวัดสงขลา) และที่กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างคือ สนามบินสุวรรณภูมิ (หนองจุงเห่า) ที่เหลือเป็นสนามบินภายในประเทศกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ในทุกภูมิภาค

การคมนาคมขนส่งทางอากาศโดยปัจจุบันมีความสำคัญต่อประเทศมาก เพราะมีความสะดวกรวดเร็ว โดยสนามบินพาณิชย์แห่งแรกของกรุงเทพ (สนามบินดอนเมือง) ไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับการรองรับจำนวนผู้โดยสารที่จะเข้า-ออกภายในประเทศที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี จึงทำให้มีการสร้างสนามบินแห่งใหม่ขึ้นมา คือสนามบินสุวรรณภูมิ เพื่อรองรับกับการขนส่งที่เพิ่มมากขึ้น และมีการรองรับผู้โดยสารที่จะเข้า-ออกภายในประเทศที่เพิ่มมากขึ้น

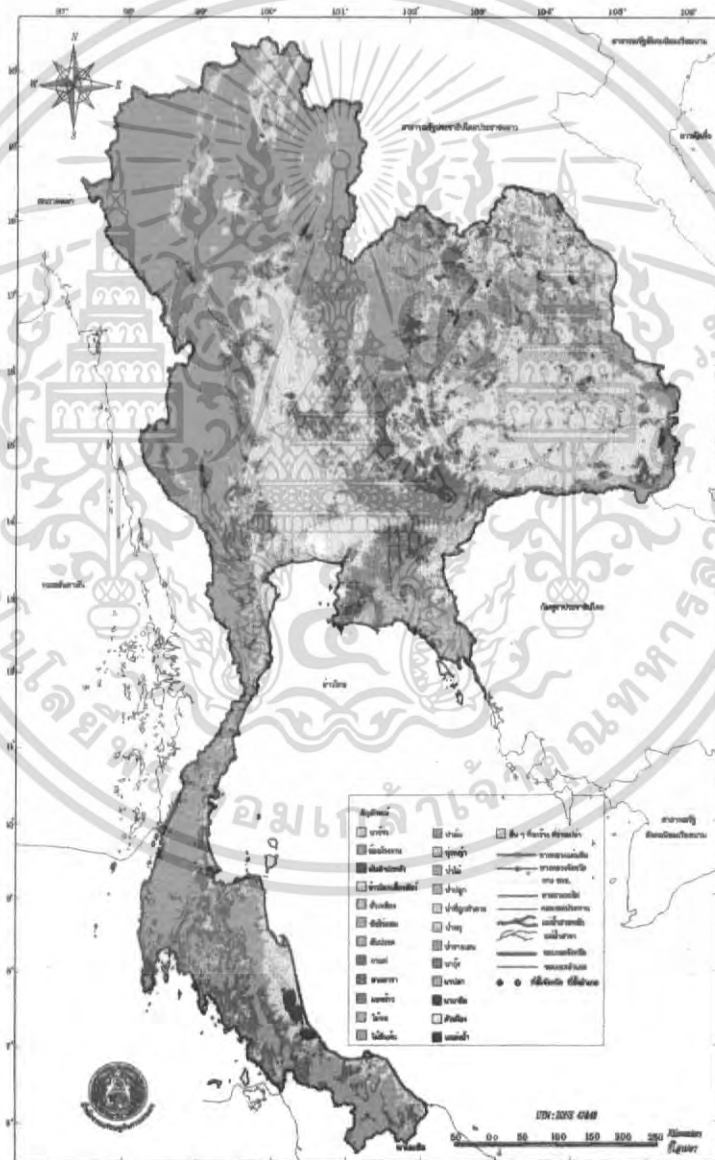

ภาพที่ 2.5 แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม เพราะพื้นที่โดยส่วนใหญ่ใช้ทำเกษตรกรรม ลักษณะการใช้ที่ดินขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่จึงเป็นเกษตรกร ภาคเหนือพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขามีสที่ราบลุ่มเล็กน้อย ผลผลิตทางการเกษตรที่เด่นชัด คือ ผลผลิตของพืชเมืองหนาว ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอาณาเขตที่ติดกับชายฝั่งทะเล ซึ่งลักษณะการใช้ที่ดินเป็นบางส่วนที่เป็นอาชีพเกษตรกรรม

ภาพที่ 2.6 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันทางสังคมในประเทศ

2.1.2.1 ประชากรและการกระจายตัวของประชากร

จำนวนประชากรมีความสำคัญต่อประเทศ กล่าวคือ ประชากรจะมีฐานะเป็นผู้ผลิตหรือเป็นแรงงาน ประเทศที่มีประชากรมากย่อมมีแรงงาน ในการผลิตมากกว่าประเทศที่มีประชากรน้อย ส่วนในฐานะผู้บริโภค ประเทศที่มีประชากรมากจะต้องแสวงหาทรัพยากรมาสนองความต้องการในการ บริโภคของประชากรมากกว่าประเทศที่มีประชากรน้อยเช่นกัน

จากการที่ประชากรเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคนี้เอง ถ้าประเทศใดมีจำนวนประชากรมากเกินไป (overpopulation) หรือประชากรน้อยเกินไป (underpopulation) ซึ่งเป็นปัญหาต่อประเทศชาติ เพราะถ้ามีประชากรมากเกินไปก็จะประสบปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ปัญหาการว่างงานและ การขาดแคลนอาหาร ส่วนการมีประชากรน้อยเกินไปทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน และไม่สามารถนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ฉะนั้นการมีประชากรอยู่ในจำนวนพอดี คือ มีจำนวนประชากรที่สมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่และพอที่จะเลี้ยงดูประชากรให้มีความสุขได้จึงเป็น สิ่งที่ทุกประเทศต้องการ

ประเทศไทยมีประชากรหนาแน่นสูงเฉลี่ย ๑๒๐ คนต่อตารางกิโลเมตร และมีอัตราการเพิ่มของประชากรประมาณ ๑.๐๖ ส่วนในรายภูมิภาค ความหนาแน่นของประชากรต่ออัตราการเพิ่มของประชากรจะแตกต่างกันดังนี้

ภาคเหนือ เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นเฉลี่ย ๖๗ คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นอันดับ ๕ ของประเทศ และมีอัตราการเพิ่มของประชากร ต่ำสุด ๐.๔ เป็นอันดับ ๖ ของประเทศ

ภาคกลาง เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดเฉลี่ย ๒๐๖ คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นอันดับ ๑ ของประเทศ และมีอัตราการเพิ่มของ ประชากร ๑.๐ เป็นอันดับ ๓ ของประเทศ

ภาคตะวันตก เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นเฉลี่ย ๕๖ คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นอันดับ ๖ ของประเทศ และมีอัตราการเพิ่มของประชากร เท่ากับ ๑.๐ เป็นอันดับ ๔ ของประเทศ

ภาคตะวันออก เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นอยู่ในเกณฑ์สูงเฉลี่ย ๑๑๓ คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นอันดับ ๔ ของประเทศ และมีอัตราการเพิ่มของประชากร ๑.๒ เป็นอันดับ ๒ ของประเทศ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นอยู่ในเกณฑ์สูงเฉลี่ย ๑๒๖ คนต่อตารางกิโลเมตรเป็นอันดับ ๒ ของประเทศ และมีอัตราการเพิ่มของประชากร ๐.๔ เป็นอันดับ ๕ ของประเทศ

ภาคใต้ เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่นอยู่ในเกณฑ์สูงเฉลี่ย ๑๑๔ คนต่อตาราง
กิโลเมตร เป็นอันดับ ๓ ของประเทศ และมีอัตราการเพิ่มของ ประชากร ๑.๖ เป็นอันดับ ๑ ของ
ประเทศ

ตารางที่ 2.2 ตารางประชากรจากการทะเบียนของประเทศไทย พ.ศ. 2518 - 2548²

ตารางประชากรจากการทะเบียนของประเทศไทย พ.ศ. 2518 - 2548

ปี	ประชากร			ความหนาแน่น ต่อ ตร.กม.
	รวม	ชาย	หญิง	
2518	42,391,454	21,359,489	21,031,965	82.62
2519	43,213,711	21,790,510	21,423,201	84.22
2520	44,272,693	22,314,837	21,957,856	86.28
2521	45,221,625	22,775,852	22,445,773	88.13
2522	46,113,756	23,205,927	22,907,829	89.87
2523	46,961,338	23,627,727	23,333,611	91.52
2524	47,875,002	24,067,597	23,807,405	93.30
2525	48,846,927	24,549,873	24,297,054	95.20
2526	49,515,074	24,911,684	24,603,390	96.50
2527	50,583,105	25,449,044	25,134,061	98.58
2528	51,795,651	26,059,668	25,735,983	100.94
2529	52,969,204	26,642,889	26,326,315	103.23
2530	53,873,172	27,070,155	26,803,017	104.99
2531	54,960,917	27,574,256	27,386,661	107.11
2532	55,888,393	28,001,343	27,887,050	108.92
2533	56,303,273	28,181,202	28,122,071	109.73

2 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

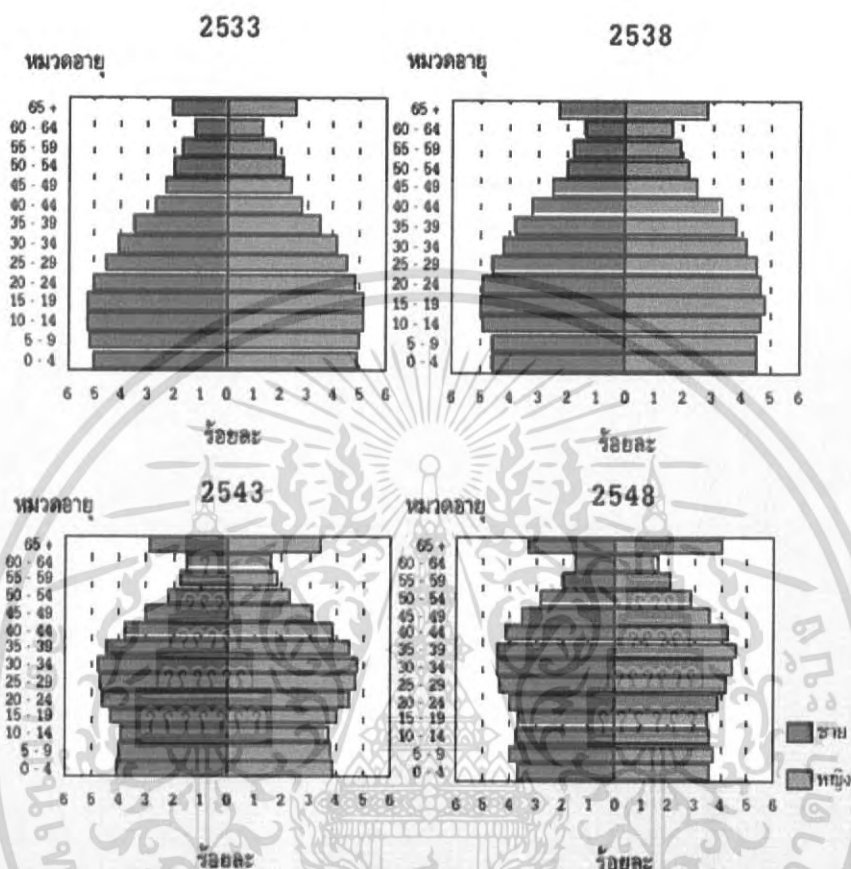
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.2 (ต่อ) ตารางประชากรจากการทะเบียนของประเทศไทย พ.ศ.

2518 - 2548²

2534	56,961,030	28,463,102	28,497,928	111.01
2535	57,788,965	29,018,092	28,770,873	112.62
2536	58,336,072	29,205,086	29,130,986	113.69
2537	59,095,419	29,552,978	29,542,441	115.17
2538	59,460,382	29,678,600	29,781,782	115.88
2539	60,116,182	29,973,059	30,143,123	117.16
2540	60,816,227	30,295,797	30,520,430	118.52
2541	61,466,178	30,591,602	30,874,576	119.79
2542	61,661,701	30,650,172	31,011,529	120.17
2543	61,878,746	30,725,016	31,153,730	120.59
2544	62,308,887	30,913,485	31,395,402	121.43
2545	62,799,872	31,139,647	31,660,225	122.39
2546	63,079,765	31,255,350	31,824,415	122.93
2547	61,973,621	30,616,790	31,356,831	120.78
2548	62,279,603	30,753,425	31,526,178	121.38

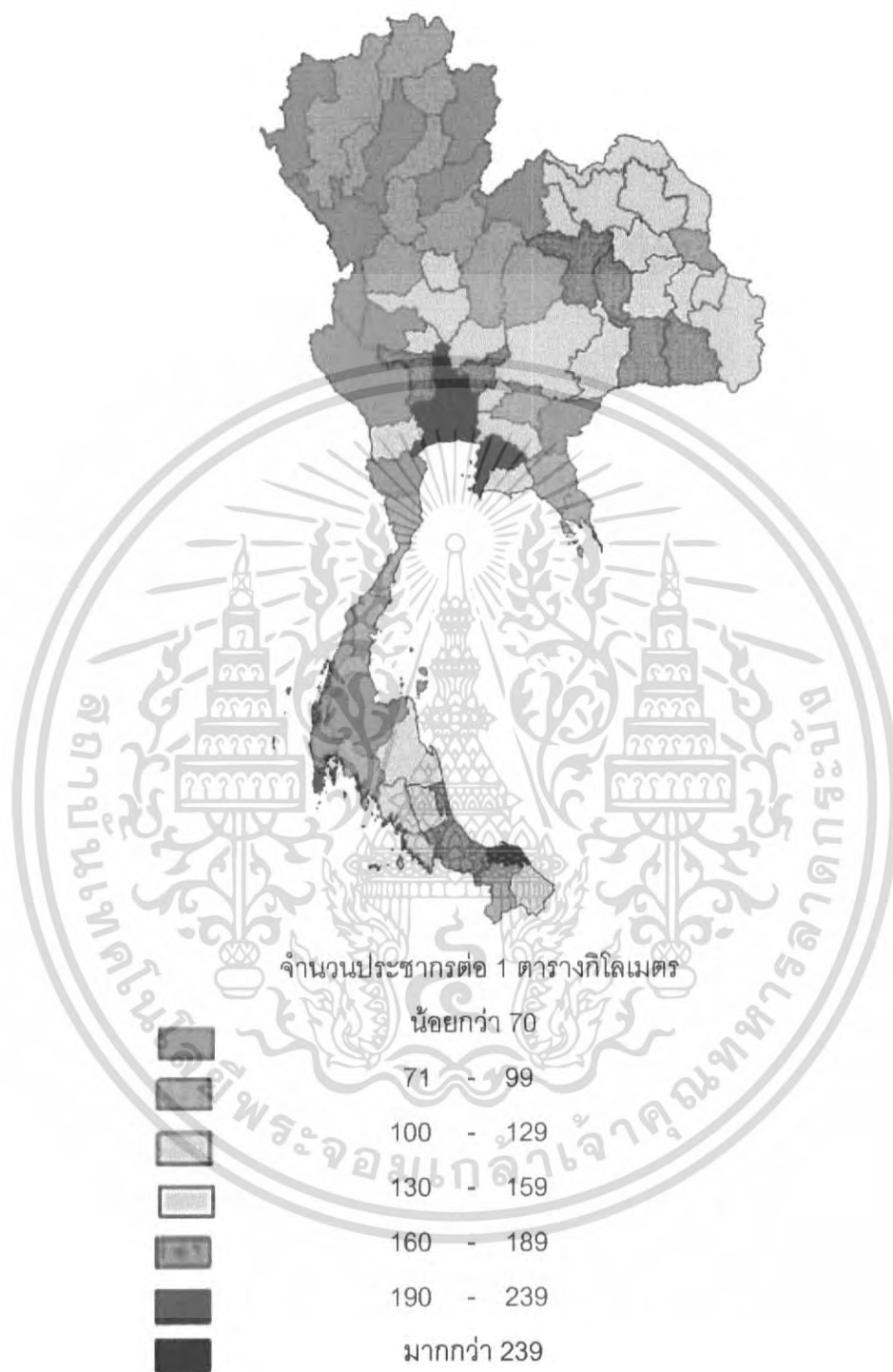
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.7 แผนภูมิร้อยละของประชากร จำแนกตามหมวดอายุ และเพศของ
ประชากร พ.ศ.2533 -2548³

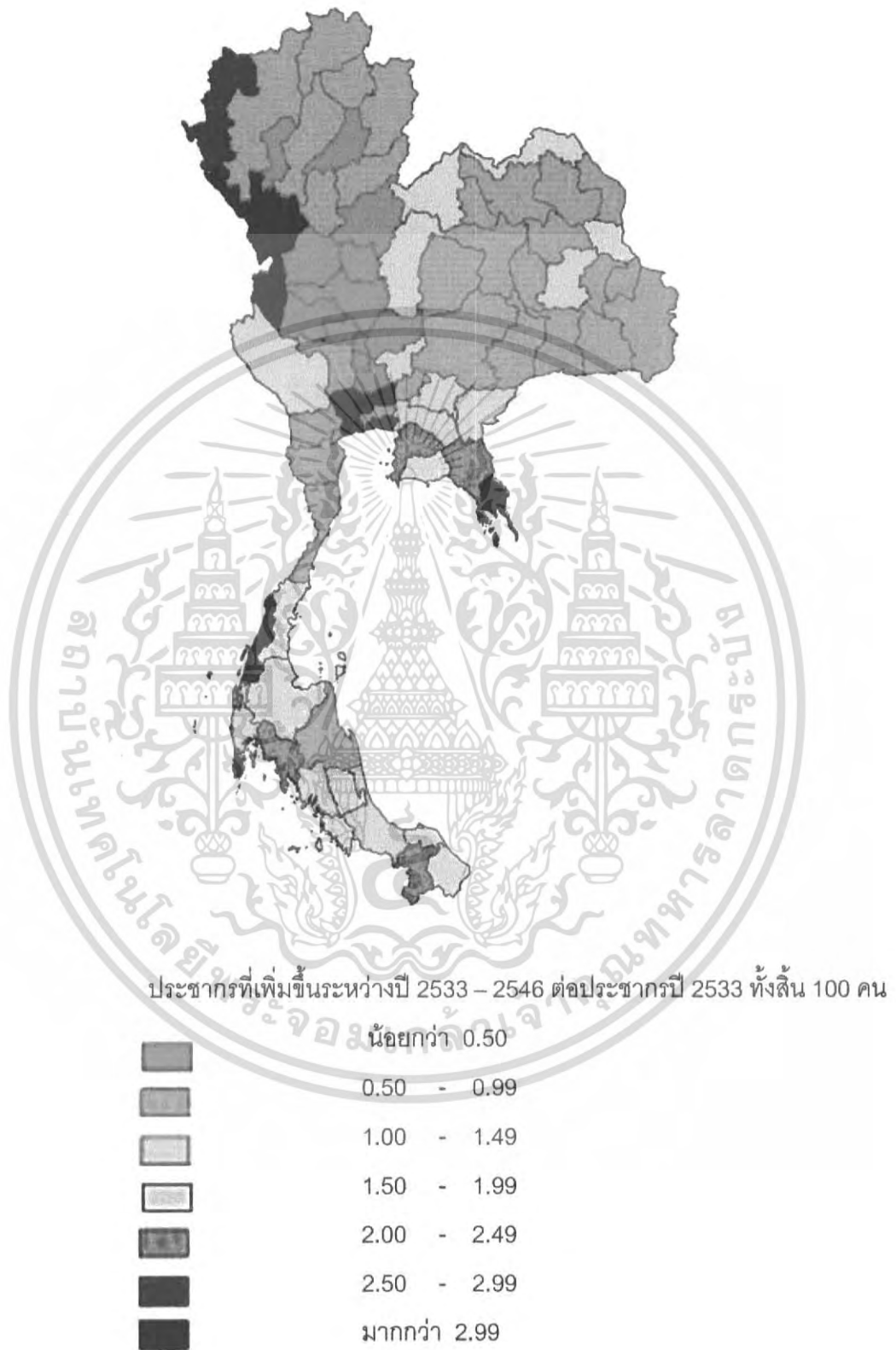
3 การคาดประมาณประชากรประเทศไทย 2533 - 2563 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

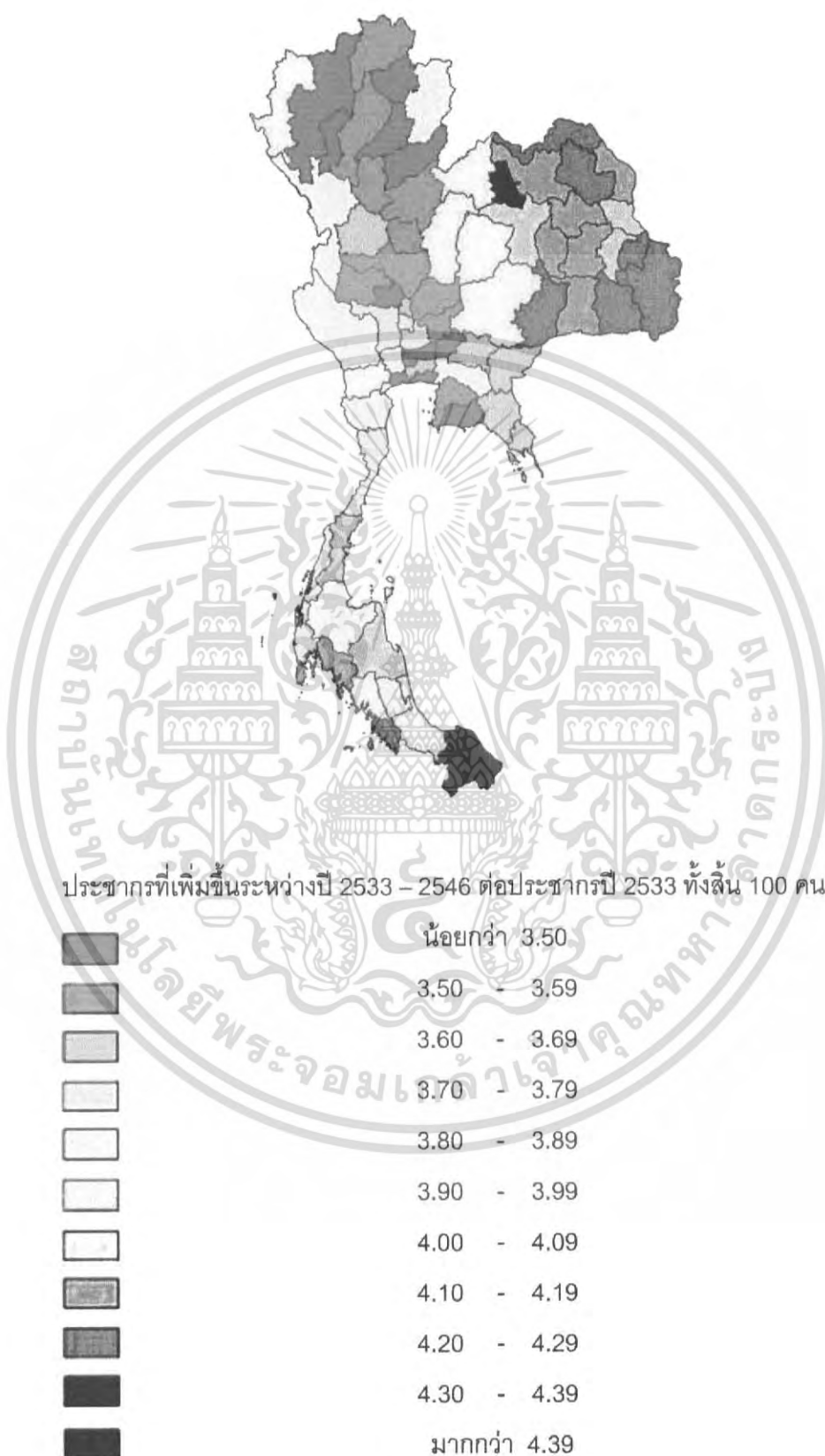
ภาพที่ 2.8 รูปภาพแสดงความหนาแน่นของประชากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.9 รูปภาพแสดงประชากรที่เพิ่มขึ้นระหว่างปี 2533-2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.10 รูปภาพแสดงจำนวนประชากรทั้งสิ้น ต่อครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2.2 การคาดการณ์ประชากรและอัตราต่างๆ ของประเทศไทย

การคาดการณ์ในอนาคตประชากรของประเทศไทย จะมีอัตราการเพิ่มมากขึ้นทุกปี และมีอัตราการตายลดลง โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงการคาดประมาณประชากร และอัตราต่าง ๆ ของประเทศไทย พ.ศ. 2533 - 2563⁴

การคาดประมาณประชากร และอัตราต่าง ๆ ของประเทศไทย พ.ศ.2533- 2563

ปี	ประชากร กลางปี 1 ก.ค. (ล้านคน)	อัตราเพิ่ม ตาม ธรรมชาติ	อัตรา เจริญ พันธุ์ รวม	อัตรา ทดแทน เจริญ พันธุ์สุทธิ	อัตรา เกิด (ต่อพัน)	อัตรา ตาย (ต่อ พัน)	อัตราตาย ทารก
2533	55.84	1.34	2.26	1.05	20.26	6.82	35.08
2534	56.57	1.29	2.22	1.03	19.88	6.96	34.47
2535	57.29	1.24	2.19	1.01	19.50	7.10	33.86
2536	58.01	1.19	2.15	0.99	19.12	7.24	33.25
2537	58.71	1.14	2.11	0.97	18.74	7.38	32.64
2538	59.40	1.08	2.07	0.96	18.36	7.52	32.04
2539	60.00	1.03	2.03	0.94	17.98	7.66	31.43
2540	60.60	0.98	2.00	0.92	17.60	7.80	30.82
2541	61.20	0.95	1.98	0.91	17.32	7.84	30.27
2542	61.81	0.92	1.96	0.90	17.04	7.88	29.72
2543	62.41	0.88	1.93	0.89	16.76	7.92	29.17
2544	62.91	0.85	1.91	0.89	16.48	7.96	28.62
2545	63.43	0.82	1.89	0.88	16.20	8.00	28.07
2546	63.96	0.79	1.88	0.87	15.96	8.08	27.59
2547	64.49	0.76	1.87	0.87	15.72	8.16	27.11
2548	65.03	0.72	1.85	0.86	15.48	8.24	26.64
2549	65.47	0.69	1.84	0.86	15.24	8.32	26.16

4 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 (ต่อ) ตารางแสดงการคาดประมาณประชากร และอัตราต่าง ๆ ของ
ประเทศไทย พ.ศ. 2533 – 2563⁴

2550	65.94	0.66	1.83	0.85	15.00	8.40	25.68
2551	66.19	0.64	1.82	0.85	14.80	8.44	25.26
2552	66.69	0.61	1.81	0.85	14.60	8.48	24.83
2553	67.23	0.59	1.81	0.85	14.40	8.52	24.41
2554	67.71	0.56	1.80	0.84	14.20	8.56	23.98
2555	68.19	0.54	1.79	0.84	14.00	8.60	23.56
2556	68.79	0.51	1.79	0.84	13.84	8.70	23.18
2557	68.96	0.49	1.78	0.84	13.68	8.80	22.80
2558	69.08	0.46	1.78	0.84	13.52	8.90	22.41
2559	69.31	0.44	1.77	0.84	13.36	9.00	22.03
2560	69.58	0.41	1.77	0.83	13.20	9.10	21.65
2561	69.88	0.38	1.77	0.83	13.04	9.20	21.27
2562	70.21	0.36	1.76	0.83	12.88	9.30	20.89
2563	70.50	0.33	1.76	0.83	12.72	9.40	20.50

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี

2.1.2.2 การปกครองและระบบชุมชน

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้กำหนดให้อำนาจในการออกกฎหมาย (นิติบัญญัติ) อำนาจในการนำกฎหมายไปใช้ปฏิบัติ (บริหาร) และอำนาจการตัดสินใจ (ตุลาการ) ซึ่งรวมกันเรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” เป็นของปวงชนชาวไทย โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และพระมหากษัตริย์จะทรงใช้อำนาจทั้ง 3 นี้ ผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามลำดับ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้จัดรูปแบบการปกครองออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) การปกครองส่วนกลาง แบ่งออกเป็น กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และส่วนราชการอื่นๆ ที่เทียบเท่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) การปกครองส่วนภูมิภาคซึ่งแบ่งเป็นรูปแบบของจังหวัดแล้วแบ่งย่อยออกเป็น อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 76 จังหวัด 913 อำเภอ / กิ่งอำเภอ 7,416 ตำบล และ 66,975 หมู่บ้าน

3) การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 75 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ 6,282 แห่ง เทศบาล 333 แห่ง สุขาภิบาล 794 แห่ง นอกจากนี้ยังมีเขตการปกครองพิเศษอีก 2 แห่ง คือกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และอีกแห่งคือ พัทยา ซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 2.11 รูปภาพแสดงเขตการปกครองของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2.2 ระบบชุมชนของประเทศไทย

ชนชาติประชากรประมาณ 3 ใน 4 มีเชื้อสายไทย นอกจากนี้ยังมี คนไทยเชื้อสายจีน เป็นจำนวนมาก รวมทั้งคนไทยเชื้อสายมาลายูในภาคใต้ตอนล่าง และคนไทยเชื้อสายมอญ เขมร และชาวเขาเผ่าต่างๆ

ศาสนาศาสนาในประเทศไทย ประมาณร้อยละ 95 ของประชากรนับถือ ศาสนาพุทธ นิกายเถรวาท โดยรองลงมานับถือ ศาสนาอิสลาม (ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยทางภาคใต้ตอนล่าง) และ ศาสนาคริสต์

การศึกษาโดยกฎหมาย รัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาให้ขั้นพื้นฐานสิบสองปี แต่ การศึกษาขั้นบังคับของประเทศไทยในปัจจุบันคือเก้าปี บุคคลทั่วไปจะเริ่มจากระดับชั้นอนุบาล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนตามหลักสูตรพื้นฐาน ต่อเนื่องด้วย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมต้น สามารถเลือกได้ระหว่าง ศึกษาต่อสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือเลือก ศึกษาต่อสายวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค หรือพาณิชยการ หรือเลือกศึกษาต่อในสถาบันทางทหาร หรือตำรวจ โรงเรียนและมหาวิทยาลัยในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักได้แก่ โรงเรียน รัฐบาล และโรงเรียนเอกชน และ มหาวิทยาลัยรัฐบาล และมหาวิทยาลัยเอกชน โดยโรงเรียนรัฐบาล และมหาวิทยาลัยรัฐบาล จะเสียค่าเล่าเรียนน้อยกว่า โรงเรียนเอกชนและมหาวิทยาลัยเอกชน

ภาษาภาษาไทยมาตรฐาน หรือภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ เป็นภาษาราชการในประเทศไทย โดยเริ่มเคร่งครัดจริงจังในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อกำหนดให้โรงเรียนต่างๆ สอนหนังสือด้วย ภาษาไทยมาตรฐาน และพูดภาษาไทยมาตรฐานในโรงเรียน ขณะที่แต่ละภาคของประเทศไทย ภาษาไทยมีการแบ่งแยกออกไปตามสำเนียงต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาอีสาน ภาษาไทย ถิ่นเหนือ ภาษาใต้ ส่วนภาษาอื่นที่มีใช้มากได้แก่ภาษามลายู ภาษาเขมรสูง และภาษาจีนแต้จิ๋ว เป็นต้น

ศิลปะและวัฒนธรรม ประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะตัวค่อนข้างสูง โดยมีความ กลมกลืนและคล้ายคลึงกับศิลปวัฒนธรรมเพื่อนบ้านอยู่บ้าง แต่ด้วยการสืบทอดและการสร้างสรรค์ ใหม่ ทำให้ศิลปะไทยมีเอกลักษณ์สูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จิตรกรรม งานจิตรกรรมไทยนับว่าเป็นงานศิลปะชั้นสูง ได้รับการสืบทอดมาช้านาน มักปรากฏในงานจิตรกรรมฝาผนัง ตามวัดวาอาราม รวมทั้งในสมุดข่อยโบราณ งานจิตรกรรมไทยยังเกี่ยวข้องกับงานศิลปะแขนงอื่นๆ เช่น งานลงรักปิดทอง ภาพวาดพระบฏ เป็นต้น

ประติมากรรม เดิมนั้นช่างไทยทำงานประติมากรรมเฉพาะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป โดยมีสกุลช่างต่างๆ นับตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย เรียกว่า สกุลช่างเชียงแสน สกุลช่างสุโขทัย อยุธยา และกระทั่งรัตนโกสินทร์โดยใช้ทองสำริดเป็นวัสดุหลักในงานประติมากรรมเนื่องจากสามารถแกะแบบด้วยซี่ผึ้งและตกแต่งได้แล้วจึงนำไปหล่อโลหะเมื่อเทียบกับประติมากรรมศิลาในยุคก่อนนั้น งานสำริดนับว่าอ่อนช้อยงดงามกว่ามาก

สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมไทยมีปรากฏให้เห็นในชั้นหลังเนื่องจากงานสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ชำรุดทรุดโทรมได้ง่ายโดยเฉพาะงานไม้ไม่ปรากฏร่องรอยสมัยโบราณเลย สถาปัตยกรรมไทยมีให้เห็นอยู่ในรูปของบ้านเรือนไทย โบสถ์ วัด และปราสาทราชวัง ซึ่งล้วนแต่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพอากาศและการใช้สอยจริง

2.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

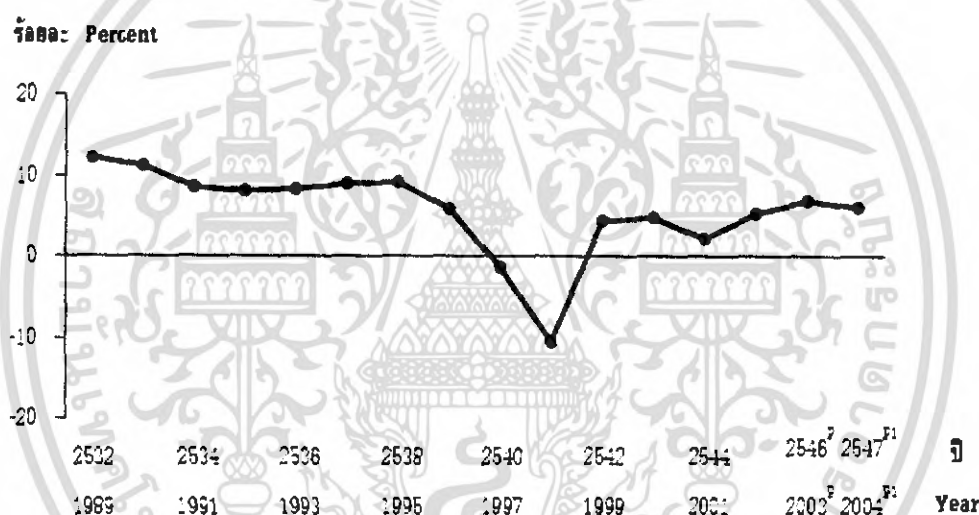
2.1.3.1 การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศไทยเป็นแบบผสม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐเข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศหลายประการ แต่กิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะเป็นของเอกชนซึ่งเป็นระบบที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกนิยมใช้ในปัจจุบัน

จากภาพที่ 2.12 แสดงให้เห็นอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยเฉลี่ยในช่วงปี 2536-2540 สูงเฉลี่ยประมาณ 5.5% ต่อปี อย่างไรก็ตามประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่สามารถฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจ - การเงินที่ลุกลามทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างรวดเร็ว ภายใน 2 ปี หลังจากเกิดวิกฤติในปี 2540 ซึ่งทำให้ภาวะเศรษฐกิจในประเทศตกต่ำเป็นเวลากว่า 2 ปี ในช่วงปี 2540-2541 โดยเฉพาะภาคการลงทุนที่ลดลงกว่าร้อยละ 30 อย่างไรก็ตามในปี 2542 เศรษฐกิจไทยเริ่มมีการฟื้นตัว เห็นได้จากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่ขยายตัวร้อยละ 4.2 ต่อปีในปี 2542 แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งทางด้านเศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศไทย โดยภาคที่มีอัตราการเติบโตได้แก่การบริโภคภายในประเทศ รวมถึงการค้าระหว่างประเทศ และเห็นได้จากผลการวิจัยของ"รายงานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของโลก"ซึ่งในภาพรวมของจัดลำดับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะพบว่าประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 33 จากทั้งหมด 75 ประเทศ แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลักๆ ในการประเมินความได้เปรียบจะพบว่าในด้านพื้นฐานของเศรษฐกิจไทยมีลำดับสูงถึงอันดับที่ 16 ซึ่งสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด ในขณะที่องค์ประกอบอีก 2 ด้าน ได้แก่ ด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคโนโลยี และสถาบันภาครัฐ ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 39 และ 42 ตามลำดับ ซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่สองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รองจากประเทศมาเลเซีย จากความแข็งแกร่งด้านเศรษฐกิจดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและได้รับความเชื่อมั่นจากการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง แม้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ-การเงินที่ผ่านมา การลงทุนจะลดลงแต่ก็เริ่มมีสัญญาณการฟื้นตัวอย่างช้าๆ โดยในปี 2543 อัตราการลงทุนเริ่มขยายตัวถึงร้อยละ 5.3 แม้ว่าภาวะเศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2544 จะได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของประเทศคู่ค้าหลัก แต่การลงทุนก็มีทิศทางขยายตัวเล็กน้อย

ภาพที่ 2.12 แสดงอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริง พ.ศ. 2532-2547⁵

จากตารางที่ 2.4 ได้แสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 - 2547 เพิ่มขึ้นตามลำดับ ทำให้รายได้ของประชากรเฉลี่ยภายในประเทศเพิ่มขึ้น และทำให้ศักยภาพในการพัฒนาประเทศมีสูงขึ้นไปด้วยตามลำดับ

5 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.4 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พ.ศ. 2538 - 2547⁶

ปี	GDP ณ ราคาประจำปี			GDP ณ ราคาปี 2531			Year
	At Current Market Prices			At 1988 Prices (REAL GDP)			
	พันล้านบาท	อัตราการเติบโต	เฉลี่ยต่อคน	พันล้านบาท	อัตราการเติบโต	เฉลี่ยต่อคน	
Billions of Baht	Growth Rate (%)	Per Capita บาท Baht	Billions of Baht	Growth Rate (%)	Per Capita บาท Baht		
2538	4,186.2	15.3	70,473.8	2,941.7	9.2	49,523.3	1995
2539	4,611.0	10.1	76,846.8	3,115.3	5.9	51,919.7	1996
2540	4,732.6	2.6	78,092.3	3,072.6	-1.4	50,701.6	1997
2541	4,626.4	-2.2	75,594.3	2,749.7	-10.5	44,928.7	1998
2542	4,637.1	0.2	75,626.4	2,872.0	4.4	46,467.7	1999
2543	4,922.7	6.2	79,097.8	3,008.4	4.6	48,328.6	2000
2544	5,133.5	4.3	81,915.9	3,072.6	2.2	49,045.8	2001
2545	5,446.0	6.1	86,249.4	3,237.6	5.3	51,273.4	2002
2546 ⁷	5,930.4	8.9	93,164.1	3,460.0	6.9	57,183.9	2003 ⁸
2547 ⁹	6,576.0	10.9	102,435.0	3,689.4	6.3	57,158.0	2004 ⁸

จากการพิจารณาทางด้านปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศ (TDRI) ได้คาดการณ์แนวโน้มทางเศรษฐกิจไทยในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้าว่า ประเทศไทยจะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real GDP Growth) ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศในอนาคต⁷

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ	อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Real GDP Growth)			
	แผนพัฒนา	แผนพัฒนา	แผนพัฒนา	แผนพัฒนา
	ฉบับที่ 9	ฉบับที่ 10	ฉบับที่ 11	ฉบับที่ 12
1.ภาคเกษตรกรรม	2.1	2.3	2.5	2.9
2.ภาคบริการ	5.4	5.6	5.0	4.7
3.ภาคอุตสาหกรรม	6.5	6.4	6.1	6.0
รวม	5.6	5.7	5.3	5.2

6 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

7 สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) , 2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.2 โครงสร้างการผลิต

ตารางที่ 2.6 ตารางแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายได้ประชาชาติ⁸

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายได้ประชาชาติ
ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2542 - 2546

สาขาการผลิต	ล้านบาท				
	2542	2543	2544	2545	2546
ภาคเกษตร	435,507	444,185	468,905	513,094	595,004
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	332,045	326,389	357,979	407,046	491,026
การประมง	103,462	117,796	110,926	106,048	103,978
ภาคนอกเกษตร	4,201,572	4,478,546	4,664,597	4,932,949	5,335,358
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	87,362	116,726	126,232	135,851	154,564
การผลิตอุตสาหกรรม	1,514,030	1,653,658	1,715,926	1,831,903	2,060,447
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	130,399	146,105	166,683	175,595	190,946
การก่อสร้าง	166,253	150,615	154,493	165,705	175,586
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์					
ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในชีวิตประจำวัน	801,340	847,564	856,098	865,964	914,328
โรงแรมและภัตตาคาร	255,738	275,214	289,175	309,626	300,414
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	376,111	395,926	427,049	449,603	465,204
ตัวกลางทางการเงิน	156,439	145,840	151,360	170,952	202,151
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้	157,127	161,792	163,862	171,703	177,890

8 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.6 (ต่อ) ตารางแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและรายได้ประชาชาติ^๑

เช่า และบริการทางธุรกิจ					
การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ รวมทั้ง					
การประกันสังคมภาคบังคับ	204,172	211,045	222,161	244,731	262,081
การศึกษา	186,666	196,542	202,318	211,261	220,938
การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	90,926	96,678	104,825	107,649	106,803
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	68,089	73,813	77,118	84,951	96,184
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	6,920	7,028	7,297	7,455	7,822
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	4,637,079	4,922,731	5,133,502	5,446,043	5,930,362
บวก: ผลตอบแทนปัจจัยการผลิตสุทธิจากต่างประเทศ	75,026	79,098	81,916	86,249	93,164
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP)	-126,436	-76,874	-85,069	-88,632	-111,028
หัก: ภาษีทางอ้อม หักเงินอุดหนุน	4,510,643	4,845,857	5,048,433	5,357,411	5,819,334
สำรองค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร	72,981	77,863	80,558	84,846	91,420
รายได้ประชาชาติ	471,941	482,312	512,818	587,548	680,211
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เฉลี่ยต่อหัว (บาท)	703,862	728,308	759,455	790,921	824,312
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เฉลี่ยต่อหัว (บาท)	3,334,840	3,635,237	3,776,160	3,978,942	4,314,811

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพรวม GDP ขยายตัวร้อยละ 4.4 สูงกว่าร้อยละ 3.3 ของไตรมาสที่แล้ว และเมื่อปรับค่าฤดูกาลแล้ว GDP ขยายตัวร้อยละ 1.9 เมื่อเทียบกับ ร้อยละ -0.7 ในไตรมาสก่อน อุปสงค์รวมภายในประเทศขยายตัวทั้งการบริโภคและการลงทุน ขณะที่อุปสงค์ภายนอกประเทศสุทธิหดตัวลงมากยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับไตรมาสที่ผ่านมา

ด้านการผลิต ขยายตัวร้อยละ 4.4 จากการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรที่ขยายตัวร้อยละ 5.0 เร่งตัวขึ้นจากร้อยละ 4.6 ในไตรมาสที่แล้ว แม้ว่าการผลิตภาคเกษตรยังคงติดลบร้อยละ 2.3 แต่ปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสก่อนที่ติดลบถึงร้อยละ 7.9

เกษตรกรรม หดตัวร้อยละ 2.3 หมวดพืชผลลดลงร้อยละ 16.7 จากภาวะภัยแล้ง ทำให้ข้าวเปลือกนาปรังและอ้อยมีผลผลิตลดลง ขณะที่หมวดปศุสัตว์ขยายตัวร้อยละ 9.9 จากการส่งออกไก่ปรุงสุกที่เพิ่มขึ้นหลังจากที่ตลาดส่งออกไทยยอมรับมาตรฐานและคุณภาพไก่ ส่วนหมวดประมงขยายตัวเร่งขึ้นร้อยละ 9.2 ตามปริมาณการส่งออกกุ้งที่เพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรม ขยายตัวร้อยละ 6.4 สูงกว่าร้อยละ 3.5 ในไตรมาสก่อน เร่งตัวขึ้นในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการขยายการผลิตเพื่อส่งออกเครื่องปรับอากาศ Hard disk drive และรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ การเพิ่มการผลิตสุราและเบียร์เพื่อสะสมเป็นสินค้าคงคลังล่วงหน้าก่อนปรับภาษีสรรพสามิต และการขยายการผลิตเหล็กภายหลังการยกเลิกภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดชั่วคราว

การก่อสร้าง ขยายตัวร้อยละ 8.8 โดยการก่อสร้างภาคเอกชนขยายตัวชะลอลงร้อยละ 8.7 จากการชะลอตัวในการก่อสร้างอาคารประเภทที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ และอาคารโรงงาน เช่นเดียวกับการก่อสร้างภาครัฐที่ขยายตัวชะลอลงร้อยละ 9.0 ขนส่งคมนาคม ขยายตัวร้อยละ 4.9 โดยบริการขนส่งขยายตัวเพียงร้อยละ 1.7 จากภาวะราคาค่าโดยสารสูงขึ้น ขณะที่การขนส่งสินค้า และการขนส่งทางอากาศขยายตัวร้อยละ 5.1 และ 4.6 ตามลำดับ ส่วนบริการโทรคมนาคมขยายตัวชะลอลงร้อยละ 10.6

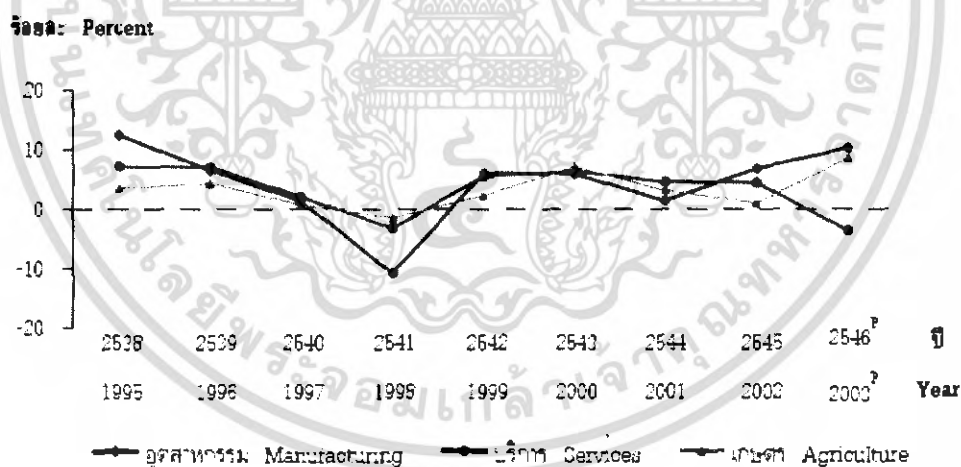
โรงแรมและภัตตาคาร ขยายตัวร้อยละ 2.9 พ้นตัวจากอัตราติดลบในไตรมาสที่แล้ว โดยบริการโรงแรมขยายตัวร้อยละ 0.2 จากเดิมที่ติดลบถึงร้อยละ 9.1 ในไตรมาสก่อน ตามภาวะการณ์ท่องเที่ยวที่ปรับตัวดีขึ้นหลังเหตุการณ์สึนามิ ส่วนบริการภัตตาคารขยายตัวร้อยละ 3.9

การเงิน ขยายตัวร้อยละ 7.3 ชะลอลงจากไตรมาสที่ผ่านมา เนื่องจากการขยายการปล่อย บ3626 สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ชะลอตัวลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.7 ตารางแสดงอัตราการขยายตัวของ GDP ด้านผลผลิต ณ ราคา
ปี 2531 พ.ศ. 2531 – 2546⁹

ปี	อัตราการขยายตัว Growth Rate (%)					Year
	เกษตร	อุตสาหกรรม	การธนาคาร	อสังหาริมทรัพย์	บริการ	
	Agriculture	Manufacturing	Banking	Real - Estate	Services	
2538	3.5	12.5	6.3	6.6	7.2	1995
2539	4.4	6.6	4.5	4.6	7.1	1996
2540	0.7	1.4	-10.8	1.3	2.1	1997
2541	-1.5	-10.9	-29.6	-2.8	-3.3	1998
2542	2.3	11.9	-34.0	3.4	5.6	1999
2543	7.2	6.1	-7.9	2.8	6.4	2000
2544	3.2	1.4	2.1	1.7	4.6	2001
2545	1.0	6.9	12.2	4.8	4.5	2002
2546 ^P	8.7	10.4	16.2	5.1	-3.7	2003 ^P

ภาพที่ 2.13 ตารางแสดงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้าน
ผลผลิต ณ ราคา ปี 2531 จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ.
2531-2546¹⁰

9 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตารางแสดงรายได้จากนักท่องเที่ยว

10 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตารางแสดงรายได้จากนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.8 ตารางแสดงรายได้จากนักท่องเที่ยว¹¹

รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จำแนกตามประเทศ พ.ศ. 2543 - 2547

ประเทศ	2543	2544	2545	2546	2547
อัตราแลกเปลี่ยน บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ					
รวม	285,272.19	299,047.05	323,483.96	309,269.02	384,359.77
เอเชียตะวันออก	128,328.74	134,450.72	141,098.75	156,300.86	180,647.27
ยุโรป	88,948.91	97,238.25	107,097.38	92,851.68	127,089.10
อเมริกา	23,541.25	27,679.20	33,625.83	25,080.00	33,051.59
เอเชียใต้	14,112.27	10,483.48	10,109.52	11,116.29	12,777.08
โอเชียเนีย	16,158.82	14,874.94	16,527.77	13,063.90	17,658.92
ตะวันออกกลาง	10,066.42	10,950.95	11,660.38	8,435.36	9,828.74
แอฟริกา	4,115.78	3,369.51	3,364.33	2,420.93	3,307.07

จาก ตารางที่ 2.7 ได้แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะรายได้จากเอเชียตะวันออกและยุโรป และมีแนวโน้มจากการท่องเที่ยวที่จะสูงขึ้น เพราะมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเดิมยังได้รับความนิยมจากต่าง ชาติเป็นจำนวนมากรายได้จากการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญในลำดับต้น ๆ ของประเทศ

11 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตารางแสดงรายได้จากนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.9 ตารางแสดงดุลการค้าระหว่างประเทศ¹²
 ดุลการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2538 – 2548

ปี / เดือน	ล้านบาท		
	สินค้าขาเข้า	สินค้าขาออก	ดุลการค้า ¹³
2538	1,834,537	1,406,310	-428,227
2539	1,856,789	1,411,039	-445,750
2540	1,924,283	1,811,763	-112,520
2541	1,774,050	2,248,813	+474,763
2542	1,910,302	2,215,181	+304,879
2543	2,494,133	2,768,065	+273,932
2544	2,755,308	2,884,703	+129,395
2545	2,774,840	2,923,941	+149,101
2546	3,137,924	3,326,015	+188,091
2547	3,839,753	3,922,431	+82,678
2548			
มกราคม	361,419	306,478	-54,941
กุมภาพันธ์	319,396	296,871	-22,525
มีนาคม	412,098	366,872	-45,226
เมษายน	379,101	316,780	-62,321
พฤษภาคม	430,941	358,635	-72,306
มิถุนายน	446,133	368,147	-77,986

12 กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

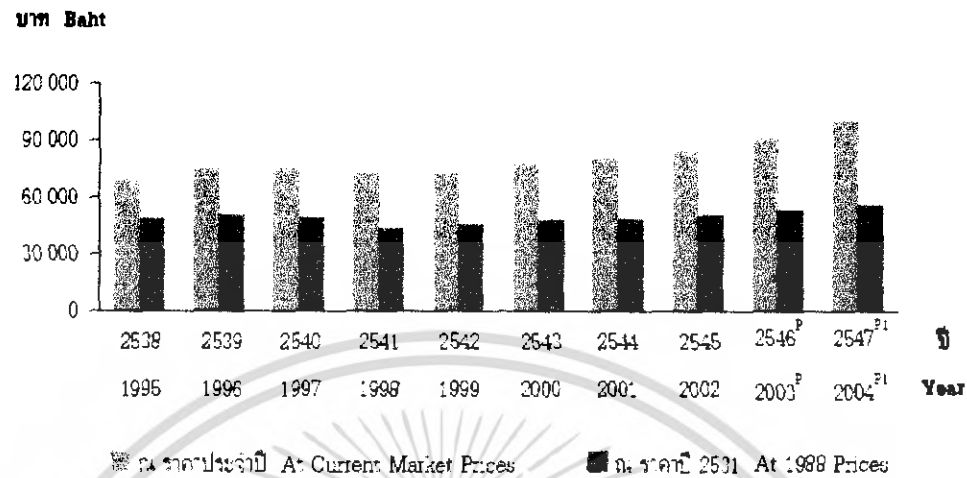
2.1.3.3 รายได้ต่อบุคคล

ตารางที่ 2.10 ตารางแสดงรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อครัวเรือน¹³

ปี	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน		ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน		หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน		Year
	Average Income		Average Expenditure		Average Debt		
	Per Household		Per Household		Per Household		
	บาท / เดือน	เปลี่ยนแปลง	บาท / เดือน	เปลี่ยนแปลง	บาท / เดือน	เปลี่ยนแปลง	
Baht / Month	Change (%)	Baht / Month	Change (%)	Baht / Month	Change (%)		
2541	12,492	15.9	10,389	13.0	69,674	34	1998
2542	12,729	1.9	10,238	-1.5	71,713	2.9	1999
2543	12,150	-4.5	9,848	-3.8	68,405	-4.6	2000
2544	12,185	0.3	10,025	1.8	68,279	-0.2	2001
2545	13,736	12.7	10,899	8.6	82,485	20.8	2002
2547	14,617	6.4	12,839	18.4	103,940	26.0	2004

13 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.14 ตารางแสดงรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อคน¹⁴

2.1.4 แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ

การศึกษานโยบายด้านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ให้มีความสำคัญกับการจัดการเกิดสมดุลระหว่างการใช้จ่ายประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูเพื่อช่วยปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ ยกกระดับคุณภาพชีวิตคนไทยและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและประเทศ รวมทั้งเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศ โดยการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม มุ่งเน้นประสิทธิภาพการกำกับควบคุมมีความโปร่งใส สุจริต ตลอดจนมีการศึกษาวิจัยที่ประโยชน์อย่างแท้จริงโดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาประเทศ ดังนี้ คือ

การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองยั่งยืน มุ่งปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ประสานเชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูลกันนำไปสู่เป้าหมายเพื่อการกระจายโอกาสการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้เท่าเทียมกันตามศักยภาพในทุกพื้นที่ตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟูปรับเปลี่ยน

14 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมของคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติส่งเสริมการอนุรักษ์ และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจ ชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์ควบคู่ไปกับการปรับปรุงมาตรฐาน จัดการมลพิษให้ได้มาตรฐานสากล

การศึกษานโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คือ

- 1) ส่งเสริม ชักจูงให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสู่ ประเทศไทย เพื่อเงินตราเข้าประเทศ
- 2) ขยายแหล่งท่องเที่ยวกระจายในท้องถิ่น ให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค
- 3) อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คง ความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด
- 4) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี
- 5) เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถ เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วยความมั่นใจ
- 6) ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และเยาวชน
- 7) สร้างกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด
- 8) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาในกรุงเทพมหานคร

2.2.1 การศึกษาลักษณะทางกายภาพของกรุงเทพมหานคร

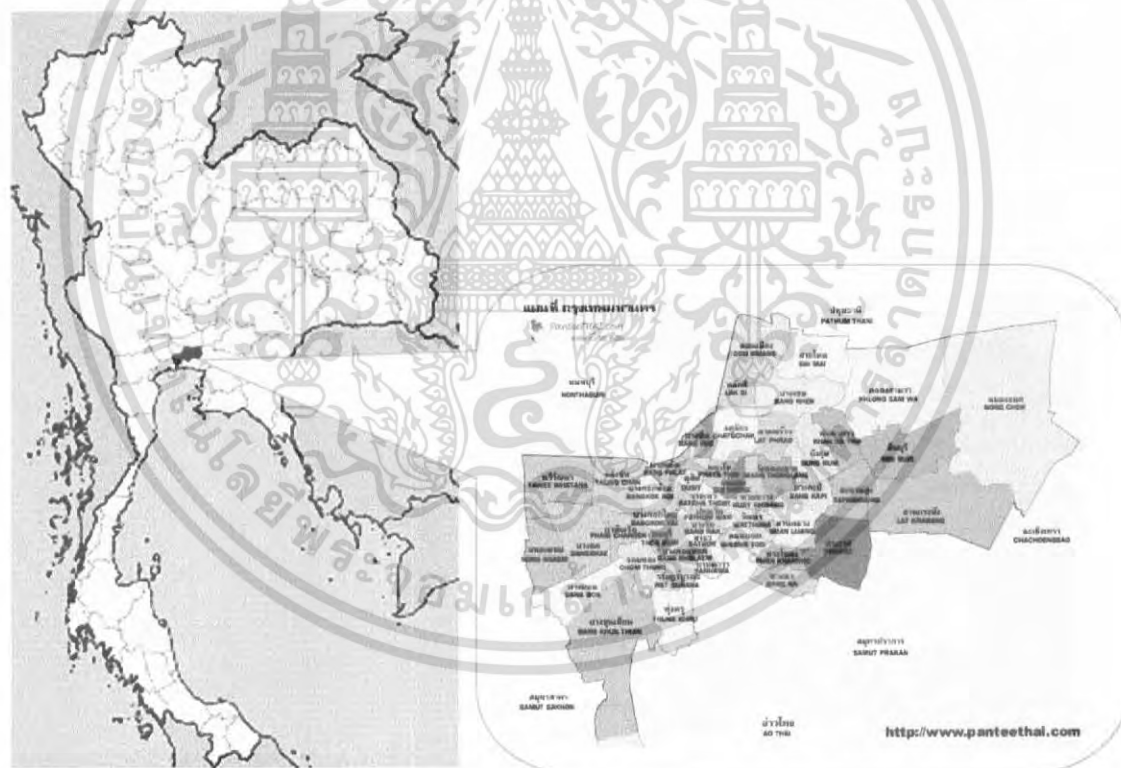
2.2.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยและตั้งอยู่ในภาคกลางมีลักษณะเป็น ที่ราบลุ่มมีเนื้อที่ 1,568.737 ตารางกิโลเมตร ที่ตั้งตำแหน่งที่เส้นแวงตติจูดที่ 13 องศา 45 ลิปดา เหนือ และเส้นลองติจูดที่ 100 องศา 28 ลิปดา ตะวันออก โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัด ใกล้เคียงดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม

แบ่งการปกครองออกเป็น 50 เขต และ 154 แขวง คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม บางซื่อ ดุสิต พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง ดินแดง ประเวศ สวนหลวง จตุจักร ลาดพร้าว หนองจอก ลาดกระบัง ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ บางพลัด จอมทอง ราชบุรีบูรณะ ทุ่งครุ หนองแขม พระโขนง บางนา คลองเตย วัฒนา บางเขน สายไหม ดอนเมือง หลักสี่ บางกะปิ วังทองหลาง บึงกุ่ม คันนายาว สะพานสูง มีนบุรี คลองสามวา ภาษีเจริญ บางแค บางขุนเทียน บางบอน ดลิ่งชัน ทวีวัฒนา

ภาพที่ 2.15 แสดงขอบเขตของกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.2 สภาพภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่ม มีส่วนสูงต่ำผิวดินเล็กน้อย โดยเฉลี่ยความสูงได้ประมาณ 2.31 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เฉพาะลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 1.50 เมตร พื้นดินค่อนข้างราบเรียบความลาดเทน้อยกว่า 1% กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเขตร้อนและเขตอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่ราบลุ่มน้ำเป็นลักษณะดินดอนสามเหลี่ยม ที่ราบนี้เป็นดินเหนียวปนทรายเล็กน้อย กักเก็บน้ำได้ดีเมื่อ น้ำแช่ซึ่งเหมาะแก่การปลูกข้าวแบบนาลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาและลำคลองต่างๆมากมาย เพราะเดิมไม่มีถนนให้ลำคลอง เป็นเส้นคมนาคมและชักน้ำไปใช้ในการเพาะปลูก จึงได้รับนามว่าเวนิสตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันได้ถมคลองเพื่อใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างถนนมากขึ้น ความสำคัญของคูคลองในทางภูมิศาสตร์คือ เป็นเส้นทางระบายน้ำในเมื่อเข้าหน้าน้ำและฤดูฝน สามารถทำให้น้ำไหลลงสู่ทะเลหรือปากอ่าวไทยได้รวดเร็วไม่ท่วมขังอยู่นาน ความเสี่ยงน้ำท่วม ด้วยเหตุที่กรุงเทพมหานครมีสภาพภูมิประเทศ (Topology) เป็นแอ่งขนาดใหญ่ มีความลาดเอียงต่ำและไม่เท่าเทียมกันทั่วทั้งพื้นที่ สภาพดินมีการทรุดตัวลงเรื่อยๆ บางบริเวณมีการทรุดตัวของพื้นที่ประมาณ 10 เซนติเมตรต่อปี ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่บอบบางต่อปัญหาน้ำท่วม

2.2.1.3 สภาพภูมิอากาศของกรุงเทพมหานคร

1) ฤดูกาล ประกอบด้วย

- ฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
- ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม และ
- ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

2) ปริมาณน้ำฝน

ข้อมูลจากสถานีอุตุนิยมวิทยา พ.ศ. 2547 กรุงเทพมหานครมีปริมาณน้ำฝน 1,160 มิลลิเมตร จำนวนวันที่มีฝนตก 102 วัน วันที่มีฝนสูงที่สุด คือ วันที่ 28 เมษายน มีปริมาณน้ำฝน 88 มิลลิเมตรและมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 2 เมตร

3) อุณหภูมิ

ข้อมูลจากสถานีอุตุนิยมวิทยา พ.ศ. 2547 กรุงเทพมหานครมี อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี จะอยู่ที่ 29 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ 20 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ประมาณ

39 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิเฉลี่ยระหว่างอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดอยู่ที่ 25-34 องศาเซลเซียส

4) ลมและทิศทางลม ประกอบด้วย

- ลมหนาว เป็นลมที่พัดมาจากลมทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์
- ลมร้อน เป็นลมที่พัดมาจากลมทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน
- ลมฝน เป็นลมที่พัดมาจากลมทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

2.2.1.4 การคมนาคมขนส่ง

1) การคมนาคมขนส่งทางบก

ถนนและทางด่วนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งช่วยให้การจราจรในพื้นที่กรุงเทพมหานครและบริเวณรอยต่อของเขตจังหวัดมีความคล่องตัวขึ้น ประกอบด้วย ทางหลวงมีนบุรี - ฉะเชิงเทรา, ทางหลวงเชื่อมต่อกับอากาศยานกรุงเทพฯ - ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, ทางหลวงพระประแดง - บางขุนเทียน, ทางหลวงกรุงเทพฯ - ชลบุรีสายใหม่ ตอนศรีนครินทร์ - ทางเข้าสนามบินสุวรรณภูมิ, ถนนวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออกตอนรามอินทรา - บางพลี, ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออก ฯลฯ

การคมนาคมด้วยรถไฟ โดยมีขบวนรถไฟในกรุงเทพฯ และชานเมือง ดังนี้

ขบวนสายเหนือ - สายอีสาน มีสถานีกรุงเทพฯ, สามเสน, ชุมทางบางซื่อ, บางเขน, หลักสี่, ดอนเมือง, รังสิต

ขบวนสายใต้ มีสถานีกรุงเทพฯ, สามเสน, ชุมทางบางซื่อ, บางบำหรุ, ธนบุรี, ชุมทางตลิ่งชัน, ศาลายา

ขบวนสายตะวันออก มีสถานีกรุงเทพฯ, มักกะสัน, คลองตัน, หัวหมาก, บ้านทับช้าง, ลาดกระบัง, พระจอมเกล้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.16 แผนที่เส้นทางของกรมทางหลวง จากกรุงเทพฯ สู่ภูมิภาค¹⁵

2) ระบบขนส่งมวลชน

- ระบบรถไฟฟ้ายกระดับ ของบริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (BTS) เป็นการขนส่งมวลชนระบบรางในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีสถานีรถไฟฟ้า BTS 25 สถานีดังนี้
 - สายเหนือ ราชเทวี, พญาไท, อนุสาวรีย์ฯ, สนามเป้า, อารีย์, เสนานิคม, สะพานควาย, หมอชิต
 - สายตะวันออก ชิดลม, เพลินจิต, นานา, อโศก, พร้อมพงษ์, ทองหล่อ, เอกมัย, พระโขนง, อ่อนนุช
 - สายตะวันตก สนามกีฬาฯ
 - สายใต้ราชดำริ, ศาลาแดง, ช่องนนทรี, ศึกษาวิทยา, สุรศักดิ์, สะพานตากสิน
 - ชุมทางสยาม

ภาพที่ 2.17 แสดงเส้นทางของรถไฟฟ้ายกระดับ

- ระบบรถไฟฟ้าใต้ดินของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย โดยมี สถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน 18 สถานีดังนี้ เริ่มต้นจาก สถานีหัวลำโพง , สถานีสามย่าน , สถานีสีลม , สถานีลุมพินี , สถานีคลองเตย , สถานีศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ , สถานีสุขุมวิท , สถานีเพชรบุรี , สถานีพระราม 9 , สถานีศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย , สถานีห้วยขวาง , สถานีสุทธิสาร , สถานีรัชดาภิเษก , สถานีลาดพร้าว , สถานีพหลโยธิน , สถานีสวนจตุจักร , สถานีกำแพงเพชร และสถานีบางซื่อ
- ระบบรถไฟฟ้าชานเมืองและรถไฟฟ้าทางไกล จะมีศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่ หัวลำโพง และมีสถานีที่ออกสู่ภูมิภาคอื่นตามจุดต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

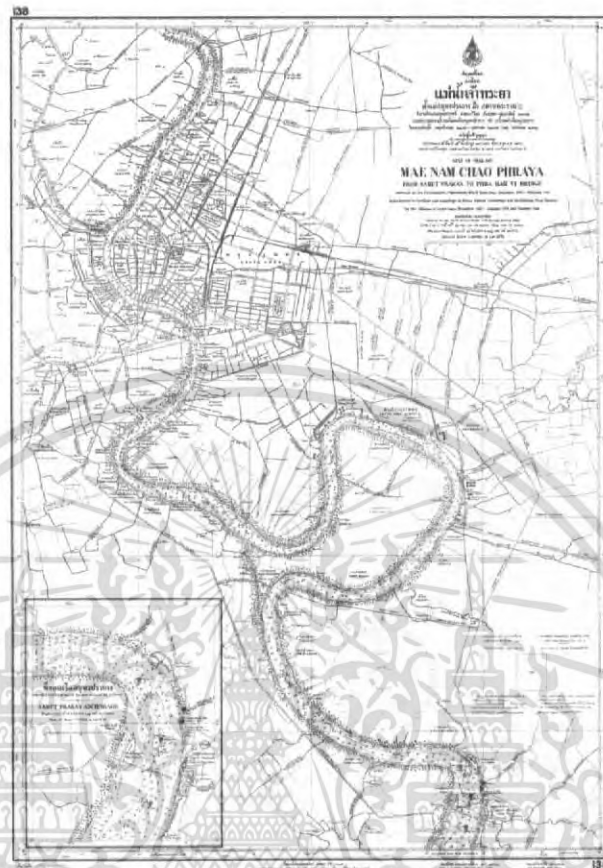
ภาพที่ 2.18 แสดงเส้นทางของรถไฟฟ้าใต้ดิน

- ระบบรถไฟฟ้าในเมืองและรถไฟฟ้าทางไกล จะมีศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่ หัวลำโพง

3) การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

การคมนาคมขนส่งทางน้ำ ด้วยเรือด่วนธรรมดาและเรือด่วนพิเศษ โดยมีเส้นทางเด่นเรือที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางเดินเรือด่วนเจ้าพระยา , เส้นทางเดินเรือ คลองลาดพร้าว , เส้นทางเดินเรือคลองแสนแสบ , เส้นทางเดินเรือคลองมหานาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.19 แผนที่เส้นทางคมนาคมทางน้ำบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา¹⁶

4) การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

- ทำอากาศยานดอนเมือง ในอนาคตจะใช้รองรับเที่ยวบินเช่าเหมาลำ (Charter Flight) และศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานระดับ C – check
- ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ จะเปิดให้บริการปี พ.ศ. 2549 มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 32 ตารางกิโลเมตร สามารถรองรับผู้โดยสารได้ประมาณ 100 ล้านคน ต่อปี รองรับสินค้าได้ 6.4 ล้านตันต่อปี

¹⁶ กรมกาท่าเรือ สํารวจโดยกรมอุทกศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.5 การใช้ที่ดิน

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2547 กรุงเทพมหานคร แบ่งกลุ่มเขตใหม่ จาก 6 เป็น 12 กลุ่มเขต การจัดแบ่งพื้นที่กรุงเทพมหานครเพื่อการบริหารจัดการเมืองที่เป็นระบบ ตามนโยบายพัฒนาเมืองตามพื้นที่ และแบ่งกลุ่มเพื่อการพัฒนาตามศักยภาพหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นไปตามกรอบและแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที มีการประสานงานระหว่างเขตได้ดี ในกรณีนี้ กรุงเทพมหานครจึงได้แบ่งกลุ่มเขตตามลักษณะพื้นที่ออกเป็น 12 กลุ่มเขต ตามโครงสร้างการพัฒนาเมืองที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครโดยรายละเอียดแต่ละกลุ่มเขตมีดังนี้ พื้นที่ส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะที่มีความหนาแน่นสูง (Compact City) ได้แก่ พื้นที่ในแนวนอนของแนวรัชดาภิเษก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาในลักษณะที่มีความหนาแน่นสูง เนื่องจากมีความพร้อมด้านการให้บริการ โดยเฉพาะการขนส่งมวลชนระบบรางตามแผนแม่บทวางในระยะเร่งด่วน 6 ปี เป็นแหล่งงาน ย่านธุรกิจการค้าและบริการที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร พื้นที่ในกลุ่มของ Compact City สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะของพื้นที่และแนวทางการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ดังนี้

- 1) พื้นที่ กท 1 เขตอนุรักษเมืองเก่ากรุงรัตนโกสินทร์ ศูนย์กลางบริหารราชการ (เขตดุสิต) ย่านธุรกิจพาณิชย์กรรมเฉพาะ (สำเพ็ง พานูรัด เขาวราช ใบบี) และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 เขต คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ และเขตดุสิต
- 2) พื้นที่ กท 2 เขตศูนย์กลางธุรกิจ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค ประกอบด้วยเขต 4 เขต คือ ปทุมวัน บางรัก สาทร และวัฒนา ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงาน ธุรกิจ พาณิชยกรรมระดับชาติ ศูนย์รวมของโรงแรมและที่พักของนักท่องเที่ยว
- 3) พื้นที่ กท 3 เขตเศรษฐกิจใหม่ แหล่งจ้างงาน ย่านการค้าบริการ และที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ประกอบด้วยเขต 6 เขต ได้แก่ จตุจักร บางซื่อ พญาไท ดินแดง ห้วยขวาง และราชเทวี โดยเขตจตุจักรเป็นย่านธุรกิจใหม่กระจุกตัวตามแนวถนนวิภาวดี และถนนรัชดาภิเษก ในอนาคตเป็นที่ตั้งของศูนย์คมนาคม (ศูนย์พหลโยธิน) ขณะที่เขตราชเทวีจะมีการพัฒนาของศูนย์คมนาคม (ศูนย์มักกะสัน) และจุด Boarding Pass เข้าสู่สนามบินสุวรรณภูมิ เขตพญาไท เป็นย่านที่อาศัยหนาแน่นมาก และเป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงาน เขตดินแดงเป็นย่านสถาบันราชการ และที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ส่วนเขตห้วยขวางเป็นเขตที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และเป็นย่านสถานบันเทิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) พื้นที่ กท 4 เขตเศรษฐกิจใหม่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา รองรับการพัฒนาของ
วงแหวนอุตสาหกรรม ประกอบด้วยเขต 5 เขต คือ เขตคลองเตย บางคอแหลม ยานนาวา
พระโขนง และเขต บางนา โดยเขตเขตคลองเตยจะมีการพัฒนา ปรับปรุงบริเวณท่าเรือคลองเตย
เป็นย่านสำนักงานพาณิชย์กรรม และโรงแรมริมแม่น้ำ เขตบางคอแหลม ยานนาวา เป็นเขต
เศรษฐกิจพระราม 3 ส่วนเขตพระโขนง บางนา จะเป็นพื้นที่ที่พัฒนาตามโครงการวงแหวน
อุตสาหกรรม

5) พื้นที่ กท 5 เขตอนุรักษ์เมืองเก่ากรุงธนบุรี แหล่งวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม และ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วยเขต 5 เขต ได้แก่ เขตธนบุรี
บางกอกใหญ่ คลองสาน บางกอกน้อย และเขตบางพลัด โดยกลุ่มเขตนี้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์
การสถาปนากรุงธนบุรี มีวัด โบสถ์ มัสยิด ที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม
ยังคงวิถีชีวิตของชุมชนนานาชาติ (จีน ฝรั่งเศส แวก เขมร ลาว) และชนบประเพณีไทยดั้งเดิม

6) พื้นที่ กท 6 เขตเศรษฐกิจการจ้างงานใหม่ และที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
รองรับศูนย์คมนาคม (ศูนย์ตากสิน) ศูนย์ธุรกิจพาณิชย์กรรม และศูนย์ราชการของ
กรุงเทพมหานครด้านตะวันตก ประกอบด้วยเขต 3 เขต ได้แก่ เขตภาษีเจริญ จอมทอง และ
ราษฎร์บูรณะ โดยเขตภาษีเจริญ และเขตจอมทองอยู่ในเขตอิทธิพลของศูนย์ตากสิน และเขต
ราษฎร์บูรณะ เป็นเขตส่งเสริมการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ที่มีสภาพแวดล้อมดีตาม
แนวริมแม่น้ำเจ้าพระยา

พื้นที่พัฒนาตามลักษณะเฉพาะ ได้แก่ พื้นที่นอกแนวถนนวงแหวนรัชดาภิเษก ซึ่งผังรวม
กรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 2) กำหนดเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ที่อยู่อาศัยน้อย
เขตอุตสาหกรรม เกษตรกรรม โดยมีศูนย์ชุมชนชานเมือง และย่านการค้าและบริการระดับต่าง ๆ
กระจายตัวเพื่อให้บริการประชาชนโดยทั่วไป พื้นที่ในกลุ่มนี้สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตาม
ลักษณะของพื้นที่และแนวทางการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ดังนี้

7) พื้นที่ กท 7 เขตที่อยู่อาศัยรองรับการพัฒนาของเมือง ด้านตะวันออกตอน
เหนือ ประกอบด้วยเขต 5 เขต ได้แก่ เขตบางเขน หลักสี่ ดอนเมือง สายไหม และลาดพร้าว ซึ่ง
สภาพปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และการย้ายสนามบินดอนเมืองไปยังสนามบิน
สุวรรณภูมิ จะทำให้บทบาทของเมืองเปลี่ยนไป ในกลุ่มนี้ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครกำหนดให้
มีศูนย์ชุมชนชานเมือง (ศูนย์สะพานใหม่) เป็นแหล่งงานย่านการค้าและบริการเพื่อให้บริการ
ประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8) พื้นที่ กท 8 เขตที่อยู่อาศัยรองรับการขยายตัวของเมือง (Transition Zone) ด้านตะวันออกตอนใต้ ประกอบด้วย 6 เขต คือ บางกะปิ คันนายาว วังทองหลาง บึงกุ่ม สะพานสูง และสวนหลวง สภาพปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมือง

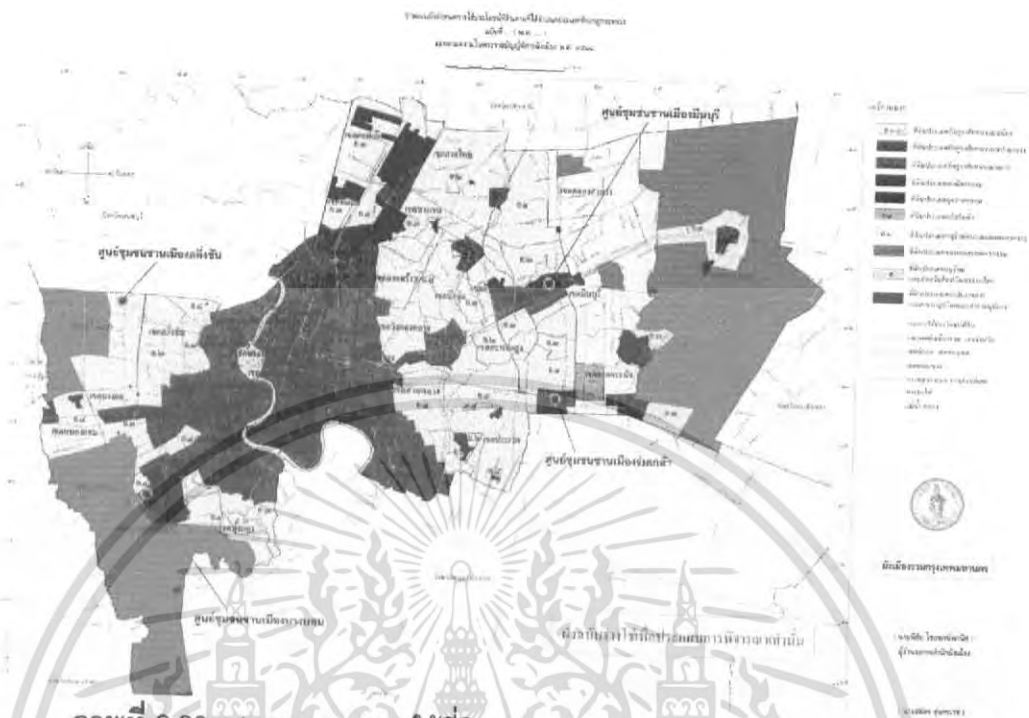
9) พื้นที่ กท 9 เขตเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี ประกอบด้วย เขต 2 เขต คือ คลองสามวา และหนองจอก สภาพปัจจุบันเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และในอนาคตได้มีโครงการพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี

10) พื้นที่ กท 10 เขตศูนย์ชุมชนชานเมืองรองรับสนามบิน ประกอบด้วย เขต 3 เขต คือ ลาดกระบัง มีนบุรี และประเวศ เป็นเขตพัฒนารองรับสนามบินสุวรรณภูมิ โดยการพัฒนาศูนย์ชุมชนลาดกระบัง เป็นแหล่งงาน ย่านการค้าและบริการ เขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้า (ICD) และสถานีขนส่งสินค้าชานเมือง เป็น Logistic Center ส่วนเขตประเวศ และมีนบุรีเป็นที่อยู่อาศัยรองรับแหล่งงาน

11) พื้นที่ กท 11 เขตเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อม ผสมผสานพื้นที่เกษตรกรรม ประกอบด้วย เขต 4 เขต คือ ทวีวัฒนา ดลิ่งชัน บางแค และหนองแขม เป็นการพัฒนามาตามสภาพปัจจุบันและตามที่กำหนดโดยผังเมืองรวม

12) พื้นที่ กท 12 เขตเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประกอบด้วยเขต 3 เขต ได้แก่ บางขุนเทียน บางบอน และทุ่งครุ โดยเขตบางขุนเทียนและบางบอนเป็นเขตอุตสาหกรรม เกษตรกรรม เขตทุ่งครุเป็นเขตที่อยู่อาศัย และเกษตรกรรม พื้นที่ชายทะเลบางขุนเทียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.20 แสดงขอบเขตการใช้ที่ดินของกรุงเทพมหานคร

2.2.2 การศึกษาลักษณะทางสังคมของกรุงเทพมหานคร

2.2.2.1 ประชากรและการกระจายตัวของประชากร ประชากร

จากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในระยะต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ซึ่งตรงกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 ทำให้ประชากรอพยพกับสู่ภูมิภาคจำนวนหนึ่ง แต่ประชากรของกรุงเทพมหานครก็ยังคงมีจำนวนมาก โดยตามข้อมูลสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 ของสำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

กรุงเทพมหานครมีประชากรตามทะเบียนราษฎร ทั้งสิ้น 5,712,868 คนเป็นชาย 2,772,910 คน เป็นหญิง 2,939,958 คน เขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด ได้แก่ เขตธนบุรี มีจำนวนประชากร 181,536 คน เป็นชาย 89,172 คน เป็นหญิง 92,364 คน เขตที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ เขตสัมพันธวงศ์ มีจำนวนประชากร 36,993 คน เป็นชาย 18,747 คน เป็นหญิง 18,246 คน

กรุงเทพมหานครมีบ้านตามทะเบียนราษฎร ทั้งสิ้น 1,918,048 หลังเขตที่มีจำนวนบ้านมากที่สุด ได้แก่ เขตจตุจักร มีบ้านจำนวน 71,817 หลัง เขตที่มีจำนวนบ้านน้อยที่สุด ได้แก่ เขตสัม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธวงศ์ มีจำนวนบ้าน 13,190 หลัง จำนวนประชากรอย่างเป็นทางการ กระทรวงมหาดไทยจะประกาศให้ทราบปีละ 1 ครั้ง โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธ.ค. ของทุกปี จะประกาศประมาณปลายเดือนมีนาคมของปีถัดไป ซึ่งจะเป็นยอดที่ใช้ในการอ้างอิงและวางแผน ปฏิบัติงาน เช่น การแบ่งเขตเลือกตั้ง การคำนวณจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.)

2.2.2.2 การปกครอง

การแบ่งเขตตามการบริหารงาน

ประมาณปี พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน กรุงเทพมหานครได้จัดแบ่งเขตทั้ง 50 สำนักงานเขตออกเป็น 6 กลุ่ม โดยมีเหตุผลของการแบ่งเขต เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงาน การดูแลพื้นที่และ บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่

- 1) กลุ่มรัตนโกสินทร์ (วังหลวงเดิม) ประกอบด้วย 9 สำนักงานเขต คือ บางซื่อ ดุสิต พญาไท ราชเทวี ปทุมวัน พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ และบางรัก
- 2) กลุ่มบูรพา ประกอบด้วย 9 สำนักงานเขต คือ ดอนเมือง หลักสี่ สายไหม บางเขน จตุจักร ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางกะปิ และวังทองหลาง
- 3) กลุ่มศรีนครินทร์ ประกอบด้วย 8 สำนักงานเขต คือ สะพานสูง มีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ลาดกระบัง ประเวศ สวนหลวง และคันนายาว
- 4) กลุ่มเจ้าพระยา ประกอบด้วย 9 สำนักงานเขต คือ ดินแดง ห้วยขวาง วัฒนา คลองเตย บางนา พระโขนง สาทร บางคอแหลม และยานนาวา
- 5) กลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 8 สำนักงานเขต คือ บางขุนเทียน บางบอน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ ธนบุรี คลองสาน และบางแค
- 6) กลุ่มกรุงธนเหนือ ประกอบด้วย 7 สำนักงานเขต คือ บางพลัด ตลิ่งชัน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ภาษีเจริญ หนองแขม และทวีวัฒนา

การแบ่งเขตตามที่ตั้งของพื้นที่

ในปี พ.ศ. 2544 กองควบคุมและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ได้จัดแบ่งเขตทั้ง 50 สำนักงานเขตออกเป็น 3 กลุ่ม ตามที่ตั้งของพื้นที่ ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) เขตชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขตปกครอง คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง วัฒนา

2) เขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขตปกครอง คือ บางเขน บางกะปิ พระโขนง ประเวศ ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ สวนหลวง บางนา ทุ่งครุ บางแค วังทองหลาง คันนายาว สะพานสูง สายไหม

3) เขตชั้นนอก ประกอบด้วย 11 เขตปกครอง คือ มีนบุรี ดอนเมือง หนองจอก ลาดกระบัง ดลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน หลักสี่ คลองสามวา บางบอน ทวีวัฒนา

การแบ่งเขตตามการตั้งถิ่นฐานชุมชน

ในการจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2535 สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้ทำการจำแนกกลุ่มพื้นที่เขตไว้เป็น 3 บริเวณหลัก (5 บริเวณย่อย) ดังนี้

1) เขตเมืองชั้นใน [Inner City] ประกอบด้วยศูนย์กลางเมืองเดิมและเขตต่างๆ รวม 22 เขต เป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานชุมชนในระยะแรกและพื้นที่อนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ราชการ สถานศึกษา ย่านธุรกิจการค้าหนาแน่น จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์มีแนวโน้มลดลง แต่ความหนาแน่นประชากรในเขตต่างๆ ส่วนใหญ่เกินกว่า 10,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร

2) เขตชั้นกลางหรือเขตต่อเมือง [Urban Fringe] เป็นเขตที่มีการขยายตัวของประชากร กิจกรรมทางการค้าและที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง ตั้งอยู่ในรัศมีระหว่าง 10-20 กิโลเมตรจากศูนย์กลางเมือง ซึ่งในปัจจุบันเป็นบริเวณที่มีการพัฒนาเมืองอย่างกระจัดกระจาย [Urban Sprawl] ประกอบด้วย พื้นที่ทางฝั่งตะวันออก 14 เขต และทางฝั่งตะวันตก 8 เขต

3) เขตชั้นนอกหรือเขตชานเมือง [Suburb] เป็นพื้นที่เขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งยังมีพื้นที่ว่างและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นส่วนใหญ่และมีสัดส่วนสูงกว่าพื้นที่พัฒนาแบบเมือง โดยมีลักษณะผสมระหว่างเมืองและชนบทเป็นเขตที่อยู่ห่างจากศูนย์กลางเมืองเกินกว่า 20 กิโลเมตรทางฝั่งตะวันออก ประกอบด้วย เขตมีนบุรี คลองสามวา หนองจอก ลาดกระบัง และทางฝั่งตะวันตก ได้แก่ เขตบางบอน และเขตบางขุนเทียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

2.2.3.1 การเติบโตทางเศรษฐกิจและโครงสร้างการผลิต

ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Products) ปี 2546 ปรับตัวสูงขึ้นอย่าง ต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 6.9 เมื่อเทียบกับร้อยละ 5.3 ในปี 2545 เศรษฐกิจไทยปีนี้ขยายตัวดี เป็นผลมาจากทั้งปัจจัยภายในประเทศ ในส่วนการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน การลงทุน และการใช้จ่ายอุปโภคภาครัฐบาล ขยายตัวร้อยละ 6.4 11.9 และ 2.0 ตามลำดับ รวมทั้งปัจจัยภายนอกที่การส่งออกสินค้าและบริการสุทธิขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 4.9 แต่เป็นอัตราที่ชะลอลงจากปีก่อนหน้า เนื่องจากการบริการสุทธิลดลงร้อยละ 2.7 ตามภาวะรายได้จากการท่องเที่ยวที่หดตัวตามกระแสข่าว เรื่องการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (Severe Acute Respiratory Syndrome : SARS)

ภาวะการผลิต ในปี 2546 การผลิตในภาคเกษตรขยายตัวสูง ถึงร้อยละ 8.7 มาจากทั้งสาขาพืช ปศุสัตว์ และสาขาประมง ส่วนการผลิตนอกภาคเกษตรเติบโตร้อยละ 6.7 โดยมีสาขาอุตสาหกรรม สาขาตัวกลางทางการเงิน และสาขาการให้บริการชุมชน สังคมและส่วนบุคคลอื่นๆ เป็นสาขาที่ขยายตัวสูง

ตารางที่ 2.11 อัตราขยายตัวและโครงสร้าง GDP

อัตราขยายตัวและโครงสร้าง GDP (ร้อยละ)

	อัตราขยายตัว		โครงสร้าง	
	2545	2546	2545	2546
เกษตรกรรม	1.0	8.7	10.0	10.2
นอกเกษตร	5.8	6.7	90.0	89.8
อุตสาหกรรม	6.9	10.4	36.7	37.9
ตัวกลางทางการเงิน	12.2	16.2	3.0	3.2
การให้บริการชุมชนฯ	8.1	11.2	2.0	2.0
อื่นๆ	4.6	3.1	48.3	46.7
GDP	5.3	6.9	100.0	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตภาคเกษตร ขยายตัวได้ดีในสาขาเกษตรกรรมฯ โดยเฉพาะหมวดพืช เนื่องจากพืชหลักหลายชนิด เช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย ผลไม้ และยางพาราขยายตัวได้ดี หมวดปศุสัตว์ขยายตัวร้อยละ 8.0 เนื่องจากการผลิตไก่เนื้อเติบโตสูงจาก การส่งออกไปตลาดยุโรปมากขึ้น และแม้ว่าปัญหาโรคไข้หวัดนกจะเริ่มระบาดในช่วงปลายปี แต่ยังไม่กระทบต่อภาพรวมของ ปี 2546 มากนัก ส่วนสาขาประมงขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.3

การผลิตนอกภาคเกษตร ขยายตัวร้อยละ 6.7 โดยมีสาขา อุตสาหกรรมเป็นสาขานำ ซึ่งการผลิตหมวดอาหารและเครื่องดื่ม หมวดเคมีภัณฑ์ หมวดยางและผลิตภัณฑ์ยาง หมวดรถยนต์ หมวดอิเล็กทรอนิกส์ และหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าขยายตัวสูง โดยเฉพาะหมวดรถยนต์ขยายตัวสูงถึง ร้อยละ 40.1 เนื่องจากอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ขยายตัวสูงตามความต้องการ ทั้งตลาดภายใน และตลาดส่งออก ส่วนสาขาอื่นที่เติบโตดี ได้แก่ สาขาตัวกลางทางการเงิน ปีนี้ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 16.2 เนื่องจากผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ และบริษัท ประกันภัยปรับตัวดีขึ้นมาก สาขา บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ขยายตัวร้อยละ 5.1 สาขาการให้บริการชุมชน สังคมและส่วนบุคคล อื่นๆ ขยายตัวร้อยละ 11.2 เป็นผลจากรายการ สลากกินแบ่งและเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัว ซึ่งเป็น รายการ ที่สำคัญในหมวดบันเทิงและสันทนาการ ปัจจุบันบันทึกข้อมูล เข้าสู่ระบบบัญชีประชาชาติ แล้ว พบว่ามียอดจำหน่ายสูง

สาขาการผลิตที่ชะลอลงในปีนี้ ได้แก่ สาขาการทำเหมืองแร่ฯ สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา สอดคล้องกับภาวะ การก่อสร้าง สาขาโรงแรมและภัตตาคาร ชะลอลงตามภาวะ การท่องเที่ยวที่ซบเซาลงทั้งภูมิภาคจากข่าวโรค SARS ระบาด และสาขาการผลิตในกลุ่มการ บริการภาครัฐ ได้แก่ สาขาบริหารราชการแผ่นดิน สาขาการศึกษา และสาขาบริการด้านสุขภาพซึ่ง ปีนี้ไม่มีโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด จึงทำให้อุดเบิกจ่ายค่าตอบแทนแรงงานภาครัฐ อยู่ในภาวะปกติ

ภาวะการผลิตระดับภูมิภาค ขยายตัวดีขึ้นทุกภาค ยกเว้นภาคตะวันออกที่ชะลอตัวลง โดยที่ภาคกลางมีอัตราสูงสุดที่ ร้อยละ 15.9 เนื่องจากเติบโตได้ดีทั้งภาคเกษตรและ นอกภาค เกษตร โดยเฉพาะสาขาการผลิตสำคัญ ได้แก่ สาขา อุตสาหกรรมขยายตัวจากหมวดอุตสาหกรรม ประกอบรถยนต์ และหมวดสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนภาคตะวันออกชะลอตัวลงแต่ยังอยู่ในระดับสูง ที่ร้อยละ 9.9 เนื่องจากภาคเกษตรหดตัวลง รวมทั้งสาขาอุตสาหกรรมที่ภาวะการผลิตชะลอลงใน บางหมวด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างการกระจายการผลิต พิจารณาจากสัดส่วน GRP มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยที่ภาคตะวันออกเพิ่มจากร้อยละ 15.1 เป็น 15.5 ในปี 2546 และภาคกลางเพิ่มจากร้อยละ 8.3 เป็น 9.0 อันเนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมของทั้งสองภาค ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปรับตัวลดลงจากร้อยละ 42.8 เป็น 41.8 ของ GDP

ตารางที่ 2.12 อัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายภาค

อัตราขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายภาค (ร้อยละ)

ภาค	อัตราขยายตัว		โครงสร้าง	
	2545	2546	2545	2546
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5.6	6.7	10.9	10.8
เหนือ	7.0	7.3	9.2	9.2
ใต้	4.4	5.8	9.4	9.3
ตะวันออก	13.2	9.9	15.1	15.5
ตะวันตก	6.1	6.5	4.4	4.3
กลาง	8.4	15.9	8.3	9.0
กทม. และปริมณฑล	2.0	4.3	42.8	41.8
รวมทั้งประเทศ	5.3	6.9	100.0	100.0

2.2.3.3 รายได้ต่อบุคคล

ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว (Per Capita GRP) ในปี 2546 ยังคงมีระดับความแตกต่างสูงมากระหว่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นภาคที่มีค่าเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด คือ 230,997 บาทต่อปี กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีค่าต่ำสุด คือ 30,860 บาทต่อปี ค่าความแตกต่างอยู่ในระดับ 7.5 เท่า มีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย อัตราเพิ่มของค่าเฉลี่ยต่อหัวสูงสุดในปีนี้มาจากภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคเหนือ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในอัตราร้อยละ 15.2 11.9 11.0 9.2 8.8 8.0 และ 3.6 ตามลำดับ โดยมีสาเหตุจากระดับราคาผลผลิตเกษตรสูงขึ้น ประกอบกับรายได้นอกภาคเกษตรในสาขาต่าง ๆ ปรับตัวสูงขึ้นทุกภาคด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (Per Capita GPP) จังหวัดที่มีค่าสูงสุด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้บางส่วน ค่าความแตกต่างระหว่างจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นค่าสูงสุดที่ 604,064 บาทต่อปี กับจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นค่าต่ำสุดที่ 16,350 บาทต่อปี มีความแตกต่างกัน 35.9 เท่า และมีแนวโน้มต่างกันมากขึ้น

ตารางที่ 2.13 Per capita GRP และอัตราเพิ่ม

ภาค	Per capita GRP และอัตราเพิ่ม			
	Per capita GRP (บาท/ปี)		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	2545	2546	2545	2546
ตะวันออก	28,274	30,860	7.4	9.2
เหนือ	43,855	47,371	9.9	8.0
ใต้	62,577	69,450	8.1	11.0
ตะวันออก	183,032	204,857	10.2	11.9
ตะวันตก	65,527	74,545	6.9	8.8
กลาง	128,744	148,371	8.1	15.2
กทม. และปริมณฑล	223,078	230,997	0.3	3.6
เฉลี่ยทั่วประเทศ	86,249	93,164	5.3	8.0

กลุ่มจังหวัดที่อยู่ในลำดับสูงสุดในปี 2546 มีหลายจังหวัด ยกเว้นจังหวัด ระยองยังคงเป็นอันดับสูงสุดของประเทศ ส่วนลำดับถัดมา ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี เป็นต้นกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในลำดับต่ำสุด ยังคงเป็นกลุ่มจังหวัดเดิม คือ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และจังหวัดอื่นๆในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเหล่านี้มีภาคการผลิตที่มีขนาดเล็กและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดไม่มากนัก ประกอบกับจำนวนประชากรสูงขึ้นทุกปี จึงทำให้ค่าเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้ากว่า จังหวัดอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.14 ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวปี 2546

ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวปี 2546 (บาทต่อปี)

10 อันดับแรกสูงสุด		10 อันดับสุดท้ายต่ำสุด	
1. ระยอง	604,064	1. นนทบุรี	16,350
2. สมุทรสาคร	393,932	2. อำนาจเจริญ	18,133
3. สมุทรปราการ	336,452	3. สุรินทร์	22,620
4. พระนครศรีอยุธยา	335,120	4. ศรีสะเกษ	22,744
5. ชลบุรี	290,342	5.บุรีรัมย์	24,929
6. กรุงเทพมหานคร	243,605	6. มุกดาหาร	25,533
7. ปทุมธานี	190,406	7. นนทบุรี	25,944
8. ภูเก็ต	172,932	8. ยโสธร	26,099
9. ฉะเชิงเทรา	168,572	9. ร้อยเอ็ด	26,713
10. สระบุรี	140,392	10. สกลนคร	26,822

2.2.4 แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรุงเทพมหานคร

2.2.4.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

ทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตและได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภายในระยะเวลา 5 ปีที่เหมาะสมกับสถานการณ์เงื่อนไขและข้อจำกัดในด้านต่างๆ โดยกำหนดการพัฒนาเมืองและชุมชนของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลดังนี้

1) จัดระเบียบการขายตัวของชุมชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ธุรกิจ การเงิน การค้า และศูนย์ข่าวสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

2) การแก้ไขการจราจรในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มและสังคมให้ดีขึ้น มีแนวทางดังนี้

- ให้ความสำคัญต่อระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชน เตรียมขยายโครงข่ายไปยังชุมชนชานเมืองของกรุงเทพมหานคร เพิ่มความสะดวกในการเดินทางของประชาชนและลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการเดินทางเข้าออกในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สนับสนุนระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชน และระบบไฟฟ้าเพื่อพัฒนาชุมชนชานเมือง ชุมชนเมืองใหม่ และศูนย์ธุรกิจให้กระจายไปอย่างเป็นระบบ
- จัดให้มีสถานีกลางระบบขนส่งต่อเนื่องในย่านใจกลางกรุงเทพมหานคร เพื่อ เชื่อมโยงระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชนและระบบขนส่งมวลชนอื่นๆ
- สนับสนุนการกระจายความเจริญไปสู่ชานเมืองกรุงเทพมหานคร
- จัดให้มีโครงข่ายถนนเลียบเมืองรอบเขตกรุงเทพมหานคร ให้เชื่อมโยง

โครงข่ายเข้ากับถนนวงแหวน

การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

- กำหนดพื้นที่เพื่อใช้ในการระบายน้ำในฤดูน้ำหลาก เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม ชังในด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร
- กำหนดพื้นที่รอยต่อระหว่างชุมชนเมืองให้มีความหนาแน่นน้อย และรักษาไว้ เป็นพื้นที่น้ำหลาก เพื่อป้องกันน้ำท่วมในเขตเมืองชั้นใน
- กำหนดให้มีพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่สีเขียวเพื่อพัฒนาแหล่งอนุรักษ์ทางประวัติ ศาสตร์และวัฒนธรรม และเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะขนาดต่างๆ
- รัฐเป็นแกนนำในการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองโดยนำที่ดินส่วนราชการที่ยังใช้ ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่เพื่อพัฒนาเป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชน

3) ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการด้านผังเมือง อย่างเป็นระบบให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ

4) กำหนดนโยบายในการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ จัดให้มีองค์กรประกอบ ชุมชนที่สมบูรณ์ แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อม การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง และแนวทาง การแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด

2.2.4.2 การพัฒนาเมืองตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครนโยบายผู้บริหารกรุงเทพ มหานคร และวาระแห่งกรุงเทพมหานคร

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-2549)ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ กรุงเทพมหานครเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของ เมืองให้เป็น เมืองน่าอยู่ โดยการพัฒนาผังเมืองกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับการ เจริญเติบโตของเมือง พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้เป็นที่พอใจตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมืองโดยเพิ่มพื้นที่สีเขียว รวมทั้งการพัฒนาแบบสถาณูปโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาธารณูปการ และการบริการสังคมให้ทั่วถึง โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ยุทธศาสตร์ด้านผังเมืองและการใช้ที่ดิน

1) อนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม
2) ปรับปรุงพื้นที่ฟูบริเวณที่เสื่อมโทรมแออัด และพัฒนาบริเวณจุดเชื่อมต่อระบบขนส่งมวลชน

3) ปรับปรุงผังเมืองรวมให้มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดระเบียบเมือง

4) บูรณาการแผนพัฒนาเขต และจัดทำผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะแห่งเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

5) การเพิ่มโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพ และเพิ่มสมรรถนะการให้บริการขนส่งสาธารณะต่อรถยนต์ส่วนบุคคล

6) การเพิ่มพื้นที่โล่งว่างและพื้นที่สวนสาธารณะ การปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และการเสนอแนะการพัฒนาพื้นที่โล่งว่างและสวนสาธารณะระดับเขต

7) การรณรงค์เผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมือง และการมีส่วนร่วมในกระบวนการผังเมืองและการพัฒนาเมือง

8) การกำหนดมาตรการทางผังเมืองเพื่อให้เกิดการควบคุมจัดระเบียบ และการบังคับใช้ผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะบริเวณอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารตามแนวนโยบายของผังเมืองรวม

9) การนำแนวทางการพัฒนาเมืองรูปแบบต่างๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ยุทธศาสตร์ด้านการจราจร การขนส่ง และสาธารณูปโภค

โดยมุ่งหวังให้ให้กรุงเทพมหานครมีระบบการจราจร การขนส่งและสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพโครงข่ายคมนาคมที่สมบูรณ์ มีระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ในเส้นทางหลัก การบริหารการขนส่งสาธารณะทั่วถึง การก่อสร้างสาธารณูปโภคอาคารมีความปลอดภัย มั่นคง ส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม

นโยบายผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมียุทธศาสตร์และนโยบายในการพัฒนา กรุงเทพมหานครด้วยวิธีการทางผังเมือง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) นโยบายด้านการจราจร

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ กรุงเทพมหานครไม่ติดขัด ลดปัญหาการจราจร และมียุทธศาสตร์ ส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งมวลชนและใช้ระบบการจราจรอัจฉริยะ

- สร้างระบบสัญญาณในรูปแบบต่างๆ ให้เชื่อมโยงทั้งทางน้ำและทางบกโดยกำหนดจุดที่ตั้งที่เหมาะสมในการจัดหาพื้นที่รองรับการใช้สอยเพื่อวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ
- พัฒนาการเข้าถึงเส้นทางรถเมล์ด่วนพิเศษ 10 เส้นทาง
- กำหนดเส้นทางการขนส่งมวลชนขนาดเล็กใน Super block
- กำหนดเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับส่งเสริมทางจักรยานในถนนสายรองเพื่อเชื่อมต่อระหว่างที่อยู่อาศัยและสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
- พัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งทางน้ำเพื่อเพิ่มทางเลือกในการเดินทาง
- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณที่มีความสะดวกในการเดินทางและที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งงาน (Job – House Balance)

2) นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ กรุงเทพมหานคร สะอาด สวย สิ่งแวดล้อมดี ผู้คนมีความสุขและมียุทธศาสตร์ คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายและป้องกันการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางน้ำ อากาศและเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยนำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางสำคัญ

- ปรับปรุงถนนให้มีความสะอาดและเรียบร้อย ไม่มีหลุมบ่อไว้รถพิกและสิ่งสกปรก
- ผลักดันการก่อสร้างสวนสาธารณะ สวนหย่อม และเพิ่มพื้นที่สีเขียวริมถนนริมแม่น้ำ และคูคลอง ตามผังที่โล่งที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวม โดยเปลี่ยนที่รกร้างเป็นสวนสาธารณะ เพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างน้อยร้อยละ 30 ทั่วกรุงเทพมหานคร
- สร้างทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยา และลำคลองสายหลักของกรุงเทพฯ พร้อมฟื้นฟูสภาพแม่น้ำลำคลองให้สวยสะอาด

3) นโยบายด้านความปลอดภัย

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ กรุงเทพมหานครปลอดภัย อุ่นใจทุกคนครบถ้วน และมีการกำหนดยุทธศาสตร์ คือ ส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และส่งเสริมการพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

- กำหนดนโยบาย การจัดทำผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมรายละเอียดข้อกำหนดที่เหมาะสมในแต่ละบริเวณของเมือง เพื่อให้มีความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่นั้น

- วางระบบการบริหารการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน และปลูกสร้างอาคารให้เป็นไปตามกฎหมายผังเมืองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีมาตรการเข้มงวดในการตรวจสอบการขออนุญาตก่อสร้างต่อเติมอาคารเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- พัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (G.I.S.) ที่สามารถสนับสนุนการดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินและในเรื่องความปลอดภัยของสังคม

- พัฒนาระบบการให้บริการข้อมูลพื้นฐานทางผังเมือง

4) นโยบายด้านคุณภาพชีวิต

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ กรุงเทพมหานครน่าอยู่ ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการกำหนดยุทธศาสตร์ คือ สนับสนุนบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันทุกคน จัดสวัสดิการสังคมที่จำเป็นอย่างเหมาะสมให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ขจัดความรุนแรงในครอบครัว ส่งเสริมการเฝ้าระวังในชุมชน ส่งเสริมการให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพ

- จัดทำโครงการวางผังพื้นที่ระดับเขต – ชุมชนในขอบเขตด้าน การผังเมือง ซึ่งมีการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพย์สินการคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค บริการสาธารณะ ความสะอาดสุขภาพ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิการทางสังคม

- การจัดทำแผนงาน โครงการที่เป็นรูปธรรมในด้านต่างๆ โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ส่งเสริม ลานชีวิตใหม่ในวันหยุด

5) นโยบายด้านเศรษฐกิจ

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ กรุงเทพมหานครเป็นเมืองแห่งโอกาส ทุกคนตั้งตัวและเติบโตได้ และมีการกำหนดยุทธศาสตร์ คือ จัดทำผังเมืองในระดับต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางการในด้านลงทุนในภูมิภาคเอเชีย

แปซิฟิก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) นโยบายด้านสถาปัตยกรรม ผังเมือง และศิลปวัฒนธรรม

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองสวยงามน่าอยู่ คู่ศิลปวัฒนธรรมและมี ยุทธศาสตร์ คือ ส่งเสริมผลักดันให้ประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วมกับ กรุงเทพมหานคร เพื่อ พัฒนาปรับปรุงความงามด้านทัศนศิลป์ของเมือง สร้างกลไกความรู้ ความเข้าใจ และตระหนัก ให้ประชาชนเห็นถึงคุณค่าศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความภูมิใจใน เอกลักษณ์ของความเป็นไทย

- ปรับปรุงอาคารบ้านเรือนตามถนนหลักของกรุงเทพมหานครให้มีสีสันที่ สะอาดและมีความสวยงาม
- ควบคุมอาคารที่สร้างใหม่ให้ถูกต้องตามหลักผังเมือง พร้อมทั้งจัดรูปที่ดินใหม่ โดยเน้นถนน และสาธารณูปโภค
- สร้างสวนชุมชนและเพิ่มห้องสมุดในสวน
- มีการกำหนดให้สร้างหอศิลปวัฒนธรรมขึ้น เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมือง แห่งศิลปวัฒนธรรม
- สร้างประติมากรรมและงานศิลปะที่จรรโลงศิลปวัฒนธรรม และความงาม ของเมืองกรุงเทพมหานคร
- อนุรักษ์อาคารเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

วาระแห่งกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2545 – 2564

วาระแห่งกรุงเทพมหานคร (Bangkok Agenda) พ.ศ.2545 – 2564 เป็นแผนพัฒนา กรุงเทพมหานครในระยะยาว ใช้เป็นกรอบการดำเนินงานที่สำนึก และสำนักงานเขตที่ต้องปฏิบัติตามแผนและกิจกรรม ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่คู่ความยั่งยืน โดยการที่แนะและ ประสานแผนงาน กิจกรรมและโครงการต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ให้มีความสอดคล้องกัน
- 2) การเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครคู่ความยั่งยืน โดยการปรับปรุงด้านการบริหาร การคลัง การประเมินผลการดำเนินการและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนา การบริหารการ คลังที่มีความโปร่งใสและมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนกายภาพ โครงการ และ กิจกรรมการพัฒนา
- 3) การวางผังเมือง เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยการจัดทำผังข้อมูลกรุงเทพฯเพื่อ ประสานและเชื่อมโยงการให้บริการและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของเมือง การจัดทำข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานเขต เพื่อใช้ในการพัฒนาและฟื้นฟูเมือง การจัดภูมิทัศน์ของเมือง การอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่พุ่มรดกทางวัฒนธรรม การสร้างพื้นที่สีเขียวและการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการรื้อถอนที่สาธารณะ

4) การปรับปรุงการจราจรและขนส่งเพื่อรักษาคุณภาพทางอากาศ โดยการจัดทำแผนแม่บทเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาระบบจราจรของกรุงเทพมหานครในอนาคต และการทำแผนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ถนน การจัดทำแผนเพื่อประสานระบบขนส่งมวลชน

5) การพัฒนาพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร โดยจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่สีเขียว การกำหนดแนวทางสีเขียว Green Corridor การจัดสร้างสวนสาธารณะ การพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะให้เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ การสร้างสวนหย่อม การฟื้นฟูสภาพคูคลองการปลูกต้นไม้ไว้บริเวณริมถนน การสร้างลานสาธารณะในเมือง ตลอดจนการจัดทำแนวทางข้อกำหนดพื้นที่สีเขียวในโครงการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน การปรับปรุงกฎหมายและการใช้บังคับ รวมทั้งการเชิญชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสีเขียว

6) การสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองที่สะอาด โดยมีการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการลดปริมาณมูลฝอยและน้ำเสีย การจัดทำแผนการบำบัดน้ำเสียที่ยั่งยืน การกำหนดมาตรการของน้ำเสีย และการปรับปรุงการระบายน้ำในเมือง และความสามารถในการรับน้ำของคลอง จัดทำบึงพักน้ำแก้มลิง

7) การมุ่งเน้นธรรมชาติใน กรุงเทพมหานคร เพื่อการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตโดยให้กรุงเทพมหานครมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการบริหารการพัฒนา

8) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงกรุงเทพมหานครการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการศึกษาที่ดีขึ้น

9) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากรุงเทพมหานคร โดยการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการพัฒนากรุงเทพมหานครให้ดีขึ้น การเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายและข้อบัญญัติ

2.1.4.3 ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 2)

ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (ปรับปรุงครั้งที่ 2) ได้กำหนดไว้เพื่อรองรับประชากรจำนวน 7,079,000 คน และแรงงานจำนวน 5,588,000 คน ตามการคาดประมาณในอนาคตถึง พ.ศ.2565 โดยมีวิสัยทัศน์คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) เป็นมหานครที่มีความโดดเด่นในด้านศิลปวัฒนธรรม
- 2) เป็นมหานครที่มีความน่าอยู่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนโดยการสงวนรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) เป็นมหานครที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจวิทยาการของประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- 4) เป็นมหานครที่เป็นศูนย์กลางการบริหาร สถาบันทางสังคมและองค์กรระหว่างประเทศ
- 5) เป็นมหานครที่มีความสะดวกด้วยโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เป็นระบบสมบูรณ์

โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้ผังเมืองเป็นกรอบชี้นำการพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่ บริการทางสังคมมีสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่เพียงพอ
- 2) พัฒนาระบบขนส่งมวลชนและเชื่อมโยงโครงข่ายให้สมบูรณ์มีประสิทธิภาพ
- 3) ปรับปรุงฟื้นฟูย่านที่อยู่อาศัยและศูนย์ชุมชนโดยให้บริการต่างๆ ที่จำเป็น
- 4) อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ
- 5) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6) รักษาพื้นที่เกษตรกรรมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
- 7) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้
- 8) ส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว
- 9) จัดระบบการขยายตัวของอุตสาหกรรม
- 10) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา

3.1 การศึกษาในระดับชุมชนเมืองเขตพระนคร

3.1.1 การตั้งถิ่นฐานในอดีตและปัจจุบันของเขตพระนคร

เขตพระนครมีลักษณะการตั้งถิ่นฐานมายาวนาน ตั้งแต่สมัยเริ่มสถาปนากรุงเทพมหานครขึ้นเป็นราชธานีเมื่อ พ.ศ.2325 พื้นที่ที่เป็นพระบรมมหาราชวังในปัจจุบันเป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวจีน ต่อมาเมื่อจะก่อสร้างพระบรมมหาราชวัง รัชกาลที่ 1 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ย้ายชุมชนชาวจีนไปตั้งถิ่นฐานใหม่บริเวณลำเพ็ญ (ภายในเขตสัมพันธวงศ์ในปัจจุบันซึ่งต่อมาเป็นศูนย์รวมพาณิชยกรรม-การค้าส่ง ค้าปลีก เป็นแหล่ง Supply chain ของกลุ่มธุรกิจหลากหลายและเป็นแหล่งงานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ) และให้ชาวญวนย้ายจากบริเวณท่าเตียนไปยังบริเวณบ้านหม้อและพานูร์ด สมัยรัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตัดถนนขึ้นใหม่ 3 สาย คือ ถนนเจริญกรุง ถนนบำรุงเมือง และถนนเฟื่องนคร ซึ่งทำให้ประชาชนเริ่มหันมาตั้งถิ่นฐานบริเวณริมถนนแทนการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำตั้งแต่ก่อนมากขึ้น นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ก่อสร้างพระราชวังดุสิตและตัดถนนราชดำเนิน ขึ้นใหม่ทำให้บริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของสถาบันราชการ สถาบันการศึกษา-ศิลปวัฒนธรรมและสถาบันทางศาสนา ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของการตั้งถิ่นฐานและศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ปัจจุบันการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี 2545 พบว่าที่ดินประเภทพาณิชยกรรม มีรูปแบบอาคารเป็นห้องแถวใช้ร่วมกับการอยู่อาศัยซึ่งเป็นพาณิชยกรรมรูปแบบเดิม ยังมีอัตราส่วนของการใช้ที่ดินของพาณิชยกรรมสูงสุดร้อยละ 38.27, 25.79 ของพื้นที่เขต ยังมีการใช้พื้นที่ทางด้านพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีโบราณสถานยังคงอยู่อีกมากมายรวมทั้งพระบรมมหาราชวัง วัด ตลาดเก่าแก่ และสถานที่ราชการ ซึ่งในปัจจุบันเขตพระนครเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 สภาพภูมิศาสตร์

3.3.1.1 ที่ตั้งและขนาด

เขตพระนครเป็นเขตชั้นในของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งทิศตะวันออกมีพื้นที่รวม 5,536 ตารางกิโลเมตร และแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 แขวง

ภาพที่ 3.1 ภาพแสดงขอบเขตที่ตั้งของเขตพระนคร

3.3.1.2 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ

เขตพระนครเป็นเขตชั้นในของกรุงเทพมหานครตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งทิศตะวันออกมีพื้นที่รวม 5,536 ตารางกิโลเมตร และแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 แขวง

โดยทั่วไปเขตพระนครมีสภาพภูมิอากาศตามกรุงเทพมหานคร คือ มีอากาศร้อนชื้นและเป็นพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ค่าความชื้นสัมพัทธ์จะมีค่าสูงตลอดปี ที่ร้อยละ 60-80

ฤดูกาล ประกอบด้วย

ฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ฤดูแล้ง ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม และ

ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ทิศทางลม มี 2 ทิศทาง คือ ลมทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และลมทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และมีอุณหภูมิ อุณหภูมิโดยทั่วไป จะอยู่ระหว่าง 33-38 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประมาณ 20 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ประมาณ 30 องศาเซลเซียส ฤดูฝน มีอุณหภูมิ ประมาณ 25-32 องศาเซลเซียส ฤดูหนาว มีอุณหภูมิประมาณ 20-25 องศาเซลเซียส ฤดูร้อน มี อุณหภูมิประมาณ 40-42 องศาเซลเซียส

3.1.3 สภาพปัจจุบันทางด้านสังคม

3.1.3.1 ประชากรและโครงสร้างประชากร

เขตพระนคร มีจำนวนประชากรชาย 38,646 คน ประชากรหญิง 39,705 คน รวม ทั้งหมด 78,351 คน มีความหนาแน่นของประชากร 14,153 คนต่อตารางเมตร จำนวนบ้าน 18,577 หลังคาเรือน โครงสร้างของประชากรร้อยละ 56.61 อยู่ในวัยทำงานอยู่ในช่วงอายุ 15 – 59 ปี

3.1.3.3 การบริการสาธารณะและการบริการด้านสังคม

เขตพระนคร มีพื้นที่สถาบันราชการ 575 ไร่ สถานบริการสาธารณสุข ประเภทไม่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนของรัฐบาลมี 2 แห่ง เอกชน 158 แห่ง รวมเป็น 160 แห่ง มีพื้นที่ สวนสาธารณะ 55 แห่ง มีพื้นที่ 196 ไร่ 51.25 ตารางวา มีธนาคารจำนวน 71 แห่ง

3.1.4 สภาพปัจจุบันทางด้านเศรษฐกิจ

เขตพระนคร เป็นเขตที่ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร และมีโบราณสถานอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เป็นย่านธุรกิจและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เศรษฐกิจของเขตพระนครมีบทบาททางด้าน บริการมากกว่าด้านอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เป็นกิจกรรมที่สร้าง รายได้จากต่างประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก และยังเป็นสาขาด้านบริการที่มีคนทำงานมาก ที่สุด ในอนาคตมีแนวโน้มที่การท่องเที่ยวจะมีบทบาทที่สำคัญของเขตพระนครต่อไป

3.1.5 บทบาทและแผนพัฒนาของเขตพระนคร

3.1.5.1 เขตพระนครเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองทางประวัติศาสตร์ และเขตอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์ มีศักยภาพในการพัฒนาหลายด้าน คือ

- 1) เป็นศูนย์กลางด้านการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร
- 2) เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ทั้งของกรุงเทพมหานครและของประเทศ โดยมีโบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ตั้งอยู่จำนวนหลายแห่ง
- 3) เป็นที่ตั้งแหล่งพาณิชย์กรรมเก่าแก่ มีชื่อเสียงโดดเด่นคู่กับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ย่านปากคลองตลาด ย่านท่าเตียน ท่าช้าง ท่าพระจันทร์ ย่านพารุทัศน์ ย่านบางลำพู รวมทั้งตลาดพระเครื่องวัดมหาธาตุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมสาธารณะ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

3.1.5.2 แผนพัฒนาเขตพระนคร

วิสัยทัศน์การพัฒนาเขตพระนคร คือ เป็นนครแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แห่งอาเซียน ภายใน พ.ศ.2552 โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายไว้ดังนี้

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายให้สถานที่ที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งของเขตพระนครได้รับการพัฒนา ปรับปรุงให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสภาพภูมิทัศน์สวยงาม
- 2) สนับสนุนให้มีแหล่งเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายให้เขตพระนครเป็นแหล่งเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นแหล่งเศรษฐกิจระดับชาติและมุ่งสู่ระดับนานาชาติได้
- 3) สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายกระตุ้นส่งเสริมภาคเอกชนและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสำนักงานเขตที่ 1 (กลุ่ม กท 1)

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสำนักงานเขตที่ 1 (กลุ่ม กท 1) คือ เป็นเลิศด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม คงเอกลักษณ์ย่านการค้าดั้งเดิมของชาติ

3.2 การศึกษาในระดับชุมชนเมืองปากคลองตลาด

3.2.1 การตั้งถิ่นฐานในอดีตและปัจจุบัน

ปากคลองตลาดมีสภาพเป็นตลาดน้ำมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นในสมัยต่อมาเป็นตลาดปลาที่มาจากท่าจีน ผ่านคลองบางหลวงหรือเรียกว่าคลองบางกอกใหญ่ ซึ่งในระยเวลานั้นตลาดท่าเตียนเป็นตลาดผลไม้ ในสมัยรัชกาลที่ 5 วังของพระราชโอรสได้ขยายตัวลงมาทางใต้ ในบริเวณปากคลองตลาดย่านการค้าในบริเวณนี้เพิ่มบทบาทขึ้นมาเรื่อยๆ ต่อมาในรัชกาลที่ 7 มีการสร้างสะพานพุทธยอดฟ้าขึ้น จึงเป็นเส้นทางเชื่อมกรุงเทพมหานครและธนบุรีเข้าด้วยกัน บริเวณนี้จึงเป็นที่รวมของพืช ผัก ผลไม้ ดอกไม้ ทุกประเภท จนกระทั่งรัฐบาลได้สร้างตลาดส่งเสริมการเกษตรขึ้นใกล้เคียงกัน เพื่อขยายพื้นที่ปากคลองตลาดออกไป ปัจจุบันพื้นที่ปากคลอง ตลาดยังคงเป็นพื้นที่สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างค่อนข้างหนาแน่น แม้ว่าจะมีแนวโน้มทางการค้าลดลง เนื่องจากมีตลาดค้าส่งตามชานเมืองที่ได้ขยายออกไป โดยอาคารสวนใหญ่ถึงร้อยละ 80 หรือประมาณกว่า 500 คูหา ยังคงใช้เป็นสถานที่ประกอบการค้า โดยมีการค้าพืชผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรและดอกไม้เป็นหลัก และปัจจุบันปากคลองตลาดมีชื่อเสียงด้านการค้าขายดอกไม้ที่มีความสวยงามจนทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่นี้

3.2.2 สภาพภูมิศาสตร์

3.1.2.1 ที่ตั้งและขนาด

พื้นที่บริเวณปากคลองตลาดมีพื้นที่ทั้งหมด 76 ไร่ 3 งาน 277 ตารางเมตร อาจแบ่งได้เป็นสี่ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนของตลาดองค์การตลาดสวนของตลาดยอดพิมาน ส่วนของตลาดส่งเสริมเกษตรไทย และส่วนของกลุ่มตึกแถวซอยสะพานพุทธฯ หรือ โรงหนังเพชรเอ็มไพร์เดิม

พื้นที่ส่วนของตลาดองค์การตลาด ล้อมรอบด้วยถนนจักรเพชร ถนนอัษฎางค์ ซอยท่ากลาง และแม่น้ำเจ้าพระยา ประกอบไปด้วยอาคารสองลักษณะ คือ ตึกแถวล้อมรอบตลาดสดทั้ง 4 ด้าน และมีตลาดขององค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย ตั้งอยู่ภายใน และด้านริมแม่น้ำตลาดด้านในจะขายอาหารแห้ง ขนมไทย มีแผงขายผักสดอยู่บางส่วน ตลาดด้านริมแม่น้ำ จะเป็นแผงขายส่งผักผลไม้ทั้งหมด ตึกแถวที่ล้อมรอบตลาดจะมี 2 ชั้น 3 ด้าน และชั้นเดียว 1 ด้าน

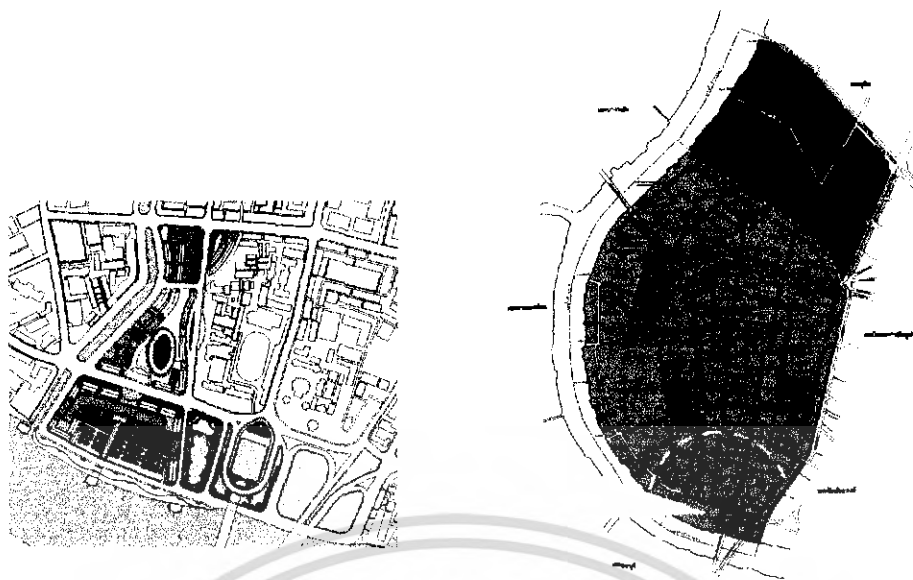
พื้นที่ส่วนของตลาดยอดพิมาน เป็นที่ดินให้เช่า ของพระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา มีอาณาเขตตั้งแต่ซอยท่ากลางถึงซอยโรงยาเก่า เป็นตึกแถวล้อมรอบตลาดเช่นเดียวกับส่วนแรก แต่มีเพียง 3 ด้าน ยกเว้น ด้านติดริมแม่น้ำ ยกเว้นด้านติดริมแม่น้ำ ส่วนตลาดยอดพิมานมี 2 ส่วนเช่นกัน คือ ส่วนด้านในที่มีตึกแถวล้อมรอบและส่วนของตลาดริมแม่น้ำ ในตลาดทั้ง 2 ส่วน จะมีกิจกรรมเดียวคือ ขายผักผลไม้สด

พื้นที่ริมแม่น้ำบริเวณชุมชนปากคลองตลาดจะไม่มีที่วางรืมน้ำให้คนกรูเหมือนในชุมชนท่าเตียนเพราะเป็นพื้นที่ของตลาดค้าส่งทั้ง 2 ตลาด

พื้นที่ส่วนที่สาม คือ บริเวณตลาดส่งเสริมเกษตรไทย ซึ่งเป็นตลาดของเอกชน มีถนนจักรเพชร ถนนอัษฎางค์ และถนนบ้านหม้อ ตลาดส่งเสริมเกษตรไทยมีทั้งที่เป็นตึกแถวและเป็นลานโถง ในส่วนนี้ด้านถนนบ้านหม้อจะมีลักษณะเฉพาะ คือเป็นตลาดดอกไม้ ขณะที่ด้านในตลาดจะเป็นสถานที่ใช้ซื้อขาย ผักสด ตลาดส่งเสริมเกษตรไทย จะแห้งและสะอาดกว่าตลาดขององค์การตลาดและตลาดยอดพิมานและยังมีอาคารตึกแถวรูปแบบเก่าที่ยังมีคุณค่าอยู่จำนวนหนึ่ง

พื้นที่ส่วนสุดท้ายคือบริเวณซอยสะพานพุทธ ซึ่งเดิมด้านในเป็นโรงภาพยนตร์เพชรเอ็มไพร์ ปัจจุบันมีตึกแถวใหม่ๆ สร้างขึ้นมาแทนที่ พื้นที่ส่วนนี้ไม่มีตลาด และโดยมากใช้เป็นร้านค้าปลีกและอยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

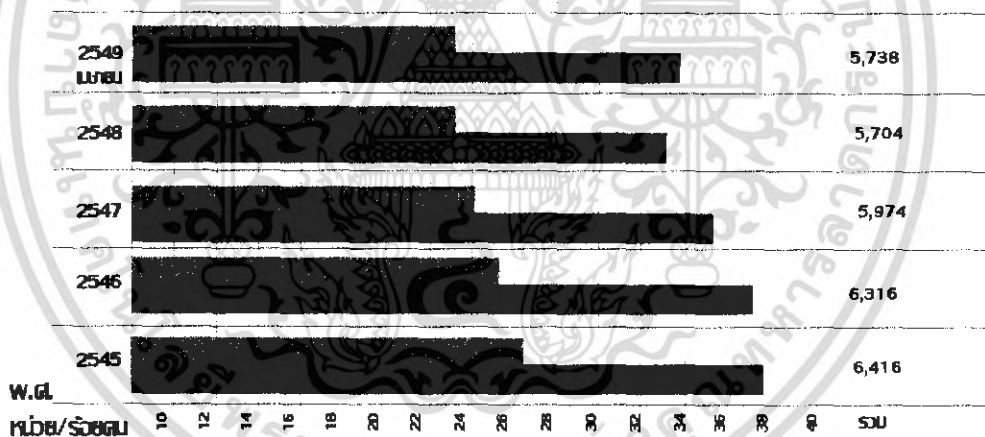

ภาพที่ 3.2 ภาพแสดงขอบเขตที่ตั้งของบริเวณปากคลองตลาด

3.2.3 สภาพปัจจุบันทางด้านสังคม

3.2.3.1 ประชากร

จำนวนประชากร

แสดงอัตราส่วนประชากรในเขตพระบรมมหาราชวัง พ.ศ. 2545 - 2549 (เมษายน)
 ๒๖๒๙๓๓ สำนักงบประมาณ

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงอัตราจำนวนประชากรในเขตพระบรมมหาราชวัง

ประชากรที่เข้าใช้พื้นที่ปากคลองตลาด แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อยู่อาศัยในอาคารตึกแถว กลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และกลุ่มของนักท่องเที่ยว หรือ ลูกค้าที่มาซื้อของ มีอาคาร 648 คูหา แต่ละคูหาจะมีคนอาศัยอยู่ประมาณ 3-5คน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อยู่อาศัยในอาคารตึกแถวประชากรในพื้นที่ปากคลองตลาดมีประมาณ 30%ของพื้นที่เขตพระบรมมหาราชวังคือประมาณ1,722 คน (พ.ศ.2549 เมษายน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3.2 โครงสร้างประชากร

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนโครงสร้างของประชากรกลุ่มผู้อาศัยในอาคารตึกแถว

ลักษณะประชากร	สัดส่วนร้อยละ
อาชีพ	
- รับข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1.9
- พนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน	11.6
- ธุรกิจส่วนตัว	67.6
- รับจ้าง	2.9
- แม่บ้าน	4.5
- นักเรียน/นักศึกษา	11.5

ตารางที่ 3.2 สัดส่วนโครงสร้างของประชากรกลุ่มผู้ค้าหามเร่แผงลอย

ลักษณะประชากร	สัดส่วนร้อยละ
ภูมิลำเนาเดิม	
- เขตกรุงเทพมหานคร	25.4
- ปริมณฑล	19.2
- ภาคกลาง	34.9
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11.3
- ภาคใต้	5.2
- ภาคเหนือ	2
- ภาคตะวันออก	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 สัดส่วนโครงสร้างของประชากรด้านกิจกรรมการใช้อาคาร

กิจกรรม	จำนวนคน	สัดส่วนร้อยละ
อยู่อาศัย	88	13.6
ขายพืชผลทางการเกษตร	226	34.9
ขายของชำ(รวมร้านค้าสะดวกซื้อ)	38	5.9
การบริการต่างๆ(เช่น ตัดผม)	38	5.9
ขายกับข้าว	31	4.8
สำนักงาน	30	4.6
ขายอุปกรณ์การเกษตร	30	4.6
ขายดอกไม้	18	2.8
ขายอาหารแห้ง	16	2.5
อื่น ๆ (เช่น ขายหนังสือ,ขายยา)	93	14.4
บ้านปิด,สำรวจไม่ได้	40	6.2
รวม	648	100

3.2.3.3 การเปลี่ยนแปลงประชากร

ระยะเวลาที่ประชากรอาศัยอยู่ในปากคลองตลาดนานพอสมควร ประชากรที่อาศัยในระยะที่มากที่สุดคือ 11-20 ปี และ 21-30 ปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นชุมชนที่ยังมีผู้อยู่อาศัยเดิมอยู่เป็นจำนวนมาก และแสดงว่าคนในชุมชนมีความผูกพันกับพื้นที่ปากคลองตลาด

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนระยะเวลาในการอยู่อาศัยของประชากรบริเวณปากคลองตลาด

ช่วงระยะเวลา	สัดส่วนร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	23.4
11 – 20 ปี	24.2
21 – 30 ปี	24.2
31 – 40 ปี	22.4
มากกว่า 40 ปี	5.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงระยะเวลาของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะมีการสับเปลี่ยนผู้มาค้าขายอยู่ตลอดเวลา เป็นช่วงการค้าในระยะสั้น ไม่ยาวนานเท่ากลุ่มผู้อยู่อาศัยได้จากตาราง

ตารางที่ 3.5 สัดส่วนระยะเวลาของกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ช่วงระยะเวลา	สัดส่วนร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	49.8
11 – 20 ปี	27.8
21 – 30 ปี	10.6
31 – 40 ปี	9
มากกว่า 40 ปี	2.8

3.2.3.4 การศึกษาของประชากร

การศึกษาของประชากรในพื้นที่ปากคลองตลาดโดยการแยกกลุ่มระหว่างกลุ่มผู้อยู่อาศัยในอาคารตึกแถวและกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย กลุ่มผู้อยู่อาศัยในอาคารตึกแถวมีสัดส่วนดังนี้

ตารางที่ 3.6 สัดส่วนการศึกษาของประชากรในพื้นที่ปากคลองตลาด

ลักษณะประชากร	สัดส่วนร้อยละ
1. เพศ	
- ชาย	56.1
- หญิง	43.9
2. ระดับการศึกษา	
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	1.9
- ประถมต้น	4.5
- ประถมปลาย	8
- มัธยมต้น	16
- มัธยมปลาย	15.9
- อาชีวฯ (ปวส., ปวช.)	21.2
-ปริญญาตรี	29
- สูงกว่าปริญญาตรี	3.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.7 การศึกษาของประชากรในพื้นที่ปากคลองตลาดกลุ่มผู้ค้าหาบเร่แผงลอย

ลักษณะประชากร	สัดส่วนร้อยละ
1. ระดับการศึกษา	
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	13.4
- ประถมต้น	32.2
- ประถมปลาย	22.8
- มัธยมต้น	10.2
- มัธยมปลาย	8.7
- อาชีวะ (ปวส., ปวช.)	8.7
-ปริญญาตรี	4

3.2.4 บทบาทและความสำคัญของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

ศักยภาพในการพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตพื้นที่ปากคลองตลาดที่เติบโตมาเป็นตลาดใหญ่มีการทำการค้ามากมายเนื่องจากการขนส่งทางน้ำ โดยผ่านคลองบางกอกใหญ่และแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันปากคลองตลาดยังมีศักยภาพหลายด้านโดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น

- 1) สามารถเป็นศูนย์กลางด้าน ศิลปวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร
- 2) เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ทั้งของกรุงเทพมหานครและของประเทศ โดยมีโบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- 3) เป็นที่ตั้งแหล่งพาณิชย์กรรมเก่าแก่ มีชื่อเสียงโดดเด่นคู่กับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร
- 4) สามารถเป็นศูนย์กลางในด้านการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะดอกไม้ในลักษณะปลีกและส่ง ถ้ามีการพัฒนาอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.5 แผนและโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชนปากคลองตลาด และบริเวณต่อเนื่อง
แผนพัฒนาพื้นที่

ในร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร(ปรับปรุงครั้งที่2)ได้กำหนดให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตพระนคร เป็นการใช้ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์และพื้นที่ตอนบนของเขตพระนคร มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตดุสิตจะมีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ส่วนการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ อยู่ในพื้นที่บางส่วนเขตพระนครและเขตดุสิตซึ่งมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดดังนี้

โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณปากคลองตลาด ครอบคลุมพื้นที่ 0.02 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

แผนพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง

โครงการเตรียมที่จอดรถให้เพียงพอในโครงการระบบรถไฟฟ้า(ใต้ดิน)ครอบคลุมพื้นที่ 0.69 ตารางกิโลเมตร บริเวณถนนราชดำเนินกลาง-ถนนบำรุงเมือง ประกอบด้วยการพัฒนาทางเท้า บริเวณสถานีขนส่งมวลชนระบบราง การปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง โครงการปรับปรุงท่าเทียบเรือ และภูมิทัศน์ในพื้นที่กลุ่มเขตเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีแผนการพัฒนาท่าเรือ ราชินี และท่าเตียน

โครงการวางผังเชื่อมต่อระบบรถประจำทาง-เรือ และระบบรถไฟฟ้า(6 จุด) ประกอบด้วย การวางผังการพัฒนาบริเวณจุดเชื่อมต่อ การปรับปรุงภูมิทัศน์ท่าเรือ-ท่ารถขนส่งมวลชน การก่อสร้างลานเอนกประสงค์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ร้านค้าและชุมชนในบริเวณใกล้เคียง การจัดเส้นทางเดินเท้า/ทางจักรยาน หรือถนนภายในเพื่อเชื่อมต่อกับสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน การทำสวนหย่อม การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง บริเวณท่าเตียน บริเวณสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ-สะพานพระปกเกล้าฯ

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางเท้าในพื้นที่กลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย การปรับปรุงผิวจราจร การปรับปรุงทางเท้า การตกแต่งภูมิสถาปัตยกรรม การติดตั้ง Street Furniture และปรับปรุงภูมิทัศน์ทางเท้าถนน โดยปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณปากคลองตลาด (ถนนจักรเพชร) ความยาวประมาณ 0.28 กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต

โครงการปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นที่อยู่และเป็นพื้นที่นันทนาการ พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา (เขตพระนคร) ครอบคลุมพื้นที่ 0.015 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการทำสวนหย่อมหรือสวนสาธารณะ การสร้างลานเอนกประสงค์ การปรับพื้นที่-ถมดิน ปลูกต้นไม้ยืนต้น ไม้ประดับ ปูหญ้าสวยงาม ทำทางเดิน ติดตั้งม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ติดตั้งระบบรดน้ำ เป็นต้น

การปรับปรุงภูมิทัศน์

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการก่อสร้างทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยา การปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารในบริเวณใกล้เคียง

โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์พื้นที่สองฝั่งคลองสายสำคัญประกอบด้วยการก่อสร้างเขื่อนหรือทางเดิน การก่อสร้างท่าเรือ การปลูกต้นไม้ยืนต้น ไม้ประดับพื้นที่สองฝั่งคลอง ปูหญ้าสวยงาม ทำทางเดิน ติดตั้งม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ติดตั้งระบบรดน้ำ เป็นต้น) ในบริเวณพื้นที่สองฝั่งคลองคูเมืองเดิม ความยาวประมาณ 1.1 กิโลเมตร 10.10 โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ตลาดนานาชาติ โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ปากคลองตลาดคือโครงการจัดกิจกรรมผู้เฒ่าเล่าขานตำนานเขตพระนคร โครงการส่งเสริมการจัดดนตรีในสวน และโครงการส่งเสริมกิจกรรมเขตพระนครรักมรดกและวัฒนธรรม

3.2.6 ปัญหาสำคัญของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

3.2.6.1 ปัญหาเกี่ยวกับอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

การทรุดโทรมของอาคารเก่า โดยมีสาเหตุ คือ สภาพธรรมชาติ เช่น ลม ฝนแดด ปลวก มอด ฯลฯ ขาดการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ขาดเงินทุน แนวทาง ช่างฝีมือ และราคาที่ถูกลงของวัสดุสมัยใหม่

ภาพที่ 3.3 ภาพแสดงการทรุดโทรมของอาคารเก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การต่อเติมอาคารด้วยวัสดุ หรือรูปแบบที่ไม่ผสมกลมกลืนกับอาคารเดิม หรือมีป้ายโฆษณา มาติด โดยมีสาเหตุ คือ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ที่หาง่ายราคาถูกรวมทั้งขาดแนวทาง การควบคุมและการพัฒนารูปแบบอาคาร

ภาพที่ 3.4 ภาพแสดงรูปแบบที่ไม่ผสมกลมกลืนกับอาคารเดิม

การพัฒนาอาคารใหม่โดยมีสาเหตุคือ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการก่อสร้างอาคารทำให้อาคารเก่าถูกละเลยไม่ให้ความสำคัญ

อาคารชั่วคราวและชุมชนบุกรุก โดยมีสาเหตุ คือ คนต่างจังหวัดจำนวนมากเข้ามาอาศัย และดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และบริเวณนี้มีค่าเช่าที่ราคาถูกร

3.2.6.2 ปัญหาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

การระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วม ในพื้นที่ปากคลองตลาดจะมีปัญหาการระบายน้ำที่ไม่ดีพอ ระบบระบายน้ำมีประสิทธิภาพต่ำ ชยะมูลฝอยซึ่งมีจำนวนมากอุดตันทางระบายน้ำ และปัญหาน้ำท่วมซึ่งเป็นพื้นที่รับน้ำ ระดับต่ำ (เฉลี่ย 1.2 เมตร จวกระดับน้ำทะเลปานกลาง) การก่อสร้างเชื่อมไม่ต่อเนื่อง เพราะจากอาคารที่รูกล้ำแม่น้ำเจ้าพระยาขวางแนวเขื่อนอยู่

ชยะตักค้าง โดยมีสาเหตุจาก กิจกรรมปัจจุบันเป็นตลาดค้าส่งผัก ผลไม้ ดอกไม้ และพืชผลทางการเกษตรทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.5 ภาพแสดงปัญหาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

3.2.6.3 ปัญหาเกี่ยวกับการสัญจร

การจราจรทางบกติดขัดเป็นเวลา โดยมีสาเหตุ ดังนี้

- 1) ถนนเดิมซึ่งเป็นถนนเก่า แคบ ขยายไม่ได้
 - 2) มีโรงเรียนราชินี จะทำให้รถติดขัดช่วงเช้าและบ่าย
 - 3) รถขนส่งสินค้าวิ่งเข้าออกตลอดเวลา ในชอยส่วนใหญ่เป็นรถขนาดบรรทุกที่มีใหญ่ทำให้จราจรติดขัดมาก
 - 4) รถขนส่งสินค้ามีจำนวนมากและมีการวิ่งจอดรับสินค้าตลอดเวลา
 - 5) สภาพทางเดิน ไม่ต่อเนื่อง พื้นผิวไม่เรียบ และมีหาบเร่แผงลอย
 - 6) พื้นที่เฉอะแฉะ การจัดแบ่งพื้นที่ทำให้เส้นทางขนส่ง และเส้นทางเท้ามีการซ้ำซ้อนกัน
 - 7) หาบเร่แผงลอยมีจำนวนมาก ทำให้คนเดินถนนกีดขวางทางจราจร
 - 8) ขาดทางเลือกการจราจรทางอื่น
- ที่จอดรถไม่เพียงพอ เพราะพื้นที่จอดรถมีจำนวนน้อย และมีการขนส่งถ่ายสินค้ากันตลอดทั้งวัน ทำให้รถติดทั้งวัน และสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม
- การสัญจรทางน้ำไม่ได้รับความนิยม เพราะไม่มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ ไม่มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับการสัญจรทางบก และบี๊ะ เรือ ไม่ได้มาตรฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.6 ภาพแสดงปัญหาเกี่ยวกับการสัญจร

3.2.6.4 ปัญหาเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย

มีสาเหตุมาจากบริเวณพื้นที่ปากคลองตลาดเป็นจุดผ่อนผัน ทำให้มีผู้มาค้าขายมาก และขาดการจัดระเบียบ ทำให้เกิดขวางทางจราจรของคนเดินเท้า และรถติด

ภาพที่ 3.7 ภาพแสดงปัญหาเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย

3.2.6.5 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจุบันเศรษฐกิจในพื้นที่ปากคลองตลาดตกต่ำลงเพราะการจราจรติดขัดและนโยบายการย้ายตลาดส่งออกไป และคนชุมชนคนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา เพราะมีกิจกรรม 24 ชั่วโมงในตลาดไม่สนใจในเรื่องการพัฒนาพื้นที่เท่าที่ควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.7 การใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่บริเวณปากคลองตลาด อาจแบ่งได้เป็นสี่ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนของตลาดขององค์การตลาด ส่วนของตลาดยอดพิมาน ส่วนของตลาดส่งเสริมการเกษตร และส่วนของกลุ่มตึกแถวซอยสะพานพุทธฯ หรือโรงหนังเพชรเอ็มไพร์เดิม

พื้นที่ส่วนของตลาดองค์การตลาด ล้อมรอบด้วยถนนจักรเพชร ถนนอัษฎางค์ ซอยท่ากลาง และแม่น้ำเจ้าพระยา ประกอบไปด้วยสะพานสองลักษณะ คือ ตึกแถวล้อมรอบตลาดสดทั้ง 4 ด้าน และมีตลาดขององค์การตลาด กรมหลวงมหาดไทย ตั้งอยู่ภายใน และด้านริมแม่น้ำ ตลาดด้านในจะขายอาหารแห้ง ขนมไทย มีแผงขายผักสดอยู่บางส่วน ตลาดด้านริมแม่น้ำ จะเป็นแผงขายส่งผักผลไม้ทั้งหมด ตึกแถวที่ล้อมรอบตลาดจะมี 2 ชั้น 3 ด้าน และ 1 ชั้น 1 ด้าน

พื้นที่ส่วนของตลาดยอดพิมาน เป็นที่ดินให้เช่า ของพระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา มีอาณาเขตตั้งแต่ซอยท่ากลางถึงซอยโรงยาเก่า เป็นตึกแถวล้อมรอบตลาดเช่นเดียวกับส่วนแรก แต่มีเพียง 3 ด้าน ยกเว้นด้านติดริมแม่น้ำ ส่วนตลาดยอดพิมานมี 2 ส่วน เช่นกัน คือ ส่วนด้านในที่มีตึกแถวล้อมรอบ และส่วนของตลาดริมน้ำ ในตลาดทั้ง 2 ส่วน จะมีกิจกรรมเดียว คือ ขายผักผลไม้สด

พื้นที่ริมน้ำบริเวณชุมชนปากคลองตลาดจะไม่มีที่ว่างริมน้ำให้บุกรุกเหมือนในชุมชนท่าเตียน เพราะเป็นพื้นที่ของตลาดค้าส่งทั้ง 2 ตลาด

พื้นที่ส่วนที่สาม คือ บริเวณตลาดส่งเสริมการเกษตรไทย ซึ่งเป็นตลาดเอกชน มีถนนจักรเพชร ถนนอัษฎางค์ และถนนบ้านหม้อ ตลาดส่งเสริมการเกษตรไทย มีทั้งที่เป็นตึกแถวและที่เป็นลานโถง ในส่วนนี้ด้านถนนบ้านหม้อจะมีลักษณะเฉพาะ คือเป็นตลาดดอกไม้ ขณะที่ด้านในตลาดเป็นสถานที่ใช้ซื้อขายผักสด ตลาดส่งเสริมการเกษตรไทย จะแห้งและสะอาดกว่าตลาดขององค์การตลาด ตลาดยอดพิมาน และยังมีอาคารตึกแถวรูปแบบเก่าที่ยังมีคุณค่าอยู่จำนวนหนึ่ง

พื้นที่ส่วนสุดท้าย คือ พื้นที่บริเวณสะพานพุทธฯ ซึ่งด้านในเดิมเป็นโรงภาพยนตร์เพชรเอ็มไพร์ ปัจจุบันมีตึกแถวใหม่ๆ สร้างขึ้นมาแทนที่ พื้นที่ส่วนนี้ไม่มีตลาด และส่วนมากใช้เป็นร้านค้าปลีกและอาศัยอยู่

ภาพที่ 3.8 ภาพแสดงพื้นที่ตลาดในบริเวณปากคลองตลาด

3.2.8 ระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่ง

การสัญจรทางบก

บริเวณปากคลองตลาด ลักษณะการสัญจรเป็นการสัญจรทางเดียวและในวันธรรมดาจะมีการติดขัดมาก โดยเฉพาะบริเวณแยกโรงเรียนราชินี ช่วงเช้าและเลิกเรียน ที่จอดรถแบ่งออกเป็นที่จอดรถขนส่งและที่จอดรถส่วนบุคคล ในกรณีของที่จอดรถขนส่ง ยังแบ่งเป็นที่จอดรถขนส่งขึ้นลง ซึ่งเป็นการจัดแบบชั่วคราวกับแบบที่จอดประจำร้านค้า ซึ่งในกรณีแรกเป็นสาเหตุให้การจราจรติดขัดทั้งวัน ส่วนในกรณีที่สองน่าจะเป็นสาเหตุของการทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

ที่จอดรถส่วนบุคคลและรถขนส่งมีร่วมกัน แต่ไม่เพียงพอ เห็นได้ชัดเจนมาก ที่จอดรถมีเพียงริมถนนในซอยเท่านั้น ไม่สามารถตอบสนอง หรือรับรองกิจกรรมที่ยังคงดำเนินอยู่ตลอดเวลาได้ ซึ่งในกรณีทำเตียนจะมีปัญหาที่จอดรถนักท่องเที่ยว

รถเข็นสินค้าในปากคลองตลาดจะเป็นเข่ง หรือลัง พลาสติกขนผลไม้และผักโดยคนงานจะเข็นสินค้าจากรถไปที่ร้าน หรือจากร้านไปรถลูกค้า

ทางเดินเท้าสภาพทางเดินรวมถึงถนนซอยไม่มีความต่อเนื่องกันพื้นผิวไม่เรียบและมีหาบเร่แผงลอย ซึ่งพบได้ทั่วบริเวณริมถนนมหาธาตุ มีสินค้าหลากหลาย คือ อาหารสำเร็จรูป ผลไม้ ผัก ดอกไม้ พวงมาลัย อาหารสด สลากกินแบ่งรัฐบาล นอกจากนั้นทางเดินเท้าในตลาดยังมีสภาพเฉอะแฉะเนื่องจากสินค้าเป็นสินค้าเกษตรจึงต้องมีการรดน้ำตลอดทำให้การระบายน้ำในปากคลองตลาดยังไม่ดีพอ

การสัญจรทางน้ำในสมัยก่อนคึกคักมาก แต่ในปัจจุบันแทบจะไม่มีทางขนส่งทางน้ำเลย บริเวณปากคลองตลาดจะเป็นท่าเรือขนส่งและเป็นตลาดต่อเนื่องริมแม่น้ำ มีท่าเรือด่วนและท่าเรือข้ามฟาก 2 ท่า คือด้านเหนือติดโรงเรียนราชินี และด้านใต้เชิงสะพานพุทธ บริเวณขององค์การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตลาดมีท่าเรืออยู่ 2 แห่ง ปัจจุบันไม่ได้ใช้ในการขนส่งแล้วและบางครั้งใช้เป็นท่าขึ้นลงเรือหางยาว สำหรับนักท่องเที่ยว

3.2.9 ลักษณะอาคารในพื้นที่ศึกษา

อาคารตึกแถวทั้งหมดในชุมชนปากคลองตลาด มีจำนวน 648 คูหา มีลักษณะในการใช้งานเกือบทั้งหมด โดยพบชั้นล่างใช้เป็นร้านค้าพืชผลทางการเกษตร ทั้งปลีกและส่งรวมกัน 226 คูหา หรือ ร้อยละ 34.9 นอกจากนี้ยังมีร้านขายอุปกรณ์ทางการเกษตร ขายดอกไม้ อาหาร เป็นสำนักงาน และใช้เป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว

ในส่วนของชั้นบน พบว่าส่วนมาก(609 คูหา หรือ ร้อยละ 93.9) ใช้เป็นที่พักอาศัย โดยส่วนน้อยที่มีการสอยอย่างอื่น สภาพการใช้อาคารสรุปในตาราง

ตารางที่ 3.8 สัดส่วนการใช้สอยอาคารของคนในพื้นที่ปากคลองตลาด

สภาพการใช้สอย	จำนวน			
	ชั้นล่าง		ชั้นบน	
	จำนวน คูหา	สัดส่วน ร้อยละ	จำนวน คูหา	สัดส่วน ร้อยละ
อยู่อาศัย	88	13.6	609	93.9
ขายพืชผลทางการเกษตร	226	34.9	-	-
ขายอุปกรณ์ทางการเกษตร	30	4.6	-	-
สำนักงาน	30	4.6	-	-
ขายกับข้าว	31	4.8	-	-
ขายของชำ	38	5.9	-	-
บริการ	38	5.9	-	-
ขายดอกไม้	18	2.8	-	-
ขายอาหารแห้ง	16	2.5	-	-
บ้านปิด / ไม่มีข้อมูล	40	6.2	9	1.4
เก็บ / โกดัง	-	-	8	1.2
ให้เช่า	-	-	6	0.9
อื่นๆ	93	16	16	2.5
รวม	648	100	648	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนชั้นและการต่อเติมอาคาร

อาคารตึกแถวบริเวณปากคลองตลาดส่วนใหญ่จะมีความสูงมากกว่า 3 ชั้น กระจายโดยทั่วไปในพื้นที่โดยรอบถึง (ร้อยละ 49) เป็นครึ่งหนึ่งของจำนวนตึกแถวทั้งหมด ส่วนความสูง 2 ชั้น และ 3 ชั้น มีสัดส่วนรองลงมา คือ 167 คูหา (ร้อยละ 25.8) และ 132 คูหา (ร้อยละ 20.4) ตามลำดับ ซึ่งการกระจายของอาคารตึกแถวจะแสดงในแผนที่ 3 - 10 และตาราง 3 - 7

ในการกระจายตัวของอาคารตึกแถวในปากคลองตลาด จะพบว่ามีส่วนของอาคารที่ต่อเติมจำนวน 301 คูหา (ร้อยละ 46.5) และไม่มีการต่อเติม 347 คูหา (ร้อยละ 53.5) ซึ่งใกล้เคียง โดยจะแสดงในแผนที่ 3 - 11

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนชั้นของอาคารบริเวณปากคลองตลาด

จำนวนชั้น	จำนวนคูหา	สัดส่วน(ร้อยละ)
1 ชั้น	24	3.7
2 ชั้น	167	25.8
3 ชั้น	132	20.4
มากกว่า 3 ชั้น	325	50
รวม	648	100

วัสดุอาคาร

อาคารตึกแถวที่พบโดยส่วนมากจะก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก จากการสำรวจเบื้องต้นพบ 415 คูหา (ร้อยละ 64) มีบางส่วนเป็นไม้แป้นตึก พบบริเวณตลาดองค์การตลาด และตลาดยอดพิมาน 231 คูหา (ร้อยละ 35.6) แสดงในตาราง 3 - 8 และแผนที่ 3 - 12

ตารางที่ 3.10 แสดงวัสดุอาคารบริเวณปากคลองตลาด

วัสดุอาคาร	จำนวน	สัดส่วน(ร้อยละ)
ตึก (คอนกรีต / อิฐและปูน)	415	64
ไม้แป้นตึก	231	35.6
ไม้	2	0.3
รวม	648	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพิจารณาสภาพอาคาร มีการแบ่งสภาพของอาคารเป็น 3 ระดับ เพื่อให้สะดวกต่อการวางแผนปรับปรุง โดยแบ่งเป็น

- อาคารสภาพดี หมายถึง อาคารที่มีโครงสร้างสมบูรณ์ มีการบำรุงรักษาอย่างดี
- อาคารสภาพปานกลาง หมายถึง อาคารที่มีโครงสร้างสมบูรณ์ หรือพอใช้แต่ยังขาดการบำรุงรักษาอาคาร
- อาคารสภาพทรุดโทรม หมายถึง อาคารที่มีโครงสร้างทรุดโทรมและยังขาดการบำรุงรักษาอาคารที่ดี

ตารางที่ 3.11 แสดงสภาพอาคารบริเวณปากคลองตลาด

สภาพ	จำนวน	สัดส่วน(ร้อยละ)
ดี	7	1.1
ปานกลาง	411	63.4
ทรุดโทรม	230	35.5
รวม	648	100

ส่วนใหญ่สภาพอาคารในบริเวณปากคลองตลาดจะมีสภาพปานกลางประมาณ 411 คูหา (ร้อยละ 63.4) รองลงมาจะมีสภาพทรุดโทรม ประมาณ 230 คูหา (ร้อยละ 35.5) พบมากในบริเวณตลาดทั้ง 3 แห่ง คือ ตลาดขององค์การตลาด ตลาดยอดพิมาน และตลาดส่งเสริมเกษตรไทย

รูปแบบอาคาร

รูปแบบอาคารในบริเวณปากคลองตลาดจะมีลักษณะ โดยแบ่งรูปแบบอาคารเป็น 3 แบบ คือ รูปแบบที่มีคุณค่า รูปแบบกลางเก่ากลางใหม่ และรูปแบบสมัยใหม่ และรูปแบบอาคารที่พบในปากคลองตลาด มีดังนี้

- รูปแบบอาคารที่มีคุณค่า ในปากคลองตลาด พบได้ในบริเวณตึกแถวด้านหน้าตลาดองค์การตลาด และซอยท่ากลาง ซึ่งไม่มีตึกแถวที่ไม่มีการตกแต่งมากนัก หลังคามีความลาดชัน ใช้กระเบื้องซีเมนต์(กระเบื้องว่าว) และอาคารตึกแถวบริเวณถนนอัษฎางค์ และถนนบ้านหม้อเป็นตึกแถวแบบเก่าตามแบบสถาปัตยกรรมยุโรป ที่นิยมในสมัยรัชการที่ 5 ตึกแถวแถบนี้ก่อสร้างเป็นช่วง มีถนนซอยผ่านคูหาตรงหัวมุม ก่อสร้างเป็นมุมนำบันไดสูง จำลองเป็นรูปซุ้ม

ประตุมีปีกโค้งลาดลงสองข้าง เสาหมุ่แต่งร่องเป็นแนวนอน ชุ่มหน้าต่าง แต่งกรอบบนโค้งมน
ประดับลายปูนปั้น

- รูปแบบกลางเก่ากลางใหม่ เป็นตึกแถวที่พบบริเวณสะพานพุทธ เป็นตึกแถวที่
สันนิษฐานว่าสร้างพร้อมกันกับสะพานพระปฐมบรมราชานุสรณ์ คือ ในปี พ.ศ. 2475 สมัยรัชกาลที่ 7
เป็นตึกแถว 2 ชั้น เฉพาะบริเวณมุมถนนเป็นมุขมี 3 ชั้น ราวลูกกรงคาดฟ้าที่ชั้น 3 บนเสาราว
ลูกกรงหล่อเป็นกระดางทรงแจกัน ป้อมแบบยุโรป ชวงเหนือหน้าต่างชั้นบน มีการเรียงอิฐทำมุม
45 องศา รูปทรงหน้าต่าง คล้ายกับที่พบในซอยปทุมคงคาที่ทำเตียน และตึกแถวทางด้านถนน
อัษฎางค์ปากคลองคูเมืองเดิมเป็นตึกแถวเก่าสมัยรัชกาลที่ 7 ที่มีลักษณะคล้ายกับตรวงบริเวณซอย
สะพานพุทธ ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นที่ทำการธนาคารออมสิน

- รูปแบบสมัยใหม่ อาคารที่มีรูปแบบสมัยใหม่ เป็นอาคารที่มีการก่อสร้างเมื่อไม่นาน
ใช้วัสดุสมัยใหม่เข้ามาประกอบ เช่น กระจก อลูมิเนียม นอกจากนั้นยังมีการใช้สีที่หลากหลาย
และมีลักษณะการก่อสร้างที่ประหยัดวัสดุก่อสร้าง ไม่มีการตกแต่งลวดลายหรือการแสดงให้เห็นถึง
คุณค่าของอาคารแต่อย่างใด

ตารางที่ 3.12 แสดงรูปแบบอาคารบริเวณปากคลองตลาด

รูปแบบอาคาร	จำนวน	สัดส่วน(ร้อยละ)
มีคุณค่า	234	36.1
กลางเก่ากลางใหม่	108	16.7
สมัยใหม่	306	47.2
รวม	648	100

3.2.10 กรรมสิทธิ์ที่ดิน

กรรมสิทธิ์ที่ดินบริเวณปากคลองตลาด มีการแบ่งเป็นเจ้าของที่ดินเอกชนรายใหญ่ เอกชน
รายย่อย ที่ดินของราชการ ไม่ปรากฏว่ามีที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่เป็น
พื้นที่ขนาดใหญ่ มีรายละเอียดดังนี้

- ที่ดินขององค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย คือ ส่วนด้านในที่เป็นตลาดผักด้าน
ถนนอัษฎางค์ และซอยท่ากลาง รวมทั้งพื้นที่ริมน้ำที่เป็นท่าเรือของตลาด มีราคาประมาณ
60,000 บาทต่อตารางวา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ที่ดินของเอกชนรายย่อย พบทางทิศเหนือของพื้นที่บริเวณส่งเสริมการเกษตรไทย ส่วนใหญ่เป็นของ นายวิวัฒน์ สุวรรณภาศรี ซึ่งเป็นเจ้าของตลาด นอกจากนี้ยังมีตึกแถวริมถนนอัษฎางค์ ตัดกับถนนมหาราช ตึกแถวของด้านนอกตลาดยอดพิมานและตึกแถวเชิงสะพานพุทธ มีราคาประมาณในช่วง 60,000 – 300,000 บาทต่อตารางวา
- ที่ดินของคุณหญิงมณี สิริวรสาร คือ ตึกแถวที่อยู่ด้านเหนือสุดติดกับตึกแถวถนนบ้านหม้อ ซึ่งเป็นของคุณหญิงมณีฯ เช่นเดียวกันมีราคาประมาณ ตารางวาละ 150,000 บาท
- ที่ของพระองค์เจ้ารววงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา คือที่ดินบริเวณตลาดยอดพิมาน และทำน้ำตลาดยอดพิมาน มีราคาประมาณ ตารางวาละ 60,000 บาท
- จากข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดิน จะเห็นได้ว่าที่ดินบริเวณปากคลองลาด จะเป็นของเอกชนเกือบทั้งหมด ซึ่งในด้านของการพัฒนาหากมาจากภาครัฐจะเป็นไปได้ยากนอกเสียจากรัฐมีงบประมาณเป็นจำนวนมากที่จะเวนคืนและพัฒนาให้เป็นไปตามแผนแม่บทของเกาะรัตนโกสินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและบทบาทของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์สภาพทั่วไปในบริเวณพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง การศึกษาพื้นที่โดยการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนปากคลองตลาด ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนในอนาคต ตามแผนพัฒนาระดับจังหวัด แผนพัฒนา ระดับเขต ระดับท้องถิ่น และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสรุปการพัฒนาชุมชน

4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3 (พ.ศ. 2504 - 2519) นับแต่แรกเทศ ไทยได้เริ่มประกาศใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก การดำเนินการวางแผน พัฒนาต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเป็นลำดับและยังได้มีการขยายขอบเขตการพัฒนาให้กว้างขวางออกไป คือ ได้ริเริ่มทำการพัฒนาวางแผนด้านกำลังคนและวางแผน เศรษฐกิจส่วนของเอกชนขึ้นอีกด้วย แต่เนื่องจากได้มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน จึงทำให้การพัฒนาเมืองขาดแนวนโยบายหลักที่ชัดเจน และขาดการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ซึ่งรวมไปถึงการวางโครงการพัฒนาเมืองอย่างเป็นระบบและในระบะนั้นยังไม่มีผังเมืองรวมสำหรับเขตนครหลวง เพื่อบังคับการใช้ที่ดินที่ชัดเจน ดังนั้นการพัฒนาที่ผ่านมาจึงเป็นเพียงการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์เฉพาะหน้าที่เท่านั้น จึงส่งผลกระทบต่อให้การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนเมือง มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์ของที่ดินไม่เป็นระบบระเบียบขาดประสิทธิภาพเนื่องจากขาดการควบคุม ปัญหาของอัตราประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วรวมทั้งที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการมีความต้องการมากขึ้น ซึ่งการขยายตัวของประชากรได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ทำให้คุณภาพของประชากรต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและคนจนในเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4-7 (พ.ศ. 2520 – 2539)

เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3 ได้วางแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ ไว้แล้ว ดังนั้นจึงได้มีการดำเนินงานตามแผนที่ได้วางไว้คือมุ่งเน้นการกระจายความเจริญของเมืองหลวงออกไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อชะลออัตราการขยายตัวของประชากร ในกรุงเทพฯให้ต่ำลงและป้องกันการอพยพเข้าเมืองของประชากรต่างจังหวัด ดังนั้นจึงได้มีแนวทางในการพัฒนาเร่งรัดปรับปรุงสภาพแวดล้อมของนครหลวง และเน้นการพัฒนากลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยเน้นในเรื่องของการจัดบริการสาธารณะให้ทั่วถึง ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพเพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยวิธีการที่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้องค์กรเอกชนเข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาชุมชนแออัดในเขตมหานคร และมุ่งปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนเมืองที่มีสภาพเสื่อมโทรม กำหนดให้ท้องถิ่นเป็นองค์กากลางในการประสานงานกับหน่วย งานอื่น ๆ พร้อมทั้งจัดผังเมืองเฉพาะขึ้นเพื่อให้เป็นมาตรการในการฟื้นฟูชุมชนเมืองรวมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยให้มีกฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อดูแลคนในชุมชนแออัดและคุ้มครองสิทธิการอยู่อาศัยของชาวชุมชน เช่นปรับปรุงชุมชนแออัดที่มีอยู่เดิมหรือจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกไล่ออก และทั้งนี้ยังรวมไปถึงในเรื่องของการอนุรักษ์พื้นที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ และบริเวณพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งมีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งส่งเสริมให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ซึ่งเน้นการพัฒนาในลักษณะที่เป็นกระบวนการเพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือตามรายสาขาเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นแบบองค์รวม คือ การพัฒนาแบบรวมส่วนหรือบูรณาการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมีความยั่งยืน

การพัฒนาศักยภาพของคน ประกอบด้วยการส่งเสริมให้ประเทศมีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม และมีการกระจายตัวของประชากรที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ของประเทศ การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาจิตใจให้เกิดผลในทางปฏิบัติการพัฒนาสติปัญญาและทักษะฝีมือแรงงานให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพ

การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคนประกอบด้วยแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวของชุมชน การสร้างโอกาสให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชนมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและสังคม และการส่งเสริมให้วัฒนธรรมมีบทบาทในการพัฒนาคนและประเทศให้สมดุลและยั่งยืน

การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาค และชนบทเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง ประกอบด้วยแนวทางการกระจายโอกาสและความเจริญด้วยการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาค การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการกระจายการพัฒนาด้วยการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การแก้ไขปัญหาและรักษาสภาพแวดล้อมเมือง

การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคน และคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยแนวทางการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่ ชุมชน และบริการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิต

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแนวทางการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศวิทยา รวมทั้งการดูแลรักษาสภาวะแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและเป็นฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ขั้กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะปานกลาง ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาว และมีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม "การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย" โดยยึด "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ เน้นการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม มีการระดมพลังแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ โดยสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน ให้เกิดความสงบ สะดวก สะอาด ปลอดภัย และมีระเบียบวินัย รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ตลอดจนสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่อย่างต่อเนื่อง และการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และฟื้นฟูทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรรวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดโดยการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และใช้ผังเมืองเป็นกลไกประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน ให้เกิดความน่าอยู่และยั่งยืนซึ่งมีลักษณะเป็นแผนเฉพาะเรื่องอย่างเป็นองค์รวม ที่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหลายหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมดำเนินการอย่างมีบูรณาการ โดยมีระยะเวลาประมาณ 5 ปี

4.1.2 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายระดับกระทรวง

แผนกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1-4 (พ.ศ.2515-2534) แผนกระทรวงมหาดไทยส่วนใหญ่มีนโยบายในการพัฒนาด้านการปกครองประเทศ ซึ่งทางด้านการวางผังเมืองยังไม่มีบทบาทต่อการปกครองเท่าที่ควร เป็นปัญหาที่เกิดจากการไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองและชุมชน

แผนกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 5 - 6 (พ.ศ. 2535 - 2544) จากแผนพัฒนาในช่วงระยะแรกที่เน้นทางด้าน การปกครองจนทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ และต่อมาได้มีการเห็นความสำคัญต่อการวางผังเมืองและความเป็นอยู่ของประชาชน จึงมีการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับพื้นที่

แผนพัฒนากระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2545 - 2549) แผนพัฒนาฉบับนี้มีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเอง เป็นการพัฒนาวิตถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนภายในชุมชนเป็นชุมชนน่าอยู่และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงจัดการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9

4.1.3 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2553) มีนโยบายการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านอื่นอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการพัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางด้าน การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination การส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ภูมิภาคอื่นๆ โดยการสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยให้คงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์และสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทยที่ชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.4 นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นั้นเป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยมีสาระสำคัญดังนี้

นโยบายการปรับปรุงโครงสร้างการเกษตร ได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตเป็นพื้นที่ใหญ่ โดยเน้นการผลิตที่เชื่อมโยงการตลาดและการแปรรูปอย่างครบวงจร ในลักษณะเกษตรอุตสาหกรรม และส่งเสริมกิจกรรมเกษตรผสมผสาน ดำเนินการกำหนดคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก โดยให้มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่มีการควบคุมคุณภาพแบบครบวงจร ให้มาตรฐานสินค้าสอดคล้องกับมาตรฐานประเทศ ส่งเสริมการออมในชนบทโดยระดมการออมจากสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้กลุ่มที่มีการออมสามารถเพิ่มศักยภาพในการช่วยเหลือตนเอง และพัฒนาอาชีพเสริมในครัวเรือนให้มีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

4.1.5 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงพาณิชย์

ในการพัฒนาและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนั้นจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการค้าระหว่างประเทศ โดยการจัดทำเขตการค้าเสรีและเปิดตลาดสำหรับสินค้าและบริการของไทย อีกทั้งยกระดับราคาสินค้าเกษตรโดยการบริหารการตลาดสินค้าเกษตรในเชิงรุก เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและรวมถึงการพัฒนาสินค้าและภูมิปัญญาไทยสู่สากลด้วย เพื่อสร้างโอกาสและเปิดตลาดของสินค้าไทยให้มีการขยายตัวและเจริญเติบโตมากขึ้น และเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศต่อไป

4.1.6 การศึกษาข้อมูลทางการท่องเที่ยว

4.1.4.1 บทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ และมีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา และเป็นการเผยแพร่ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รู้จักมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวจะเป็นสื่อกลางให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในชาติและระหว่างประเทศ จึงสามารถแยกบทบาทและความสำคัญของการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ ในลักษณะของการขายบริการและทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายรายได้ไปสู่ประชาชน เป็นการสร้างอาชีพมากมายและเป็นการเสริมอาชีพ เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปยังเมืองท่องเที่ยว ก็เป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น
- ทำให้เกิดการเจริญเติบโตและการขยายตัวของการลงทุน เช่น ธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร การผลิตของที่ระลึก และธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

2) ด้านสังคม

- การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้และนำการพัฒนาสู่ท้องถิ่น เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการและสาธารณสุข การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ก็จะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเหล่านี้
- เป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัย และความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องมั่นใจได้ว่าจะต้องปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- การท่องเที่ยวช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นอื่น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ

3) ด้านศิลปวัฒนธรรม

- เป็นการช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งสังคมไทยเป็นสังคมของชาติเก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้

4.1.4.2 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีจุดประสงค์ เพื่อการศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพสภาพธรรมชาติ ทัศนียภาพของตัวสถาปัตยกรรมที่เต็มไปด้วยศิลปะที่เก่าแก่ สภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

4.1.5 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายของภาคกลาง

เป็นแผนพัฒนามกลุ่มจังหวัด ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมสู่ชายแดนทางด้านตะวันตกและนานาชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริการทางการแพทย์ รวมถึงการสนับสนุนในการพัฒนาเมืองและชุมชนเพื่อให้เกิดศักยภาพในพื้นที่ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การพัฒนาเมืองเก่าให้ยั่งยืน

4.1.6 การศึกษาทางด้านนโยบายของกรุงเทพมหานคร

แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1 – 4 (พ.ศ.2520 – 2539) ในระยะเริ่มต้นของกรุงเทพมหานครได้มีนโยบายในการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผังเมืองรวมและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้น รวมไปถึงการปรับปรุงสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชากรในกรุงเทพมหานคร

แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 5 (พ.ศ.2540 – 2544) ในช่วงระยะนี้ได้ดำเนินการต่าง ๆ เช่น การทำให้สภาวะแวดล้อมและภูมิทัศน์ของเมืองน่าอยู่ยิ่งขึ้น ด้วยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการลดปัญหามลพิษต่างๆ มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและการพัฒนาเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จากการประเมินผลการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักที่กำหนดไว้ ถึงแม้จะได้ผลกระทบจากสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำก็ตาม

แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545 – 2549) วิสัยทัศน์ในการพัฒนากรุงเทพมหานคร กำหนดไว้ คือ “ กรุงเทพฯเป็นเมืองน่าอยู่ด้วยการจัดการด้านบริหารที่ดีและมีความร่วมมือของทุกภาคส่วนของสังคม โดยชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่นและสงบสุข ” เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพมหานคร จึงได้กำหนดพันธกิจหลักการพัฒนาไว้ 7 ประการดังนี้

- การสร้างระบบการจัดการที่ดี โดยให้ประชากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการวางแผนพัฒนา การตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารและการปกครอง
- การสร้างความเข้มแข็งด้านการเงิน การคลัง โดยปรับปรุงการบริหาร การเงิน การคลัง ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และภารกิจที่มีอยู่เดิมและที่ได้รับจากการกระจายอำนาจจากรัฐสู่ท้องถิ่น
- การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้
- การสร้างระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปการและสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาเมือง
- การเพิ่มศักยภาพของผังเมือง ให้เป็นเครื่องมือชั้นนำและสนับสนุนการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ก่อเกิดการขัดแย้งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่ดีของเมืองอย่างยั่งยืน

- การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารและการบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดี

4.1.7 การศึกษาผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

การวางและจัดผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ได้ทำขึ้นโดย สำนักผังเมืองมหาดไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและดำรงรักษาบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมขนส่ง การสาธารณูปโภค บริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 1,568.73 ตารางกิโลเมตร ตามขอบเขตการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครได้กำหนดให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

- วิสัยทัศน์ที่ 1 มหานครที่มีความโดดเด่นในด้านศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

นโยบาย ดำรงรักษาและบูรณะสถานที่ ที่มีคุณค่าในทางด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพื่อส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของกรุงเทพมหานครและของชาติ

เป้าหมาย การอนุรักษ์บริเวณ กรุงรัตนโกสินทร์และธนบุรี ย่านและชุมชนดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์ในด้านประเพณีและวัฒนธรรม มาตรการ

1) อนุรักษ์ บูรณะและปฏิสังขรณ์โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

2) ปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์ในด้านประเพณีวัฒนธรรม

3) พัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของย่านสำคัญทางประวัติศาสตร์ และบริเวณชุมชนดั้งเดิม

4) กำหนดมาตรการ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารโดยรอบโบราณสถานและศาสนสถาน

- วิสัยทัศน์ที่ 2 มหานครที่มีความน่าอยู่ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นโยบาย ผ่อนคลายความแออัด โดยการกระจาย การพัฒนาและยกระดับของคุณภาพชีวิตของประชากร ด้วยสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ที่มีความพอเพียง และมีมาตรฐาน

เป้าหมาย การพัฒนาย่านที่อยู่อาศัย ในเขตชั้นใน และเขตต่อเนื่องของกรุงเทพมหานคร การฟื้นฟูบริเวณที่มีคุณค่าและงดงามทางธรรมชาติ

มาตรการ

1) พัฒนาย่านที่อยู่อาศัย ปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนแออัด และแหล่งเสื่อมโทรม
2) ปรับปรุงฟื้นฟูแม่น้ำคูคลองพื้นที่เกษตรกรรมและชายฝั่งทะเลให้คงไว้เพื่อความอุดมสมบูรณ์และสภาพทางธรรมชาติ

3) พัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้มีปริมาณที่พอเพียง ตามความต้องการและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน

4) กำหนดมาตรฐานการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการเกิดอุบัติเหตุ

5) กำหนดมาตรการควบคุมสภาพการพัฒนาเมือง ให้มีความสัมพันธ์กับแผนงานการขยายโครงข่ายการให้บริการทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

- วิสัยทัศน์ที่ 3 มหานครที่เป็นศูนย์กลาง ทางเศรษฐกิจวิทยาการของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นโยบาย พัฒนาย่านธุรกิจพาณิชยกรรม ที่ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่สามารถแข่งขันได้กับมหานครอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เป้าหมาย การพัฒนาย่านพาณิชยกรรมศูนย์กลางเมือง และย่านพาณิชยกรรมระดับต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

มาตรการ

1) พัฒนาย่านพาณิชยกรรมศูนย์กลางเมืองและในระดับต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

2) สร้างเสริมประสิทธิภาพในการให้บริการ ด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

3) กำหนดมาตรฐานการควบคุม การใช้ประโยชน์ที่ดินและข้อกำหนดการออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) พัฒนาและปรับปรุง สภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่สาธารณะ และสร้างเสริมเอกลักษณ์ของย่านพาณิชย์กรรม

5) กำหนดมาตรการ ปรับปรุงและฟื้นฟูอาคารร้าง หรือ หยุดการก่อสร้าง และที่ดินที่ปราศจากการใช้ประโยชน์ในย่านพาณิชย์กรรม

- วิสัยทัศน์ที่ 4 มหานครที่เป็นศูนย์กลางการบริหาร สถาบันทางสังคมที่สำคัญและองค์กระหว่างประเทศ

นโยบาย สร้างเสริมความสง่างามของบริเวณย่านสถาบันทางสังคมและการบริหารปกครองของประเทศและกรุงเทพมหานคร

เป้าหมาย การพัฒนาย่านศูนย์กลางการบริหารของ ประเทศและกรุงเทพมหานคร

มาตรการ

1) พัฒนาและปรับปรุง อาคารและสภาพภูมิทัศน์ ของบริเวณสถาบัน
2) กำหนดมาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารในบริเวณโดยรอบของสถาบันราชการ

3) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และปรับปรุงพื้นที่ย่านชุมชนในบริเวณโดยรอบสถาบันราชการ

วิสัยทัศน์ที่ 5 มหานครที่มีความคล่องตัวและความสะดวกสบายด้วยโครงข่ายการคมนาคมและขนส่งที่เป็นระบบที่สมบูรณ์

นโยบาย ส่งเสริมการเดินทางโดยระบบขนส่งมวลชนและเสริมโครงข่ายการคมนาคมและขนส่งให้สามารถเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบที่สมบูรณ์

เป้าหมาย การพัฒนาโครงข่ายการเชื่อมโยงกับระบบขนส่งมวลชนและการเชื่อมโยงกับสนามบินสุวรรณภูมิ

มาตรการ

1) สร้างเสริมความสมดุลของที่อยู่อาศัย และ แหล่งงาน เพื่อลดความจำเป็นของการเดินทาง

2) พัฒนาโครงข่ายการเชื่อมโยงระหว่างสนามบินสุวรรณภูมิจับโครงข่ายการคมนาคม และขนส่งของกรุงเทพมหานคร ซึ่งรวมไปถึงระบบขนส่งมวลชน กับการคมนาคมทางรถยนต์และระบบขนส่งสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) ควบคุมปริมาณการจราจร โดยรถยนต์ในย่านพาณิชย์กรรมศูนย์กลางเมืองและย่านการอนุรักษ์ ทางประวัติศาสตร์และสร้างเสริมความสะดวก โดยการใช้ทางเดินเท้า

4) กระจายการให้บริการทางสังคม ให้มีคุณภาพและปริมาณที่พอเพียงต่อความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชานเมือง

แผนพัฒนา นโยบายและวิสัยทัศน์ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่งผลให้พื้นที่ศึกษามีบทบาทสำคัญในด้าน ที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยว ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการคมนาคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่ศึกษาเกิดการพัฒนาและควรค่าแก่การอนุรักษ์ต่อไปในอนาคต

4.1.8 โครงการอนุรักษ์ ปรับปรุงฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์ และแหล่งโบราณสถาน กรุงรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ท่องเที่ยว

4.1.8.1 แผนพัฒนาพื้นที่

ในร่างผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร(ปรับปรุงครั้งที่2)ได้กำหนดให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตพระนคร เป็นการใช้ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์และพื้นที่ตอนบนของเขตพระนคร มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตดุสิตจะมีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ส่วนการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ อยู่ในพื้นที่บางส่วนของเขตพระนครและเขตดุสิตซึ่งมีโครงการที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณท่าพระจันทร์ ทำช้าง และท่าเตียน ครอบคลุมพื้นที่ 0.08 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

2) โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงฟื้นฟูบริเวณเขาวราช ทรงวาด ลำเพ็ง พานูรัต ครอบคลุมพื้นที่ 0.84 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

3) โครงการปรับปรุงฟื้นฟูย่านถนนราชดำเนินกลาง และพื้นที่ต่อเนื่อง (ภูเขาทอง ตรอกศิลป์ วัดราชนันทดา ถนนดินสอ) ครอบคลุมพื้นที่ 0.29 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่บริเวณ 3 แพร่ง และด้านหลังกระทรวงมหาดไทยครอบคลุมพื้นที่ 0.04 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรมสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

5) โครงการปรับปรุงพื้นที่ปูย่านบางลำพู ต่อเนื่องถึงบริเวณสะพานพระราม 8 ครอบคลุมพื้นที่ 0.82 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

6) โครงการปรับปรุงพื้นที่ปูย่านตลาดนางเลิ้ง ครอบคลุมพื้นที่ 0.02 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

7) โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงพื้นที่ปูบริเวณปากคลองตลาด ครอบคลุมพื้นที่ 0.02 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคาร และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

8) โครงการปรับปรุงพื้นที่ปูย่านเจริญกรุง-ตลาดน้อย ครอบคลุมพื้นที่ 0.26 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกับกรมศิลปากรในการอนุรักษ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี

9) โครงการอนุรักษ์และปรับปรุงอาคารที่มีความสำคัญ และปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์พื้นที่โดยรอบอาคาร

4.1.8.2 แผนพัฒนาการคมนาคมและขนส่ง

1) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณแยกเกียกกาย ประกอบด้วยการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา-การจัดภูมิสถาปัตยกรรมใต้เชิงลาดสะพาน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น

2) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณ ท่าดินแดง-ราชวงศ์ ประกอบด้วยการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาการจัดภูมิสถาปัตยกรรมใต้เชิงลาดสะพาน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) โครงการเตรียมที่จอดรถให้เพียงพอในโครงการระบบรถไฟฟ้า(ใต้ดิน)ครอบคลุมพื้นที่...0.69.....ตารางกิโลเมตรบริเวณถนนราชดำเนินกลาง-ถนนบำรุงเมือง ประกอบด้วยการพัฒนาทางเท้าบริเวณสถานีขนส่งมวลชนระบบราง การปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น

4) โครงการปรับปรุงท่าเทียบเรือและภูมิทัศน์ในพื้นที่กลุ่มเขตเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เขตพระนคร คือบริเวณท่าเรือราชินีและท่าเรือท่าเตียน

5) โครงการวางผังเชื่อมต่อระบบรถประจำทาง-เรือ และระบบรถไฟฟ้า(6 จุด) ประกอบด้วย การวางผังการพัฒนาบริเวณจุดเชื่อมต่อ การปรับปรุงภูมิทัศน์ท่าเรือ-ท่ารถขนส่งมวลชน การก่อสร้างลานเอนกประสงค์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ร้านค้าและชุมชนในบริเวณใกล้เคียง การจัดเส้นทางเดินเท้า/ทางจักรยาน หรือถนนภายในเพื่อเชื่อมต่อกับสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน การทำสวนหย่อม การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น ในบริเวณดังนี้

- บริเวณสะพานพระราม 8
- บริเวณสะพานพระปิ่นเกล้าฯ
- บริเวณท่าพระจันทร์
- บริเวณท่าเตียน
- บริเวณสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ-สะพานพระปกเกล้าฯ
- บริเวณท่าน้ำราชวงศ์

6) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางเท้าในพื้นที่กลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย การปรับปรุงผิวจราจร การปรับปรุงทางเท้า การตกแต่งภูมิสถาปัตยกรรม การติดตั้ง Street Furniture ในบริเวณเขตพระนคร

4.1.8.3 แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต

การพัฒนาพื้นที่สีเขียวและสวนสาธารณะ

1) โครงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากที่โล่งในเขตทหารเป็นพื้นที่สวนสาธารณะและนันทนาการ+สนามกีฬาเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันภายในเขต ครอบคลุมพื้นที่ 0.1 ตารางกิโลเมตร บริเวณประกอบด้วยกลุ่มอาคารที่ทำการ เรือนเพาะชำ โรงเก็บพัสดุ และงานระบบต่างๆ ได้แก่ งานภูมิสถาปัตย์(สวนป่า สวนสุขภาพ ไม้ประดับ) ลานเอนกประสงค์ สนามกีฬาต่างๆ เช่น สนามบาสเกตบอล สนามตะกร้อ ถนนทางเดิน-วิ่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ติดตั้งระบบรดน้ำ อาคารสุขา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) โครงการปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นทีโล่ง และเป็นพื้นที่นันทนาการพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา (เขตพระนคร) ครอบคลุมพื้นที่ 0.015 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยการทำสวนหย่อมหรือสวนสาธารณะ การสร้างลานเอนกประสงค์ การปรับพื้นที่-ถมดิน ปลุกต้นไม้ยืนต้น ไม้ประดับ ปูหญ้าสวยงาม ทำทางเดิน ติดตั้งม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ติดตั้งระบบรดน้ำ เป็นต้น

3) โครงการพัฒนาและปรับปรุงย่านสถาบันราชการเขตดุสิตและชุมชนในพื้นที่ต่อเนื่องครอบคลุมพื้นที่ 2.4 ตารางกิโลเมตร บริเวณย่าน ถนนสุคนธาาราม ถนนนครไชยศรี ถนนเศรษฐศิริ ถนนอำนาจสงคราม(เขตดุสิต) ประกอบด้วยปรับปรุงทางเท้า การทำสวนหย่อม ติดตั้งม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ติดตั้งระบบรดน้ำ เป็นต้น

การปรับปรุงภูมิทัศน์

4) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ และทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการก่อสร้างทางเดินริมแม่น้ำเจ้าพระยา การปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารในบริเวณใกล้เคียง

5)โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์พื้นที่สองฝั่งคลองสายสำคัญ ประกอบด้วย การก่อสร้างเขื่อนหรือทางเดิน การก่อสร้างท่าเรือ การปลุกต้นไม้ยืนต้น ไม้ประดับพื้นที่สองฝั่งคลอง ปูหญ้า สวยงาม ทำทางเดิน ติดตั้งม้านั่ง ไฟฟ้าส่องสว่าง ติดตั้งระบบรดน้ำ เป็นต้น

6) โครงการปรับปรุงทัศนียภาพชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (และส่งเสริมการขายสินค้าภายในชุมชน) ในพื้นที่กลุ่มเขต ประกอบด้วยการปรับปรุงถนนและ/หรือทางเท้าภายในชุมชน การปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม การจัดสวนหย่อม ปลุกต้นไม้ยืนต้นและไม้ประดับ ติดตั้งระบบรดน้ำ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เพื่อยกระดับพื้นที่ให้เป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย

7)โครงการจัดเมืองให้น่ามอง

- โครงการสร้างและติดตั้งประติมากรรมและงานศิลปะ
- โครงการจัดทำสื่อบอกเส้นทางในรูปแบบต่างๆ เช่น ป้ายแสดงความเป็นมา

ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

- โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและ

สภาพแวดล้อม

8)โครงการส่งเสริมการให้บริการการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง ระบบและเทคนิคในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ศิลปกรรม

- โครงการอบรมมัคคุเทศก์สัญจร
- โครงการเสริมสร้างและพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยวในโรงเรียน
- โครงการอบรมอาสาสมัครเยาวชนท่องเที่ยว
- โครงการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว

9)โครงการอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- โครงการจัดกิจกรรมสวนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในสวนสาธารณะ

10)โครงการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต

- โครงการส่งเสริมกิจกรรมถนนศิลปวัฒนธรรมบริเวณถนนพระอาทิตย์และถนนพระสุเมรุ
- โครงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองจามรাত্রี
- โครงการส่งเสริมกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย

11)โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

12)โครงการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บริเวณพื้นที่กลุ่มรัตนโกสินทร์ ครอบคลุมพื้นที่ 61.719 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย

- โครงการทำสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์
- โครงการทำเอกสาร หนังสือ แผ่นพับ โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มรัตนโกสินทร์

- โครงการจัดทำเว็บไซต์แสดงประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยว ประเพณีวัฒนธรรมตามปฏิทิน กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดทำเว็บบอร์ดเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเจ้าของพื้นที่

4.1.9 สรุปวิเคราะห์แผนพัฒนาและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9 ,แผนกระทรวงมหาดไทย นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ , แผนยุทธศาสตร์กระทรวงพาณิชย์ , นโยบายของกลุ่มจังหวัดภาคกลาง , แผนยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร และนโยบายการวางผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ทุกแผนพัฒนาและนโยบายในการดำเนินงานต่างๆ ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและการขยายความเจริญออกสู่ภูมิภาคและชนบททั่วประเทศ ซึ่งจากแผนพัฒนาต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังกล่าวจึงทำให้เกิดแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ที่พอจะมีศักยภาพและทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นไป และจากการพิจารณาพร้อมทั้งหาข้อสรุปบทบาทของพื้นที่ในปัจจุบันและแนวโน้มทิศทางการเจริญเติบโตของพื้นที่ในอนาคตแล้วจึงสรุปผลแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่จากศักยภาพที่มีอยู่เดิม เพื่อปรับปรุงเป็นพื้นที่พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทางการเกษตร ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรและการค้าขายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรของคนในพื้นที่ โดยแนวความคิดในการพัฒนาสอดคล้องและตอบสนองต่อแผนพัฒนาและนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

4.2.1 การขยายตัวของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

4.2.1.1 การขยายตัวของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่องในอดีต

การขยายตัวของชุมชนในอดีตสืบเนื่องมาจากในอดีตนั้นกลุ่มรัตนโกสินทร์นั้นเป็นเขตเมืองชั้นในของกรุงเทพมหานครตั้งแต่เริ่มสถาปนาขึ้นเป็นราชธานีเมื่อ พ.ศ.2325 พื้นที่ที่เป็นพระบรมมหาราชวังในปัจจุบันเป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวจีน ต่อมารัชกาลที่ 1 จึงทรงกรุณาโปรดเกล้าฯให้ย้ายชุมชนชาวจีนไปตั้งถิ่นฐานใหม่บริเวณลำเพ็ญ และมีการตั้งถิ่นฐานของคนในสมัยอดีตโดยอาศัยแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งใช้เป็นเส้นทางคมนาคมหลัก การขยายตัวของชุมชนจึงขยายตัวไปตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีการสร้างพระบรมมหาราชวัง ตลาด สถานศึกษาและแหล่งพาณิชย์กรรมต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และรูปแบบชุมชนซึ่งเป็นชุมชนริมฝั่งแม่น้ำมีลักษณะของชุมชนที่ชุมชนการค้าขายซึ่งมีการพึ่งพาแหล่งน้ำในการคมนาคมขนส่ง การขนถ่ายสินค้า การอุปโภคบริโภค และการดำเนินกิจกรรมต่างๆทางน้ำ โดยมีย่านการค้าที่ตลาดท่าพระจันทร์ ท่าเตียน และปากคลองตลาด ซึ่งเป็นที่ขนถ่ายสินค้าจากเรือสำเภาของชาวจีน บริเวณปากคลองตลาดเป็นตลาดค้าปลา หรือเรียกกันอีกอย่างว่าตลาดปลา ต่อมามีการค้าผลผลิตทางการเกษตรมีมากขึ้น เป็นตลาดค้าขายที่มีขนาดใหญ่จึงทำให้ในอดีตเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน

4.2.1.2 การขยายตัวของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่องในปัจจุบัน

ปัจจุบันพื้นที่ปากคลองตลาดยังคงเป็นพื้นที่สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างค่อนข้างหนาแน่น แม้ว่าจะมีแนวโน้มการค้าลดลง เนื่องจากมีตลาดค้าส่งตามชานเมืองที่ได้ขยายออกไป อาคารส่วนใหญ่ร้อยละ 80 หรือประมาณ 500 กว่าคูหา ยังคงใช้เป็นพื้นที่ประกอบการค้า โดยมีการค้าพืชผลทางการเกษตรเป็นหลัก และที่เป็นเอกลักษณ์ในปัจจุบันคือตลาดค้าส่งดอกไม้ จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งแต่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการท่องเที่ยวในอดีตปากคลองตลาดเติบโตเป็นตลาดขนาดใหญ่ เนื่องจากการขนส่งทางน้ำ โดยผ่านคลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บางกอกใหญ่และแม่น้ำเจ้าพระยาแต่ปัจจุบันการขนส่งทางบกได้เข้ามาแทนที่ จึงทำให้ลดบทบาทของปากคลองตลาดเป็นตลาดค้าส่งขนาดเล็ก

4.2.2 การขยายตัวของกิจกรรม

4.2.2.1 กิจกรรมประเภทที่อยู่อาศัย

พื้นที่ชุมชนสวนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการพาณิชย์กรรมและอู่อุริมแม่น้ำเจ้าพระยาการตั้งถิ่นฐานและที่อยู่อาศัยของประชาชนในชุมชนสวนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาดั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำให้ความหนาแน่นของที่พักอาศัยบริเวณริมแม่น้ำเกิดเป็นชุมชนแออัดขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดการรुकล้ำพื้นที่ริมแม่น้ำ เกิดการรुकล้ำพื้นที่โบราณสถาน ปัจจุบันอาคารบ้านเรือนมีความทรุดโทรมถูกทิ้งร้างขาดการดูแลซ่อมแซม ซึ่งในอนาคตยังไม่มีการปรับปรุงจะทำให้เกิดปัญหาทางด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและทำให้ศักยภาพของพื้นที่ลดลง โดยการพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้สามารถรองรับกิจกรรมของชุมชนที่ขยายตัวในอนาคต

4.2.2.2 กิจกรรมประเภทพาณิชย์กรรมทั่วไป

กิจกรรมประเภทพาณิชย์กรรมเป็นกิจกรรมที่ประชาชนชนมีส่วนร่วมโดยในพื้นที่ศึกษามีตลาดเก่าแก่ เป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมในระดับเขต และชุมชน โดยมีตลาดท่าเตียนเป็นแหล่งค้าขายสินค้าแห้ง ตลาดปากคลองตลาดเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมด้านการเกษตร และเอกลักษณ์คือการค้าขายดอกไม้สด จึงมีแนวโน้มในการพัฒนาตลาดให้ มีศักยภาพสูงขึ้นสามารถรับการขยายตัวของชุมชนและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

4.2.2.3 กิจกรรมประเภทสถาบันราชการและวัด

สถาบันราชการในชุมชนคือ สำนักงานสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ที่ทำการไปรษณีย์วัดเลียบ องค์การตลาด กรมที่ดิน กระทรวงพาณิชย์ วัดราชบูรณะวรวิหาร การไฟฟ้าวัดเลียบ พระปฐมบรมราชานุสรณ์ การคมนาคมใช้ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ กิจกรรมประเภทสถาบันราชการและวัดจะใช้ทางบกเป็นส่วนใหญ่ แต่พื้นที่สถาบันราชการมีอุปสรรคทางการเข้าถึงเพราะถนนมีขนาดเล็กและติดขัดซึ่งเป็นอุปสรรคในการขยายตัวในอนาคต

4.2.2.4 กิจกรรมประเภทสถานศึกษาสถานศึกษา

ในชุมชนมีโรงเรียน 3 แห่งคือ โรงเรียนวัดราชบพิตร โรงเรียนราชินี โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีววะเสาวภา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง ที่ตั้งของโรงเรียนสวนใหญ่อยู่บริเวณริมถนนตรีเพชร ขาดพื้นที่สำหรับนันทนาการโดยมีแนวโน้มการพัฒนาเพื่อรองรับอัตรานักเรียนที่เพิ่มขึ้นในอนาคตของพื้นที่ศึกษา และการขยายตัวของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2.5 กิจกรรมประเภทการท่องเที่ยว

นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น ชุมชนปากคลองเป็นชุมชนหนึ่งที่สำคัญทางด้านการท่องเที่ยวและการพาณิชย์ของเขตพระนคร และมีความน่าสนใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่เป็นชุมชนเก่าแก่มาดั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งประชาชนในพื้นที่มีอาชีพหลักที่สำคัญคือ การค้าขายโดยนำมาเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

สรุปการศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมในด้านต่างๆ ของชุมชนมีแนวโน้มในการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยการวางผังชุมชนและออกแบบชุมชนเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ศึกษาเป็นการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้กับพื้นที่ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพียงพอและตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา

ในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีข้อได้เปรียบและศักยภาพของพื้นที่ชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยในการส่งเสริมและปรับปรุงชุมชนปากคลองตลาด เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญตลอดไปโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ข้อได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง

ที่ตั้งของบริเวณพื้นที่ศึกษา ชุมชนมีความเจริญเนื่องจากพื้นที่เป็นแหล่งพาณิชยกรรมเก่าแก่และแหล่งท่องเที่ยวต่อเนื่องในเกาะรัตนโกสินทร์ที่สำคัญ มีความพร้อมในด้านระบบบริการสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ซึ่งในบางพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลการให้บริการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน ในด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำมีความสะดวกสบายในการเข้าถึงชุมชนและการเดินทางไปยังสถานที่อื่นๆ หรือชุมชนใกล้เคียง ศักยภาพที่ตั้งของย่านที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยาและอยู่ติดสะพานพุทธยอดฟ้าที่เป็นเหมือนประตูทางเข้าหรือทางผ่าน (Gate Way) จากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานครไปยังฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร

ลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชน ชุมชนปากคลองตลาดมีความสวยงามและเก่าแก่ ซึ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีพื้นที่บริเวณริมคลองที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควรโดยสามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ และจัดเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับรักษาสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำให้คงความเป็นธรรมชาติของพื้นที่ต่อไป ซึ่งมีพื้นที่บริเวณริมคลองที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์โดยสามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และจัดเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับรักษาสภาพแวดล้อมริมคลองให้คงความเป็นธรรมชาติของพื้นที่ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ย่านปากคลองตลาดยังมีศักยภาพในการคงอยู่ของตลาดค้าส่งพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะการค้าดอกไม้สดแต่ควรมีการลดขนาดและสัดส่วนลงเนื่องจากมีตลาดชานเมืองเพิ่มขึ้น และการคมนาคมที่ติดขัด มีความแออัดของพื้นที่ ศักยภาพที่ตั้งของย่านที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา และอยู่ติดสะพานพุทธยอดฟ้าที่เป็นเหมือนประตูทางเข้าหรือทางผ่าน (Gate Way) จากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานครผ่านไปยังฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นบริเวณปากคลองตลาดยังมีศักยภาพในการพัฒนาที่ต่อบริกับนโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากมีกิจกรรมการค้าที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ตลาดดอกไม้สดและตลาดขายส่งผักผลไม้

4.3.2 ลักษณะเด่นพื้นที่กิจกรรมรอบพื้นที่ศึกษา

ลักษณะเด่นของกิจกรรมพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการค้าผลผลิตทางการเกษตรซึ่งมีลักษณะเด่น คือ การค้าดอกไม้ ซึ่งมีทั้งการเช่าที่อยู่และมีที่ดินเป็นของตนเอง ด้วยเอกลักษณ์ของชุมชนทำให้พื้นที่ศึกษามีความน่าสนใจที่จะอนุรักษ์และพัฒนาควบคู่กัน เพื่อให้พื้นที่ศึกษาสามารถพัฒนาเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ได้ โดยที่ให้ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ , กิจกรรมประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ที่มีความโดดเด่นและตอบสนองกับกิจกรรมที่เป็นอยู่ของคนในชุมชน

ในพื้นที่ศึกษามีความโดดเด่นทางด้านการพาณิชย์กรรม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพการค้าขาย ซึ่งมีพื้นที่ทางด้านพาณิชย์กรรมมากที่สุด และกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญรองจากการพาณิชย์กรรมคือ การท่องเที่ยวโดยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ตลาดดอกไม้และอาคารโบราณสถานบางอาคาร และตลาดสะพานพระพุทธยอดฟ้าในเวลากลางคืน ย่านปากคลองตลาดเป็นตลาดที่เก่าแก่ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น โดยจัดการพัฒนาเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเสริมศักยภาพให้กับชุมชน

4.3.3 ลักษณะเด่นทางการคมนาคมขนส่ง

บริเวณพื้นที่ศึกษา เป็นชุมชนและเป็นย่านการค้าที่ต่อเนื่องกับย่านการค้าอื่นๆ เช่น ย่านพาหุรัด ตลาดคลองถม สะพานเหล็กในด้านตะวันออก ตลาดบ้านหม้อในด้านทิศเหนือ ตลาดท่าเตียนและย่านท่าพระจันทร์ ซึ่งสามารถติดต่อกันได้โดยวิธีการเดินชมและทางรถ ปากคลองตลาดเป็นย่านที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา และอยู่ติดสะพานพุทธยอดฟ้าที่เป็นเหมือนประตูทางเข้าหรือทางผ่าน (Gate Way) จากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานครผ่านไปยังฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะทำให้เกิดมุมมองจากบริเวณสะพานพุทธยอดฟ้ามายังย่านปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง มีการคมนาคมขนส่งทางแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งปัจจุบันมีการใช้ท่าสะพานพุทธ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยอดฟ้าเพียงทำเดี่ยวจากทั้งหมดสามท่าเป็นการใช้โดยสาธารณชนทั่วไป ไม่มีการขนส่งสินค้าเหมือนในอดีต การคมนาคมขนส่งทั้งทางน้ำและทางบกจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ที่เป็นเอกลักษณ์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว พาณิชยกรรมและตอบสนองกับคนในชุมชน

4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในพื้นที่ศึกษา

บริเวณพื้นที่ศึกษานอกจากจะมีข้อดีและข้อได้เปรียบต่าง ๆ แล้วบริเวณพื้นที่ศึกษา ยังมีปัญหาและข้อจำกัดที่มีผลต่อการพัฒนาของพื้นที่อยู่หลายประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 ปัญหาที่เกี่ยวกับอาคารและสิ่งปลูกสร้าง

4.4.1.1 การทรุดโทรมของอาคารเก่า

สาเหตุมาจาก สภาพธรรมชาติ เช่น ฝน ลม แดด ปลวก มอด มด ฯลฯ ขาดการบำรุง รักษาอย่างต่อเนื่อง ขาดเงินทุน แนวทาง ช่างฝีมือ และราคาที่ถูกลงของวัสดุสมัยใหม่ จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ การสูญเสียอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เกิดภาพที่ไม่น่ามอง (ทัศนอุจาด) ขาดการใช้พื้นที่ที่เหมาะสม

สาเหตุมาจากการต่อเติมอาคารด้วยวัสดุ หรือรูปแบบที่ไม่ผสมกลมกลืนของเดิม หรือป้ายโฆษณา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการก่อสร้างและวัสดุสมัยใหม่ที่หาง่าย และ ราคาถูก รวมทั้งการขาดแนวทาง การควบคุมการพัฒนาารูปแบบอาคาร จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ ทำลายทัศนียภาพโดยรวม

4.4.1.2 การพัฒนาอาคารใหม่

สาเหตุมาจาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในการก่อสร้าง และอาคารเก่าถูกมองข้ามความสำคัญจึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ เกิดอาคารสมัยใหม่จำนวนมาก และบดบังอาคารเก่าที่สำคัญ และอาคารประวัติศาสตร์ถูกรื้อทำลายลงเรื่อย ๆ

4.4.1.3 อาคารชั่วคราวและชุมชนบุกรุก

สาเหตุมาจาก คนต่างจังหวัดจำนวนมากเข้ามาอาศัย และดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ค่าเช่าพื้นที่ราคาถูก จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ มีการรุกล้ำพื้นที่เข้าไปในส่วนของแม่น้ำเจ้าพระยา ทัศนอุจาด (สภาพค่อนข้างทรุดโทรม) ขาดสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่เป็นระเบียบ เกิดความแออัด ก่อให้เกิดแหล่งมั่วสุม ก่อให้เกิดอาชญากรรม และเหตุรำคาญ

4.4.2 ปัญหาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

4.4.2.1 การระบายน้ำและการป้องกันน้ำท่วม การระบายน้ำไม่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาเหตุมาจาก ระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพต่ำ ขยะมูลฝอยซึ่งมีจำนวนมาก อุดตันทางระบายน้ำ เป็นพื้นที่ที่ม่น้ำและระดับต่ำ(เฉลี่ย 1.2 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง) การก่อสร้างเชื่อมไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากอาคารที่รูกล้าแม่น้ำเจ้าพระยาขวางแนวเชื่อม จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ เกิดน้ำท่วมขังและเน่าเหม็น เกิดน้ำท่วมในพื้นที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

4.4.2.2 ขยะตกค้าง

สาเหตุมาจาก กิจกรรมปัจจุบันเป็นตลาดค้าส่งผัก ผลไม้ ดอกไม้ และพืชผลทางการเกษตรทั้งหมด จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือเกิดกลิ่นไม่พึงประสงค์ ขยะตกหล่นในการขนส่ง ทำให้เกิดความสกปรกและทัศนอุจาด

4.4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการสัญจร

4.4.3.1 การจราจรทางบกติดขัดเป็นเวลา

สาเหตุมาจาก ถนนเดิมซึ่งเป็นถนนเก่า แคบขยายไม่ได้ มีโรงเรียนราชินี (ช่วงหน้าและเลิกเรียนรถจะติดมาก) รถขนส่งสินค้าวิ่งเข้า-ออกตลอดเวลาในซอยส่วนใหญ่เป็นรถบรรทุกขนาดใหญ่ รถขนส่งสินค้ามีจำนวนมากและมีการวิ่งและจอดรับ-ส่งสินค้าตลอดเวลาสภาพทางเดินไม่ต่อเนื่อง พื้นผิวไม่เรียบ และมีหาบเร่แผงลอย พื้นที่เออะแอะ การจัดแบ่งพื้นที่ทำให้เส้นทางขนส่งและเส้นทางเท้า ซ้ำซ้อนกัน หาบเร่แผงลอยมีจำนวนมากทำให้คนเดินบนถนนกีดขวางทางจราจร) ขาดทางเลือกการสัญจรทางอื่น จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ ความล่าช้าในการดำเนินกิจการเสียเวลาและโอกาสทางเศรษฐกิจ อากาศเป็นพิษ

4.4.3.2 ที่จอดรถไม่เพียงพอ

สาเหตุมาจาก พื้นที่จอดรถมีจำนวนน้อย มีรถขนส่งสินค้าตลอดทั้งวัน รถติดทั้งวัน สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม การคมนาคมขนส่งปะปนกัน

4.4.3.3 การสัญจรทางน้ำไม่ได้รับความนิยมน

สาเหตุมาจาก มีโครงการสร้างพื้นฐานรองรับ, ไม่มีกิจกรรมต่อเนื่อง โป๊ะและท่าเรือไม่ได้รับมาตรฐาน จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ ขาดทางเลือกเส้นทางสัญจรทั้งที่พื้นที่มีศักยภาพ จึงเป็นส่วนทำให้การสัญจรทางบกมีปัญหา พื้นที่ที่ม่น้ำถูกละเลยและมีการรูกล้า

4.4.4 ปัญหาเกี่ยวกับหาบเร่แผงลอย

สาเหตุมาจาก เป็นจุดผ่อนผัน ทำให้มีผู้ค้ามาก และขาดการจัดระเบียบ จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ กีดขวางทางสัญจรของคนเดินเท้า รถติดและเกิดอุบัติเหตุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4.5 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.4.5.1 เศรษฐกิจในพื้นที่ตกต่ำลง

สาเหตุมาจาก การจรรยาตืดขัด นโยบายย้ายตลาดค้าส่งออกไป แต่ไม่มีทิศทางชัดเจน การควบคุมการพัฒนาอาคารที่เข้มงวด จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ อาคารพาณิชย์ทั้งเก่าและใหม่ ขาดการบำรุงรักษาเพราะไม่มีการทำการค้า รัฐสูญเสียภาษีที่ได้จากการค้าที่ตกต่ำลง

4.4.5.2 คนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา

สาเหตุมาจาก ไม่มีการรวมตัวจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เนื่องจากต่างคนต่างอยู่ เพราะเป็นที่ดินของเอกชนรายย่อยมากและมีการทำกิจกรรมตลอด 24 ชั่วโมงไม่มีเวลาและโอกาสรวมตัวทำกิจกรรมและผู้ใช้พื้นที่มีทั้งอยู่อาศัยถาวรและชั่วคราว จึงทำให้เกิดผลกระทบ คือ โอกาสในการถูกรื้อย้าย มีสูง และจะทำให้เสียพื้นที่ที่น่าจะพัฒนาได้บางส่วน สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์พื้นที่ทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรมชุมชน เสียงของประชาชนผู้เข้าร่วมอาจไม่เป็นเสียงแทน (Representing) ชุมชนทั้งหมดก็ได้

4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนและพื้นที่ศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชนนี้ เพื่อดูการศึกษาและวิเคราะห์ ถึงการเชื่อมต่อของจินตภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ศักยภาพ ให้เป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ โดยมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ชุมชนเมืองในด้านจินตภาพได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจินตภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละชุมชนและของแต่ละพื้นที่ ที่สามารถสร้างความประทับใจ ความสะดวกต่อการจดจำแก่ผู้ที่เดินทางผ่านไปมา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง วิเคราะห์ถึงข้อดีและปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของจินตภาพในอนาคต การศึกษาวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนโดยใช้ทฤษฎีจินตภาพชุมชน ของ เควิน ลินช์ (Kevin Lynch) ให้เป็นหลักเกณฑ์ในการศึกษาโดยมีองค์ประกอบ 5 ประการในการวิเคราะห์ดังนี้

1) เส้นทาง (Path)

ได้แบ่งเส้นทางสัญจรออกเป็นทางบกและทางน้ำ โดยที่ทางบกได้แก่ทางตรีเพชร ถนนจักรเพชรซึ่งเป็นเส้นทางหลักในชุมชน ถนนอัษฎางค์ และถนนบ้านหม้อ แต่ถนนภายในชุมชนยังขาดความต่อเนื่องโครงข่ายที่ดี ส่วนเส้นทางสัญจรทางน้ำคือ แม่น้ำเจ้าพระยา แต่มีบทบาทน้อยลงเนื่องจากการคมนาคมขนส่งเข้ามา ซึ่งจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในอนาคตจากการพัฒนาพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ขอบเขต (Edge)

องค์ประกอบที่เป็นส่วนกำหนดขอบเขตของกิจกรรมและการใช้ที่ดิน ที่แตกต่างกัน ขอบเขตที่ชัดเจนได้แก่ ถนนพระพิทักษ์ ที่อยู่ทางดานทิศเหนือ แม่น้ำเจ้าพระยา ที่อยู่ทางด้านทิศใต้ ถนนตรีเพชร อยู่ทางด้านใต้และทางทิศตะวันออก และคูคลองเมืองเดิม อยู่ทางด้านทิศตะวันตก

3) ย่าน (District)

เป็นลักษณะของกลุ่มอาคารหรือกลุ่มของกิจกรรม ที่มีการใช้สอยหรือการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะเดียวกัน ที่เห็นได้ชัดเจนคือ เป็นย่านที่มีกิจกรรมการค้าผลผลิตทางการเกษตรลักษณะเด่นของพื้นที่คือการค้าขายดอกไม้สด ที่มีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมขนาดเล็กอยู่ในชุมชน

4) ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมหนาแน่นหรือมีผู้คนรวมตัวกันเป็นจำนวนมากภายในพื้นที่ ได้แก่ บริเวณลานกีฬาหน้าพระปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนแต่ยังไม่เป็นกิจกรรมที่แน่ชัด เพราะคนในชุมชนมีการประกอบกิจกรรมด้านพาณิชยกรรมตลอดทั้งวัน จึงไม่มีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันเท่าที่ควร

5) จุดหมายตา (Landmark)

จุดหมายตาในพื้นที่ ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนในระยะไกล มีความเด่นชัดเป็นพิเศษ สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการอ้างอิงและบอกทิศทางสำหรับพื้นที่นั้น ๆ ภูมิสัญลักษณ์ที่สำคัญได้แก่ พระปฐมบรมราชานุสรณ์ และวัดราชบูรณะวรวิหาร เป็นต้น

6) ประตู (Gate way)

ประตูทางเข้าออกของพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ทางเข้าออกของพื้นที่ทางบก จะมีขนาดใหญ่ และเปรียบเสมือนเป็นประตูเมืองเชื่อมฝั่งรัตนโกสินทร์และฝั่งธนบุรี ทางเข้าของพื้นที่ศึกษาได้แก่ ทางด้านหน้าของชุมชนจะเข้าจากถนนตรีเพชร หรือบริเวณพระปฐมบรมราชานุสรณ์ ไปยังถนนในชุมชน ทางเข้าด้านหลังชุมชนจะเข้าจากทางด้านถนนบ้านหม้อหรือบริเวณท่าเตียนและทางด้านที่ติดกับฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีท่าเรือ 3 ท่าที่ยังมีการใช้งานอยู่ ได้แก่ ท่าเรือปากคลองตลาด ท่าเรือราชินี และท่าเรือสะพานพุทธ ซึ่งทุกทางสามารถเข้ามายังพื้นที่ของชุมชนได้

จากการศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของชุมชน แล้วการศึกษานี้จะทำการปรับปรุงและเสนอแนะสำหรับพื้นที่ศึกษา โดยเน้นการศึกษาในบริเวณพื้นที่ศึกษาเท่านั้น เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และสามารถเชื่อมโยงในส่วนของแต่ละองค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้ทั้งพื้นที่ศึกษามีจินตภาพที่ดีมีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1) เส้นทาง (Path)

สภาพปัจจุบัน เส้นทางหลักได้แก่ ถนนจักรเพชร เส้นทางรองได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ถนนบ้านหม้อ และถนนอัษฎางค์

ผลการวิเคราะห์ ลักษณะของเส้นทางหลัก เดิมมีความเด่นชัดอยู่แล้ว ส่วนเส้นทางย่อยในชุมชน ยังขาดความต่อเนื่องกับ เส้นทางที่ดี

2) ขอบเขต (Edge)

สภาพปัจจุบัน ถนนพระพิทักษ์ ที่อยู่ทางดานทิศเหนือ แม่น้ำเจ้าพระยา ที่อยู่ทางด้านทิศใต้ ถนนตรีเพชร อยู่ทางด้านใต้และทางทิศตะวันออก และคูคลองเมืองเดิม อยู่ทางด้านทิศตะวันตก

ผลการวิเคราะห์ เส้นขอบเขตของชุมชนมีความเด่นชัดมาก โดยเฉพาะเส้นที่เกิดจากแม่น้ำเจ้าพระยา

3) ย่าน (District)

สภาพปัจจุบัน โดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นย่านพื้นที่พาณิชย์กรรม ที่กระจายตัวกันอยู่ในชุมชน เด่นชัดมากในด้านการค้าดอกไม้สด

ผลการวิเคราะห์ ชุมชนนี้มีย่านพาณิชย์กรรมเป็นหลัก โดยมีศาสนสถาน พระปฐมบรมราชานุสรณ์ และลานกิจกรรมหน้าพระปฐมบรมราชานุสรณ์เป็นกิจกรรมรอง ซึ่งต่อไปในอนาคตคาดว่าจะส่งเสริมให้เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทในชุมชนมากขึ้น

4) ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

สภาพปัจจุบัน ศูนย์รวมกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ลานกิจกรรมหน้าพระปฐมบรมราชานุสรณ์

ผลการวิเคราะห์ ควรมีการพัฒนาศูนย์รวมกิจกรรมให้ดีขึ้น เช่น บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา และบริเวณลานกิจกรรมหน้าพระปฐมบรมราชานุสรณ์ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี การติดต่อปฏิสัมพันธ์กันเท่าที่ควร ให้เกิดเป็นศูนย์รวมกิจกรรมที่สำคัญขึ้น โดยคำนึงถึงผลกระทบในด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจและความเหมาะสมในด้านสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

5) ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark)

สภาพปัจจุบัน ภายในพื้นที่ชุมชนมีภูมิสัญลักษณ์ที่สำคัญคือพระปฐมบรมราชานุสรณ์ และวัดราชบูรณะวรวิหาร เมื่อเดินทางเข้ามาในชุมชนสามารถรับรู้ได้ว่าเข้ามาอยู่ในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ พระปฐมบรมราชานุสรณ์ และวัดราชบูรณวรวิหารจะเป็นภูมิสัญลักษณ์ บางส่วนเนื่องจากพื้นที่ศึกษามีระยะทางพื้นที่ที่ยาว ทำให้พื้นที่บางส่วนไม่สามารถมองเห็นได้ ดังนั้นจึงควรเมภูมิสัญลักษณ์ที่มีความสอดคล้องกับชุมชน เพื่อที่จะได้มองเห็นหรือรับรู้ได้เมื่ออยู่ในชุมชน

6) ประตู (Gate way)

สภาพปัจจุบัน ประตูหลักได้แก่ ทางเข้าของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ทางด้านหน้าของชุมชนจะเข้าจากถนนตรีเพชร หรือบริเวณพระปฐมบรมราชานุสรณ์ ไปยังถนนในชุมชน ทางเข้าด้านหลังชุมชนจะเข้าจากทางด้านถนนบ้านหม้อหรือบริเวณท่าเตียน มีท่าเรือ 3 ท่าที่ยังมีการใช้งานอยู่ ได้แก่ ท่าเรือปากคลองตลาด ท่าเรือราชินี และท่าเรือสะพานพุทธ เป็นทางเข้ารอง ซึ่งทุกทางสามารถเข้ามายังพื้นที่ของชุมชนได้

ผลการวิเคราะห์ ประตูทุกด้านควรมีการพัฒนาให้สำคัญเท่า ๆ กัน ทุกด้าน เพื่อความสะดวกของผู้เดินเท้าเข้าไปในชุมชนและลดอันตรายที่เกิดขึ้นให้น้อยลง

4.6 การวิเคราะห์เพื่อปัญหาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา

การพัฒนาและปรับปรุงชุมชนต้องมีการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพและเหมาะสมต่อการพัฒนา โดยมีปัจจัยต่างๆ เพื่อเป็นการรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากในชุมชนและมีแนวโน้มในการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตโดยการพัฒนาจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ที่เรียกว่า Potential Surface Analysis โดยใช้เป็นแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินในการรองรับกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และศึกษาในด้านทำเลที่ตั้งของกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดปัจจัยต่างๆ เพื่อเป็นการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายต่างๆ ในการวิเคราะห์
- 2) กำหนดปัจจัยต่างๆ และค่าน้ำหนักของปัจจัย
- 3) กำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการวัด
- 4) กำหนดขอบเขตและหน่วยของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาระบบตาราง
- 5) กำหนดค่าคะแนนของศักยภาพในระดับต่างๆ
- 6) รวบรวมคะแนนและแสดงผลการวิเคราะห์

ขั้นตอนการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

4.6.1 เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนาชุมชนปากคลองตลาดเพื่อรองรับการพาณิชย์กรรมและเป็นการเชื่อมโยงระบบการท่องเที่ยวทั้งในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงโดยให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชา ชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ในชุมชนมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการพาณิชย์กรรม โดยมีแนวทางการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไปในอนาคต จึงได้การวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และความพร้อมของพื้นที่ ภาย ในบริเวณชุมชนปากคลองตลาด

4.6.2.1 การกำหนดปัจจัยต่างๆ

ปัจจัยต่างๆ หมายถึง สาเหตุที่เป็นตัวกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท โดยมีผลต่อการกำหนดความเหมาะสมของที่ตั้งในระดับต่างๆ และมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนปากคลองตลาดให้มีบทบาทและสามารถรองรับการขยายตัว ทางด้านการพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ดังนั้นปัจจัยจึงเป็นตัวกำหนดความพร้อมของพื้นที่ โดยมีปัจจัยหลักคือ ทางด้านกายภาพเป็น ความเหมาะสมทางด้านต่างๆ ของพื้นที่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่ง ปัจจัยทุกด้านจะส่งผลส่งเสริมให้การพัฒนาพื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.6.2.2 การกำหนดค่าน้ำหนักของปัจจัย

ค่าน้ำหนักของปัจจัย (Weighting of factors) หมายถึงสิ่งที่ย่ออธิบายถึงค่า ความสำคัญของปัจจัยต่างๆ เพื่อรวบรวมเป็นค่าคะแนนของศักยภาพพื้นที่ โดยแสดงค่า ลักษณะของปัจจัยออกมาเป็นตัวเลข (โดยกำหนดให้มีค่าประมาณ 2 – 3 เท่า ตามลักษณะ ศักยภาพของพื้นที่ในระดับต่างๆ คือ ศักยภาพสูง, ศักยภาพปานกลาง, ศักยภาพต่ำ)

ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ ปัจจัยทางด้านกายภาพ มีค่าน้ำหนัก 3 เท่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีค่าน้ำหนัก 1 เท่า และปัจจัยทางด้านสังคมมีค่าน้ำหนัก 1 เท่า โดย พิจารณาจากความเหมาะสมของแต่ละปัจจัย ซึ่งพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงจะให้ค่า คะแนนมาก พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำจะให้ค่าคะแนนน้อย ส่วนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการ พัฒนาจะไม่ได้คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย

ลักษณะของปัจจัย	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก
ด้านกายภาพ	1. ระบบการเข้าถึง	3
	2. มุมมองที่สวยงาม	3
	3. ลักษณะความหนาแน่น	2
	4. พื้นที่น้ำท่วม	2
	5. ความลาดชันของพื้นที่	2
เศรษฐกิจ	6. แหล่งงาน	1
	7. ราคาที่ดิน	1

4.6.3 การกำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการวัด

4.6.3.1 ระบบการเข้าถึง (Accessibility)

ระบบการเข้าถึง มีความสำคัญต่อการปรับปรุงชุมชนเพื่อเป็นการหาศักยภาพของพื้นที่ชุมชน โดยมราเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมต้องมีความสะดวกสบายในการเดินทางทุกรูปแบบเพื่อเข้าถึงภายในชุมชน ซึ่งการพิจารณาความสะดวกสบายได้เป็นอย่างดี โดยมีการเชื่อมโยงโครงข่ายถนนและลำคลอง โดยพื้นที่รอบนอกจะมีความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากถนนสายหลัก โดยใช้การพิจารณาจากระยะห่างของการเดินทางจากภายในชุมชนสู่ถนนสายหลัก ถนนสายรองและถนนสายย่อย จึงมีค่าคะแนนติดต่อกันดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง

ระยะห่างจากถนน(เมตร)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง(คูณ 3)
ถนนสายหลัก	3	9
ถนนสายรอง	2	6
ถนนสายย่อย	1	3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.3.2 ลักษณะความหนาแน่น

เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับย่านที่อยู่อาศัย ก็คือที่บริเวณดังกล่าวต้องมีที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่อความเหมาะสมของชุมชนเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การอนุรักษ์และปรับปรุงให้พัฒนาต่อไป

โดยพิจารณาว่า ลักษณะหรือรูปแบบพื้นที่ที่มีอยู่อาศัยหนาแน่นน้อยจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่มีอยู่อาศัยหนาแน่นมาก ดังนั้นจึงได้พิจารณาจากความหนาแน่นน้อยของอาคารบ้านเรือน ว่าจะมีศักยภาพในการพัฒนามากกว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมาก โดยแบ่งลักษณะของความหนาแน่นออกเป็น 4 ระดับมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย

ระดับความหนาแน่น(ร้อยละ)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง(คูณ 2)
0-25	4	8
26-50	3	6
51-75	2	4
76-100	1	2

4.6.3.3 ลักษณะของพื้นที่

ลักษณะของพื้นที่ (Land Form) เป็นปัจจัยที่สำคัญทางด้านกายภาพอีกประการหนึ่ง มีเกณฑ์ในการพิจารณาที่คล้ายคลึงกับปัจจัยด้านลักษณะของพื้นที่ คือ บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงนั้น บริเวณนั้นต้องเป็นบริเวณที่มีพื้นที่ราบ (Plane) เป็นส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างของระดับพื้นที่มากนักและพื้นที่ในบริเวณนั้นต้องไม่มีปัญหาน้ำท่วมขัง

โดยพิจารณาว่าลักษณะของพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง จะมีความเหมาะสมหรือความพร้อมในการพัฒนามากกว่าบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง จึงกำหนดตัวชี้วัดจากลักษณะของพื้นที่ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดิบของลักษณะของพื้นที่

ลักษณะของพื้นที่	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง	1	2
พื้นที่ลุ่มน้ำเคยมีน้ำท่วมถึง	2	4
พื้นที่ราบน้ำไม่ถึง	3	6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.3.4 ราคาที่ดิน

ราคาที่ดิน (Land Cost) เป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่รองลงมาโดยพิจารณาจากหลักการที่ว่า บริเวณที่มีราคาของที่ดินสูงจะเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนและการพัฒนามากกว่า บริเวณที่มีราคาที่ดินต่ำ กำหนดตัวชี้วัดจากราคาที่ดินของกรมที่ดิน ในช่วง พ.ศ. 2543 - 2546 แบ่งเป็นช่วงราคาและค่าคะแนนดินดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนดินของราคาที่ดิน

ราคาที่ดิน(บาทต่อไร่)	ค่าคะแนนดิน	คะแนนจริง (คูณ 1)
ต่ำกว่า 8,000,000	4	4
8,000,000 – 16,000,000	3	3
16,000,000 – 30,000,000	2	2
ตั้งแต่ 30,000,000 ขึ้นไป	1	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ร้อยละ	คะแนนดิบ	(x 2)
	0 - 25	4	8
	26 - 50	3	6
	51 - 75	2	4
	76 - 100	1	2

ภาพที่ 4.1 แสดงค่าคะแนนลักษณะความหนาแน่นของอาคารสิ่งก่อสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ลักษณะ	คะแนนดิบ	(x 2)
	น้ำท่วมไม่ถึง	3	6
	เคยมีน้ำท่วม	2	4
	พื้นที่น้ำท่วม	1	2

ภาพที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนลักษณะของพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะ	คะแนนดิบ	(x3)
 ถนนสายหลัก	4	12
 ถนนสายรอง	3	9
 ถนนสายย่อย	2	6
 ไม่มีทางเข้าถึง	1	3

ภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนลักษณะของระบบการเข้าถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ราคา	คะแนนดิบ	(x 1)
	ต่ำกว่า 8,000,000	4	4
	8,000,000 – 16,000,000	3	3
	16,000,000 – 30,000,000	2	2
	30,000,000 ขึ้นไป	1	1

ภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนราคาที่ดินในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.4 การกำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

4.6.4.1 แนวความคิด

บริเวณชุมชนปากคลองตลาดและพื้นที่ศึกษาทั้งหมดเป็นพื้นที่ที่มีแนวเส้นแบ่งขอบเขตค่อนข้างชัดเจนในรูปของถนนและคลอง ดังนั้นการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์จึงกำหนดขึ้นจากบริเวณพื้นที่ศึกษา ที่ถูกล้อมรอบจากแนวเขตถนนต่าง ๆ และลำคลอง

4.6.4.2 ขอบเขตของหน่วยพื้นที่

กำหนดให้พื้นที่ประมาณ 76 ไร่ 3 งาน 277 ตารางเมตร อยู่ในพื้นที่ในชุมชนปากคลองตลาด โดยแบ่งหน่วยพื้นที่การวิเคราะห์ในระบบตารางออกเป็นพื้นที่ย่อยรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จำนวน 86 ช่องโดยพื้นที่แต่ละช่องจะมีพื้นที่ประมาณ 1.56 ไร่ หรือ ช่องละ 50 x 50 เมตร

4.6.4.3 การรวบรวมคะแนนและจัดลำดับชั้น

เมื่อใส่ค่าคะแนนจริง (โดยนำค่าน้ำหนักคูณกับคะแนน) ของปัจจัยต่าง ๆ ลงในแผนที่ในแต่ละปัจจัย แล้วจะได้ค่าคะแนนในแต่ละช่องที่แตกต่างกันไป จึงนำเอาค่าคะแนนที่ได้จากแผนที่ย่อยทั้ง 4 ปัจจัย มารวมในแผนที่ตารางรวมคะแนนทั้งหมด ผลของการรวมคะแนนสรุปได้ว่าช่องที่ได้ค่าคะแนนสูงที่สุดมีค่าคะแนนเท่ากับ 29 คะแนน ส่วนช่องที่ได้คะแนนต่ำสุดมีค่าคะแนนเท่ากับ 12 คะแนน โดยมีผลต่างของค่าคะแนนต่ำสุดสูงสุดเท่ากับ 17 คะแนน

เมื่อจัดลำดับชั้นความเหมาะสมของศักยภาพในระดับต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้ 3 ระดับ (พิจารณาจากเกณฑ์ที่ว่าผลต่างของค่าน้ำหนักของปัจจัย) โดยมีช่วงห่างของค่าคะแนนในแต่ละระดับ ตามเกณฑ์ที่ว่าผลต่างของค่าสูงสุดและคะแนนต่ำสุดจากที่กำหนดหารด้วยจำนวนระดับชั้น (3 ระดับ) จะได้ความแตกต่างระดับชั้นเท่ากับ 6 คะแนน

4.6.5 สรุปผลการวิเคราะห์

- 1) พื้นที่มีศักยภาพเหมาะแก่การพัฒนาต่ำ (ค่าคะแนน 12 – 17) มีจำนวน 19 ช่อง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 29.64 ไร่ หรือร้อยละ 22.1
- 2) พื้นที่มีศักยภาพเหมาะแก่การพัฒนาปานกลาง (ค่าคะแนน 18 – 23) มีจำนวน 38 ช่อง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 59.28 ไร่ หรือร้อยละ 44.18
- 3) พื้นที่มีศักยภาพเหมาะแก่การพัฒนาสูง (ค่าคะแนน 24 – 29) มีจำนวน 29 ช่อง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 45.24 ไร่ หรือร้อยละ 33.72

จากการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนา รวมทั้งแนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่ที่มีความพร้อม โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณา สรุปได้ว่า บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงคือ บริเวณที่เป็นศูนย์กลางชุมชนแต่เดิม ส่วนบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง

คือ บริเวณที่อยู่รอบนอกถัดจากศูนย์กลางชุมชน สำหรับพื้นที่ที่ศักยภาพในการพัฒนาต่ำจะอยู่บริเวณ ด้านหลังของชุมชนและบริเวณที่ติดกับริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำนั้นเหมาะแก่การพัฒนาพื้นที่อย่างยิ่ง เพื่อให้ที่เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมต่อศักยภาพของพื้นที่นั้น ๆ โดยจะนำผลการวิเคราะห์นี้ไปพิจารณา เพื่อประกอบในการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมและพิจารณาถึงลำดับขั้นในการพัฒนาซึ่งอยู่ในขั้นตอนการออกแบบและการวางผังต่อไป

4.7 การวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนปากคลองตลาดและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อที่จะสามารถสรุปบทบาทในปัจจุบันและคาดการณ์บทบาทของพื้นที่ในอนาคตโดยดูจากแนวโน้ม ศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ ในด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและกายภาพตลอดจนโครงการทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ที่มีส่วนส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

4.7.1 วิเคราะห์จากนโยบายและแผนพัฒนาต่างๆ ซึ่งได้แก่การศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 – 9 , แผนพัฒนากระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1 – 7 , แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 1 – 6 , ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนาของสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนาชุมชนปากคลองตลาดของสำนักงานเขตพระนคร สามารถสรุปเป็นบทบาทจาก อดีต ปัจจุบันและอนาคตได้ดังนี้

4.7.1.1 ด้านเศรษฐกิจ

- อดีต - เป็นชุมชนที่มีบทบาททางการค้า
- ปัจจุบัน - บทบาททางการค้าขายยังคงอยู่แต่มีความสำคัญลดน้อยลง
- อนาคต - บทบาททางการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากขึ้น
- อนาคต - จะมีความสำคัญในด้านการค้า ทั้งภายในชุมชนเองและบริเวณใกล้เคียง
- อนาคต - จะอนุรักษ์และส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชนมากขึ้นโดยสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนและนโยบายของแผนพัฒนาต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7.1.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- อดีต - เป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่ ทั้งทางด้านตัวชุมชนและสถานที่ที่มีความสำคัญในชุมชน
- เป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก
 - เป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่ที่ดี
- ปัจจุบัน - เป็นชุมชนที่มีความแออัด ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัยและประชากรที่อยู่อาศัย
- ขาดสุขลักษณะที่ดีภายในชุมชน
 - ขาดการให้ความสำคัญ แก่พื้นที่ในชุมชนและสถานที่สำคัญในชุมชน

- อนาคต - จะเป็นชุมชนตามแนวความคิดชุมชนเมืองนำอยู่ ของกรุงเทพมหานคร
- จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับนักท่องเที่ยว
 - จะเป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมขนส่งสะดวกมากยิ่งขึ้น

4.7.1.3 ด้านการบริการทางสังคม

- อดีต - เป็นศูนย์กลางทางด้านประวัติศาสตร์ของพื้นที่
- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการระดับเขต
- ปัจจุบัน - เป็นศูนย์กลางทางการค้า ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง
- เป็นศูนย์กลางทางด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญ
- อนาคต - จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและการบริการ
- ทางด้านประวัติศาสตร์จะมีความสำคัญต่อประเทศ
 - การศึกษามีการพัฒนาไปในอีกระดับหนึ่ง

4.7.2 วิเคราะห์จากบทบาทในปัจจุบัน

จากบทบาทในปัจจุบันและนโยบายแผนพัฒนา ตลอดจนจรรยาบรรณต่าง ๆ ของชุมชนปากคลองตลาด เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสภาพการพัฒนาของชุมชนให้ดีขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว ถูกข้อจำกัดในด้านกายภาพของพื้นที่ทำให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาสำหรับบทบาทต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีอุปสรรคและข้อจำกัดไม่สามารถที่จะพัฒนาพื้นที่ เพื่อตอบสนองต่อบทบาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์บทบาทสรุปได้ว่า ควรมีการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่เดิมของพื้นที่ศึกษา คือพื้นที่บริเวณทางด้านตติริมนแม่น้ำเจ้าพระยา ให้สามารถตอบสนองต่อนโยบายได้มากที่สุด โดยคำนึงถึงศักยภาพในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุดและพัฒนาพื้นที่ศึกษา เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมและบทบาทของพื้นที่ศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4.7.2.1 สรุปบทบาทและหน้าที่ของพื้นที่ศึกษา

จากการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ศึกษาแนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรม บทบาทที่สำคัญจากอดีต ปัจจุบันและบทบาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถสรุปบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองน่าอยู่ ได้ดังนี้

1) บทบาทของชุมชนเดิม

เป็นชุมชนที่มีกิจกรรมหลักเป็นที่ด้านการค้าภายในชุมชนและพื้นที่บริเวณใกล้เคียง โดยกิจกรรมรองที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ การท่องเที่ยว การคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำเป็นสำคัญ รวมทั้งยังมีโบราณสถานที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน

2) บทบาทของชุมชนเมืองน่าอยู่

ในอนาคตบทบาทของพื้นที่ มีการพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ตามนโยบายของแผนพัฒนาต่างๆ โดยชุมชนจะมีการพัฒนาในด้านการค้าภายในชุมชน และพื้นที่บริเวณใกล้เคียงด้านของที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่สาธารณะและที่โล่งว่าง ให้มีความสำคัญต่อโบราณสถานและสถานที่สำคัญในชุมชน ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมและชุมชนของตนเอง รวมไปถึงด้านความปลอดภัย การศึกษาและแก้ไขปัญหาทางด้านยาเสพติดและด้านต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา

5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ศึกษา ชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง เป็นการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนาในด้านกายภาพเป็นหลัก โดยคำนึงถึงด้านนโยบายและแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง , ความต้องการของชุมชน , สภาพปัญหาในชุมชนโดยมีศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่มาเป็นตัวกำหนด ความมุ่งหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Target) เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและอนุรักษ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

5.1.1 ความมุ่งหมายของการพัฒนา (Goal)

ความมุ่งหมายของโครงการในการพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ ชุมชนปากคลองตลาดเขตพระนคร จากผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่หลักของชุมชนเมืองนำอยู่ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 พัฒนาระบบที่เหมาะสมในพื้นที่ศึกษา ให้เป็นพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน, ส่งเสริมอาชีพที่เก่าแก่ที่มีมานาน, เป็นศูนย์กลางด้านการค้าในชุมชน โดยสามารถเชื่อมต่อกิจกรรมเข้ากับที่พักอาศัยเดิมได้

5.1.1.2 พัฒนาระบบที่อยู่อาศัยเดิม ให้เป็นย่านที่อยู่อาศัยที่สาธิตรูปแบบและสาธิตการครบครัน ความเป็นอยู่ที่ถูกสุขลักษณะ

5.1.1.3 พัฒนาระบบพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่โล่งหรือพื้นที่สาธารณะให้เสริมสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน

5.1.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนา (objective) แยกวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายได้ดังนี้

5.1.2.1 วัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย ก.

1) กำหนดที่ตั้งและจัดรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องและพอเพียงต่อความต้องการในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมภายในชุมชน ให้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้และให้มีความต่อเนื่องกับย่านที่พักอาศัย

3) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในชุมชน ที่สามารถดึงดูดให้ผู้สนใจ หรือนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเอง ให้สามารถพึ่งตนเองได้

4) จัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

5) จัดวางรูปแบบโครงข่ายการคมนาคมเพื่อให้สอดคล้องและเกิดความสะดวกต่อการเข้าถึงกิจกรรมในชุมชนและสามารถเชื่อมโยงโครงข่ายเข้ากับกิจกรรมในพื้นที่ได้

5.1.2.2 วัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย ข.

1) ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

2) จัดวางโครงข่ายคมนาคมเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายสำหรับการส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน สามารถเชื่อมโยงกับโครงข่ายคมนาคมภายนอกได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

5.1.2.3 วัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย ค.

1) จัดระบบการคมนาคมขนส่งให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2) ควบคุมการใช้พื้นที่ของกิจกรรมและอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

3) สร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ในชุมชน

4) จัดรูปแบบขององค์ประกอบในการออกแบบระบบภูมิทัศน์ของชุมชนโดยเน้นการจัดรูปแบบด้านจินตภาพของชุมชน

5.1.3 เป้าหมายของการพัฒนา (Target)

5.1.3.1 เป้าหมายตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ก.

1) กำหนดกิจกรรมในชุมชนทางด้านความเป็นอยู่และกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งทางโบราณสถานและทางกายภาพ, การค้าขายในตลาดของชุมชนและการอนุรักษ์การประกอบอาชีพ

2) วางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและออกแบบพื้นที่ภายในชุมชน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมของพื้นที่ศึกษา

3) กำหนดระบบการสัญจรภายในด้วยทางเท้าและยานพาหนะ พร้อมระบบการสัญจรที่เหมาะสม อีกทั้งสร้างความปลอดภัยให้แก่คนในชุมชน เพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) กำหนดรูปแบบการขยายตัว และพื้นที่เพื่อการขยายตัวให้มีการต่อเนื่องกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้เพียงพอ

5.1.3.2 เป้าหมายตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ข.

- 1) ปรับปรุงและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา
- 2) กำหนดระบบการสัญจรให้เหมาะสมสอดคล้องและเชื่อมโยงกับโครงข่ายกิจกรรมของชุมชนและภายนอกชุมชน

5.1.3.3 เป้าหมายตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ค.

- 1) ปรับปรุงและอนุรักษ์จินตภาพของชุมชนที่มีอยู่เดิมและพัฒนาองค์ประกอบใหม่ที่สามารถรองรับและส่งเสริมภูมิทัศน์ของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น
- 2) ส่งเสริมและปรับปรุงการใช้ทางเท้า สำหรับเชื่อมโยงการสัญจรของแต่ละกิจกรรมให้ปลอดภัยและสวยงาม
- 3) ปรับปรุง เตรียมพื้นที่ริมคลองคูเมืองเดิมเพื่อการพักผ่อน และนันทนาการ รวมไปถึงการสัญจรและท่องเที่ยว โดยสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่โล่งว่าง, สาธารณะ
- 4) วางผังกลุ่มกิจกรรม และกลุ่มอาคารที่พักอาศัยให้เหมาะสม ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน

5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต

5.2.1 ประชากรในพื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์พื้นที่ศึกษาซึ่งบริเวณพื้นที่ชุมชน มีบทบาทสำคัญทางด้านพาณิชยกรรม, การท่องเที่ยวและเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญทั้งภายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง จึงมีการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยแบ่งแบ่งประเภทผู้ใช้เป็น 3 ประเภทดังนี้

- 1) ประชากรในพื้นที่ศึกษา
- 2) นักท่องเที่ยว
- 3) ประชากรในเขตอิทธิพล

5.2.1.1 การคาดการณ์จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากชุมชนปากคลองตลาดและบริเวณพื้นที่ศึกษา เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยหลักพื้นที่ศึกษานั้นใช้เป็นทางด้านพาณิชยกรรม การคาดการณ์ประชากรในส่วนของชุมชนในอนาคตจะใช้วิธี Rate of Population Growth เพื่อคาดการณ์ประชากรของชุมชนในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีข้อสมมติที่ว่าสภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสภาพสังคมของชุมชนในอนาคตช่วง 20 ปีข้างหน้า มีสภาพเหมือนในปัจจุบัน จะได้จำนวนประชากรในอนาคตดังนี้

สูตร Rate of Population Growth

$$R = n \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_0}} - 1$$

R = อัตราเพิ่ม

n = จำนวนปีจากปีปัจจุบันถึงปีสุดท้าย

P_t = ประชากรในปีปัจจุบัน

P_0 = ประชากรปีต้น

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในพื้นที่เขตพระนครมี โดยใช้สูตร Rate of Population Growth จะได้ผลสรุปจำนวนประชากรในอนาคตได้ดังนี้

$$R = 5 \sqrt[5]{\frac{4,521}{4,231}} - 1$$

$$R = 0.034 \%$$

สูตร หาจำนวนประชากรที่คาดการณ์ในอนาคต

$$P_n = (P_t \times R) + P_t$$

P_n = จำนวนประชากรของปีที่คาดการณ์

P_t = จำนวนประชากรในปัจจุบัน (ปีฐาน)

R = อัตราเพิ่มของประชากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การขยายตัวของชุมชนเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร เป็นผลให้มีความต้องการพื้นที่ เพื่อรองรับกิจกรรมต่างๆ ในการคาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคตต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคาดประมาณจำนวนประชากรนี้ได้พิจารณาจากการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงประชากรย้อนหลัง 2 ปี ซึ่งคำนวณแล้วได้อัตราการเพิ่มของประชากรเป็น ร้อยละ 0.034 และได้นำมาคำนวณหาประชากรในอนาคต โดยในปีปัจจุบัน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,521 และในอนาคตอีก 20 ปีจะมีจำนวนประชากรประมาณ 8,823 คน จึงสามารถแสดงรายละเอียดของจำนวนประชากรในอนาคตช่วงละ 5 ปีได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต ชุมชนปากคลองตลาด

ปีพ.ศ.	อัตราการเพิ่ม	จำนวนประชากร
2547	0.034	4,521
2548	0.034	4,675
2549	0.034	4,834
2550	0.034	4,998
2551	0.034	5,168
2552	0.034	5,344
2553	0.034	5,526
2554	0.034	5,714
2555	0.034	5,908
2556	0.034	6,109
2557	0.034	6,317
2558	0.034	6,532
2559	0.034	6,754
2560	0.034	6,984

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ) แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต ชุมชน
ปากคลองตลาด

2561	0.034	7,221
2562	0.034	7,467
2563	0.034	7,720
2564	0.034	7,982
2565	0.034	8,253
2566	0.034	8,533
2567	0.034	8,823

5.2.2 นักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวเป็นผู้ใช้อีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับโครงการ จากข้อมูลและการวิเคราะห์ สามารถคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ
ใน กทม.

ปี พ.ศ.	อัตรา การเพิ่ม	นักท่องเที่ยวชาว ไทย (คน)	อัตรา การเพิ่ม	นักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ (คน)
2544	4.22	10,061,950	5.70	7,952,000
2545	4.22	10,799,607	5.76	8,423,234
2546	4.22	11,254,787	5.81	8,927,532
2547	4.22	11,729,739	5.87	9,467,525
2548	4.22	12,224,734	5.93	10,046,078
2549	4.22	12,740,617	5.99	10,666,311
2550	4.22	13,278,271	6.05	11,331,623
2551	4.22	13,838,614	6.11	12,045,721
2552	4.22	14,422,603	6.17	12,812,647
2553	4.22	15,031,236	6.23	13,636,816
2554	4.22	15,665,554	6.30	14,523,050

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ) แสดงการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศใน กทม.

2555	4.22	16,326,640	6.36	15,476,621
2556	4.22	17,033,583	3.42	16,503,295
2557	4.22	17,752,400	6.49	17,609,381
2558	4.22	18,501,551	6.55	18,801,794
2559	4.22	19,282,316	6.62	20,088,107
2560	4.22	20,096,029	6.68	21,476,630
2561	4.22	20,944,081	6.75	22,976,482
2562	4.22	21,827,921	6.82	24,597,678
2563	4.22	22,749,059	6.89	26,351,223
2564	4.22	23,709,069	6.89	28,229,778
2565	4.22	24,709,591	6.90	30,177,632

5.2.3 การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพล

ประชากรในเขตอิทธิพลจะใช้การคาดการณ์โดยวิธี Rate of Population Growth แต่การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่โครงการจะใช้สูตรแรงจูงใจของ Reilly ซึ่งเป็น Gravity Model มีรายละเอียดดังนี้

สูตร Rate of Population Growth

$$\text{สูตร } R = \frac{n^1}{\sqrt{\frac{P_t}{P_o}}} - 1$$

R = อัตราการขยายตัว / ปี

N = ช่วงปีที่กำหนดให้

n^1 = สถิติจำนวนปีของข้อมูลประชากรที่กำหนดให้

P_t = จำนวนประชากรปีหลัง (ข้อมูลปัจจุบัน)

P_o = จำนวนประชากรปีแรก (ข้อมูลในอดีต)

P_n = จำนวนประชากรในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในเขตอิทธิพลใช้สูตร Rate of Population Growth สรุปจำนวนประชากรในอำเภอดำเนินสะดวกในอนาคตได้ดังนี้

$$R = 4 \sqrt{\frac{80,676}{81,383}} - 1$$

$$R = -0.02 \%$$

การคาดการณ์การประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่โครงการ

$$\text{สูตร } R_j = \frac{P_j}{d_{ij}^2}$$

$$\text{Prob} = \frac{P_j / d_{ij}^2}{\sum P_j / d_{ij}^2}$$

R_j = แรงดึงดูดใจในการใช้บริการ

Prob = ความเป็นไปได้ที่ประชากรในเขตอิทธิพลเข้ามาใช้ในพื้นที่โครงการ

P_j = จำนวนประชากรในเขตอิทธิพล

d_{ij} = ระยะทางระหว่างเขต i และ j

สรุปการศึกษาวิเคราะห์สถิติจำนวนผู้ใช้บริการพื้นที่ศึกษาจากกลุ่มผู้ใช้ 3 ประเภท ในบริเวณพื้นที่ชุมชนปากตลาด, นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ, ประชากรในเขตพื้นที่อิทธิพลซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ประชากรในพื้นที่ชุมชนปากคลองตลาด	4,521	คน
2) จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี	893,362	คน
3) ประชากรในเขตอิทธิพล	10,936	คน
รวมจำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษา	908,819	คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาและวิเคราะห์การคาดการณ์จำนวนประชากร ที่เข้ามาใช้พื้นที่ศึกษานั้นเป็น ภาพรวมเท่านั้น การศึกษาในส่วนของคุณลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจกรรม ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับ ลักษณะและพฤติกรรมของประชากรตามความเป็นจริงได้มากขึ้น

5.3.1 ลักษณะประชากร แบ่งออกเป็นลักษณะดังนี้

5.3.1.1 ประชากรในเขตอิทธิพล

ประชากรในเขตอิทธิพลนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นประชากรที่อยู่อาศัยในบริเวณเขตสัม พันธ์วงศ์

5.3.1.2 ประชากรนักท่องเที่ยว

โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีการ ท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครน้อยกว่าชาวต่างประเทศ

5.3.2 พฤติกรรมของกลุ่ม

5.3.2.1 ประชากรในเขตอิทธิพล

ลักษณะพฤติกรรมของประชากรในแขวงต่าง ๆ ของเขตพระนครและเขตอื่น ๆ ที่ติด กับเขตพระนครจะมีพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในพื้นที่นั้น ๆ ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นย่านพาณิชย์กรรม, เกษตรกรรม, พื้นที่โล่งว่างและย่านที่พักอาศัยบางส่วน ซึ่ง ลักษณะพฤติกรรมใกล้เคียงกันกับในชุมชน โดยที่ในพื้นที่ศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นย่านพาณิชย์กรรม และพื้นที่โล่งว่างเช่นกันและมีพื้นที่ย่านที่พักอาศัยบางส่วน ตลาดเป็นตลาดสดและบริเวณนั้นมี ร้านค้าย่อย บทบาทของตลาดสดและร้านค้าย่อยจะยังคงมีความสำคัญต่อผู้ที่มีรายได้น้อยของ ชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

สำหรับประชากรในเขตอิทธิพลซึ่งอยู่ในบริเวณเขตพระนครส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้ บริการในเขตพื้นที่ศึกษา เพื่อจุดมุ่งหมายดังนี้

- เพื่อการค้าขายและซื้อสินค้าเกษตร
- เพื่อการคมนาคมทางรถยนต์ ไปยังฝั่งธนบุรี

5.3.2.2 ประชากรนักท่องเที่ยว

นอกจากที่นักท่องเที่ยวจะแบ่งออกเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศแล้ว ในอนาคตพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- แหล่งประวัติศาสตร์โบราณสถาน
- อนุรักษ์การประกอบอาชีพค้าขายสินค้าทางการเกษตร
- สถานที่พักผ่อน พื้นที่สีเขียวริมแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองคูคลองเมืองเดิม
- เอกลักษณ์ความเป็นตลาดค้าดอกไม้
- พื้นที่นันทนาการของชุมชนได้แก่ ลานกีฬาอเนกประสงค์, สนามเด็กเล่น , และลานกิจกรรม เป็นต้น

5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต

5.4.2 การวิเคราะห์เกณฑ์และข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่

เป็นการวิเคราะห์เพื่อสะท้อนภาพของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน ที่ครอบคลุมประเด็น ศักยภาพ, ประเด็นปัญหาและข้อจำกัด ในทุกบริบทที่ได้จากการศึกษา โดยใช้หลักการของการ วิเคราะห์แบบบูรณาการ (Integrated Analysis) ของการวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วย หลักการและแนวทฤษฎี และการวิเคราะห์ในเชิงตรรกวิทยา ที่ว่าด้วยเหตุและผลที่ตั้งอยู่บน พื้นฐานแห่งความเป็นจริง ซึ่งเกณฑ์และข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่มีดังนี้

5.4.2.1 ข้อจำกัดของที่ตั้งในเชิงภูมิศาสตร์

ตำแหน่งที่ตั้งในเชิงภูมิศาสตร์ของพื้นที่ศึกษา ที่ติดริมคลองคูเมืองเดิมซึ่งแยกย่อยมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยที่ชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นทางน้ำที่ใกล้กับปากทางแยกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยที่ขนานไปกับคลองคูเมืองเดิมและฝั่งตรงข้ามของชุมชนเป็นที่ตั้งของชุมชนวัดสุวรรณาราม ซึ่งเป็นวัดและชุมชนแออัด จึงทำให้ปัจจุบันที่ตั้งทั้งสองฝั่งมีข้อจำกัดทางด้านสุนทรียภาพของทัศนียภาพ ขาดความสวยงามและความน่าอยู่ของพื้นที่นั้น ๆ

5.4.2.2 ข้อจำกัดทางอุทกศาสตร์

เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นศักยภาพที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ ด้านเกษตรกรรมและนำความชุ่มฉ่ำมาสู่พื้นที่ ในช่วงภาวะที่ฝนตกหนักขีดความสามารถในการ ข้อจำกัดทางด้านการใช้ที่ดินและการใช้อาคารในระดับพื้นที่ย่อยระบายน้ำต่ำลง ส่งผลให้พื้นที่เกิด เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมและบางส่วนเกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง

5.4.1.3 ข้อจำกัดในการใช้ที่ดินและการใช้พื้นที่ย่อย

ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครที่ประกาศบังคับใช้ในปัจจุบัน เป็นเพียงการวางแผนการใช้ที่ดินโดยภาพรวม เพื่อสนองวัตถุประสงค์หลายด้าน (Comprehenslive Plan) ที่ยังขาดใน รายละเอียดของมาตรการและข้อกำหนด ในการใช้ที่ดินและการใช้อาคาร ในระดับพื้นที่ย่อยที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับทางกายภาพ โครงสร้างพื้นฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้ว่า การกำหนดประเภทที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยหนาแน่นมาก ยังคงกระจุกกระจายไปด้วยที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากในรูปของชุมชนแออัด ที่มีทั้งความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ , ความหนาแน่นมากของอาคารต่อพื้นที่ และมีแนวโน้มที่ส่อว่าชุมชนแออัดจะขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคต อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และภาพลักษณ์ของการใช้ที่ดินประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชน

6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา

การนำเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงศูนย์กลางปากคลองตลาด จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด ศักยภาพของพื้นที่ และบทบาทของชุมชนซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางวัฒนธรรมประเพณี เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์กรรม การกำหนดแนวความคิดในการวางผังจึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาซึ่งมุ่งเน้นทางด้านพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวกิจกรรมทางพาณิชย์กรรมของชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบ และกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับพื้นที่บริเวณย่านตลาดเจ้าพรหมมีแนวความคิดกำหนดให้มีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และกำหนดแนวความคิดให้มีการพัฒนาเป็นย่านพาณิชย์กรรม และที่อยู่อาศัยหนาแน่นเพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและการค้า ซึ่งนำรายได้สู่ชุมชน แต่เนื่องจากชุมชนมีความเก่าแก่ทางด้านศิลปวัฒนธรรมเอกลักษณ์ทางด้านสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นจึงควรมีการออกกฎหมายเทศบัญญัติเพื่อควบคุมรูปแบบอาคารให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อทัศนียภาพที่สวยงามในการท่องเที่ยว โดยแนวคิดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์ให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กำหนดพื้นที่ต่อเนื่องจากตลาดเจ้าพรหมเป็นจุดเปลี่ยนยาพาหะนะและปรับปรุงพื้นที่ศึกษาต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน และกำหนดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.1 การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ศึกษา

6.1.1.1 ส่วนพื้นที่ตลาด

ปากคลองตลาดยังมีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรม เพียงแต่ลดบทบาทลง แต่ยังคงรักษาเศรษฐกิจของชุมชนไว้พร้อมทั้งค่อยๆ ให้เปลี่ยนบทบาทที่ละน้อยเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย โดยการปรับปรุงสวนริมน้ำเจ้าพระยาและบริเวณคูคลองเมืองเดิม พัฒนาตลาดทั้งหมดแต่ยังคงลักษณะของตลาดไว้ แต่จัดระเบียบให้มีความขัดแย้งกับระบบการคมนาคมให้น้อยที่สุด การกำหนดแนวทางการพัฒนาตลาด ให้เป็นทั้งศูนย์กลางของการค้าพาณิชย์กรรมและศูนย์กลางกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยให้เป็นจุดต่อเนื่องของการเดินทางท่องเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ จึงมีแนวทางการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมทัศนียภาพของชุมชนให้เกิดความสวยงาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การปรับปรุงช่องทางเข้าจากท่าเรือซึ่งมีการเชื่อมต่อกับเส้นทางสำคัญเชื่อมจุดต่างๆ เช่น ท่าเรือบริเวณสะพานพระพุทธยอดฟ้า
- 2) การปรับปรุงทางเท้าบริเวณริมน้ำ ให้มีการเชื่อมต่อในทุกพื้นที่ของชุมชนมีรูปแบบและการใช้วัสดุพื้นถิ่นที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน
- 3) ปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ และมีคุณค่าต่อพื้นที่เมือง เพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมริมน้ำ และเพื่อให้เป็นพื้นที่กิจกรรมสาธารณะ ทั้งประเภทกิจกรรมนันทนาการ และพาณิชย์กรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเมืองริมน้ำ
- 4) ปรับปรุงและจัดเส้นทางของนักท่องเที่ยว เน้นทางเชื่อมต่อระหว่างท่าเรือต่างๆ ทั้งในบริเวณปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง
- 5) จัด Street Furniture และสาธารณูปการให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชน

6.1.1.2 อนุรักษ์สวนอาคาร

เป็นการเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์อาคารเก่าภายในชุมชน เนื่องจากเป็นอาคารที่ทรงคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมในอดีต และการปรับปรุงอาคารที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมมาก และอาคารที่ถูกทิ้งร้างไว้ยากต่อการปรับปรุง เพราะถ้ามีการปรับปรุงอาคารไว้จะเป็นการทำต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด จึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ การรื้อสร้างใหม่ (Redevelopmen) แต่ใช้รูปแบบของสถาปัตยกรรมเดิม และกำหนดพื้นที่โดยการวางผังให้เหมาะสมต่อการขยายตัวของชุมชนในอนาคต โดยมีแนวทางการใช้รูปแบบของสถาปัตยกรรมไปในทางเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.1.3 ส่วนพื้นที่บริเวณหาบเร่แผงลอย

ปรับปรุงบริเวณหาบเร่แผงลอยและสภาพแวดล้อมโดยรอบให้เป็นทางเท้าที่จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม และให้ย้ายผู้หาบเร่แผงลอยไปอยู่บริเวณด้านหน้าริมแม่น้ำเจ้าพระยาโดยจัดให้เป็นที่ย้ายแบบกึ่งถาวร มีลักษณะการใช้ชุมชนของที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ และมีการจัดระเบียบร้านค้า เปิดพื้นที่โล่งบริเวณท่าเรือ

6.1.1.4 ส่วนพื้นที่สาธารณะบริเวณพระบรมราชานุสรณ์

เสนอแนวทางในการจัดพื้นที่โล่งบางส่วนบริเวณถนนชอยสะพานพุทธ เพื่อให้เปิดมุมมองรับกับพื้นที่ลานพระบรมราชานุสรณ์ จัดทำเป็นส่วนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ลานอเนกประสงค์ และพื้นที่นันทนาการของชุมชนเพื่อเป็นสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในชุมชน และเป็นที่ยึดกิจกรรมชั่วคราว เช่นการจัดนิทรรศการไม้ดอกไม้ประดับ การปรับปรุงถนนและทางเท้าในชุมชนที่ชำรุดและไม่ได้รับมาตรฐานขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้เกิดความสวยงามและอำนวยความสะดวกในการสัญจรให้แก่ประชาชน

6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ

กำหนดเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาชุมชนปากคลองตลาด

- 1) การกำหนดที่ตั้งกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนให้เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ติดต่อใกล้เคียง โดยการกำหนดรูปแบบกิจกรรมจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน และเป็นการส่งเสริมให้มีผู้ใช้พื้นที่โครงการเพิ่มมากขึ้น
- 2) การจัดระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายติดต่อกันได้ในทุกพื้นที่ของชุมชน พัฒนาให้เกิดความปลอดภัย เป็นระเบียบเรียบร้อยและได้รับมาตรฐานเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี
- 3) การควบคุมรูปแบบอาคารในชุมชน ให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชุมชน
- 4) การจัดระบบทางเท้า ทางจักรยาน ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งในบางพื้นที่การเข้าถึงสามารถเดินทางเข้า โดยเกิดปัญหาการเชื่อมโยงกิจกรรมของชุมชน จึงควรจัดระบบทางเท้าบริเวณริมคลองให้ได้มาตรฐาน มีระเบียบเพื่อความสวยงามชุมชน และให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) นำเสนอแนวความคิดการวางแผนการอนุรักษ์อาคารเก่าในพื้นที่เพื่อวางแผนควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน รูปลักษณะอาคารภายนอกของอาคารใหม่ที่จะเกิดขึ้น

ขั้นตอนการออกแบบทางด้านกายภาพ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนการนำเสนอแนวความคิด โดยการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งในพื้นที่ศึกษาให้สัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต โดยใช้แนวทางการปรับปรุงชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร

2) ขั้นตอนการนำเสนอแนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

3) ขั้นตอนการนำเสนอการออกแบบวางผัง ปรับปรุงชุมชนตลาดเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวและการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

สำหรับการแก้ไขปัญหาการจราจรในบริเวณถนนจักรเพชรนั้น เสนอแนวทางให้มีการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1) จัดระเบียบการจราจรถนนสายหลักอย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณตลาดสดทั้งสองฝั่ง

2) ติดตั้งป้ายชื่อถนน ป้ายบอกทาง และสัญญาณจราจรตามถนนต่างๆ เพิ่มความปลอดภัยของการจราจร และลดอุบัติเหตุต่างๆ

3) บริเวณทางเท้าของถนน ควรปลูกไม้ยืนต้นตลอดสองข้างทาง เพื่อความร่มรื่นสวยงาม

4) ปรับปรุงทางเท้าและสร้างทางเท้าเพิ่มในพื้นที่บริเวณริมคลอง โดยจัดให้ความกว้าง 3.00 เมตร สร้างราวกันและปลูกต้นไม้ ซึ่งทำให้ทัศนียภาพบริเวณริมคลองสวยงามขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้รับความปลอดภัย

5) ปรับปรุงเครื่องประดับถนน (Street Furniture) และจัดสาธารณูปการให้มีความพร้อม

6) ทำลาดจอดรถสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว

6.2.1 แนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรม

แนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรม กิจกรรมที่กำหนดต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนซึ่งมีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเป็นตัวกำหนดการจัดวางกลุ่มกิจกรรม ซึ่งการจัดวางกลุ่มกิจกรรมอย่างเหมาะสมทำให้พื้นที่ศึกษาได้ใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยมีแนวทางในความเป็นไปได้ในการกำหนดการจัดวางกลุ่มกิจกรรม 3 แนวทาง เพื่อศึกษาข้อดี - ข้อเสียของพื้นที่

ศึกษาและสรุปเลือกเป็นแนวทางในการปรับปรุงและออกแบบวางผัง ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มกิจกรรมได้ดังนี้

- 1) กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) กลุ่มกิจกรรมที่อยู่อาศัย
- 3) กลุ่มกิจกรรมพาณิชยกรรม
- 4) กลุ่มกิจกรรมสถาบันราชการ และสถาบันศาสนา
- 5) กลุ่มกิจกรรมพื้นที่สาธารณะ

จากการศึกษาและแบ่งกลุ่มกิจกรรมทั้ง 5 กลุ่ม สามารถกำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มกิจกรรม ซึ่งแต่ละกลุ่มกิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้

- 1) กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว

เป็นการจัดกิจกรรมและการบริการในด้านต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจึงจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง โดยใช้การเชื่อมโยงด้วยระบบการคมนาคมขนส่งทางน้ำและทางบกในการเดินทาง

- 2) กลุ่มกิจกรรมที่อยู่อาศัย

เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและรองรับการขยายตัวของกิจกรรมด้านที่อยู่อาศัยของชุมชน

- 3) กลุ่มกิจกรรมพาณิชยกรรม

เป็นกิจกรรมที่อยู่บริเวณเกือบทั้งหมดของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งควรพัฒนาเพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ ในพื้นที่

- 4) กลุ่มกิจกรรมสถาบันราชการ และสถาบันศาสนา

กิจกรรมสถาบันราชการจะให้บริการประชาชนในชุมชน และประชาชนในเขตพื้นที่อิทธิพล ซึ่งมีความสะดวกสบายในการสัญจรสามารถเดินทางเข้าถึงได้ทั้งทางบกและทางน้ำ กิจกรรมสถาบันศาสนาเป็นศูนย์รวมของประชาชนในชุมชนในการจัดงานประเพณี และเทศกาลของชุมชน

- 5) กลุ่มกิจกรรมพื้นที่สาธารณะ

เป็นกลุ่มกิจกรรมที่เกิดจากการล้อมรอบของที่ว่างของอาคาร ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมประเภท Urban space สำหรับพื้นที่ที่เป็นที่โล่งตามธรรมชาติคือสวน Open space ซึ่งในพื้นที่ศึกษาเป็นชุมชนชนบทซึ่งมีพื้นที่โล่งว่างตามธรรมชาติมีความเหมาะสม ในการพัฒนาเป็นพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นันทนาการ เพื่อใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกายพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ของกลุ่มกิจกรรมและผู้ใช้บริการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดที่ตั้งของกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา ซึ่งกำหนดเป็นแนวทางเลือก 3 แนวทาง ใช้พิจารณาเปรียบเทียบข้อดี - ข้อเสีย เพื่อสรุปเป็นแนวทางเลือกในการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งมีความคิดของแต่ละแนวทางเลือกดังนี้

6.2.1.1 แนวทางเลือกที่ 1

การกำหนดพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งกำหนดพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวให้อยู่บริเวณศูนย์กลางของชุมชนเดิม โดยมีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ อยู่บริเวณรอบๆ พื้นที่กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว และกำหนดบริเวณพื้นที่โล่งว่างบริเวณริมแม่น้ำให้เป็นพื้นที่สีเขียว จัดเป็นสวนสาธารณะเพื่อเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนซึ่งทำให้ทัศนียภาพชุมชนบริเวณริมน้ำมีความสวยงาม โดยกำหนดพื้นที่พาณิชยกรรมประเภทสินค้าส่งไว้ติดกับแหล่งพาณิชยกรรมของชุมชนบ้านหม้อ กำหนดพื้นที่พาณิชยกรรมประเภทสินค้าปลีกไว้ติดกับถนนจักรเพชร และกำหนดพื้นที่ร้านค้า หรือร้านจัดทำดอกไม้ไว้บริเวณใกล้ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จัดที่โชว์ดอกไม้ไว้ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และมีส่วนทางเดินต่อเนื่องระหว่างท่าเรือต่างๆ จัดสร้างทางเท้าเพิ่มเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมด้วยระบบการคมนาคมกับกลุ่มที่อยู่และกลุ่มท่องเที่ยว ดังนั้นจากแนวทางเลือกที่ 1 สามารถสรุปข้อดี - ข้อเสียได้ดังนี้

ข้อดี

1. กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการเชื่อมต่อกับพื้นที่กิจกรรมเดิมของชุมชน
2. กลุ่มที่อยู่อาศัย ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ พื้นที่ด้วยระบบถนนและทางเท้าที่จัดสร้างขึ้น
3. การใช้พื้นที่โล่งกำหนดเป็นพื้นที่สีเขียวและสร้างสวนสาธารณะ เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

ข้อเสีย

1. การขยายตัวของกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวหากไม่ได้รับการควบคุมดูแลจะทำให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน
2. พื้นที่พาณิชยกรรมขาดการเชื่อมโยงกับกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว
3. การกำหนดพื้นที่มีเขียวนริมน้ำริมคลอง เกิดปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มที่อยู่อาศัยบริเวณริมคลองพื้นที่บางส่วนจะถูกเวนคืนเพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.1.2 แนวทางเลือกที่ 2

กำหนดกลุ่มกิจกรรมโดยการเน้นด้านการท่องเที่ยวมากกว่ากิจกรรมด้านพานิชยกรรม และพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำเป็นสวนสาธารณะเพื่อเปิดมุมมองกับฝั่งตรงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณถนนตลอดแนวมีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม และกำหนดพื้นที่สีเขียวให้กระจายอยู่รอบ บริเวณชุมชนดังนั้นแนวทางเลือกที่ 2 สามารถสรุปข้อดี – ข้อเสียได้ดังนี้

ข้อดี

1. กลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยวมีการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในเกาะรัตนโกสินทร์
2. สนองนโยบายของรัฐบาล เรื่องการท่องเที่ยว เป็นการนำรายได้สู่ประเทศ
3. กำหนดพื้นที่สีเขียวกระจายในชุมชนเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น

ข้อเสีย

1. การกำหนดกลุ่มกิจกรรมเน้นไปทางด้านการท่องเที่ยว เป็นการใช้งบประมาณที่สูง
2. การกำหนดกลุ่มกิจกรรมเน้นไปทางด้านการท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเวนคืนที่ดินและขาดแหล่งพานิชยกรรมหลักของพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง
3. ขาดเอกลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่พานิชยกรรมเก่าแก่ และมีเอกลักษณ์ของความเป็นตลาดค้าดอกไม้สดที่สวยงาม

6.2.1.3 แนวทางเลือกที่ 3

มีแนวทางในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมการเน้นไปทางด้านพานิชยกรรม โดยกำหนดให้บริเวณตลาดยังคงสภาพเดิม แต่ปรับปรุงโครงสร้างให้มีสภาพที่ดีขึ้น ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้สอดคล้องกับการใช้สอยของผู้ขายกับผู้ซื้อ จัดช่วงเวลาในการใช้เส้นทางระหว่างกลางวันและกลางคืนให้เหมาะสมกับคนในชุมชน แนวทางนี้มีข้อดี ข้อเสีย ดังนี้

ข้อดี

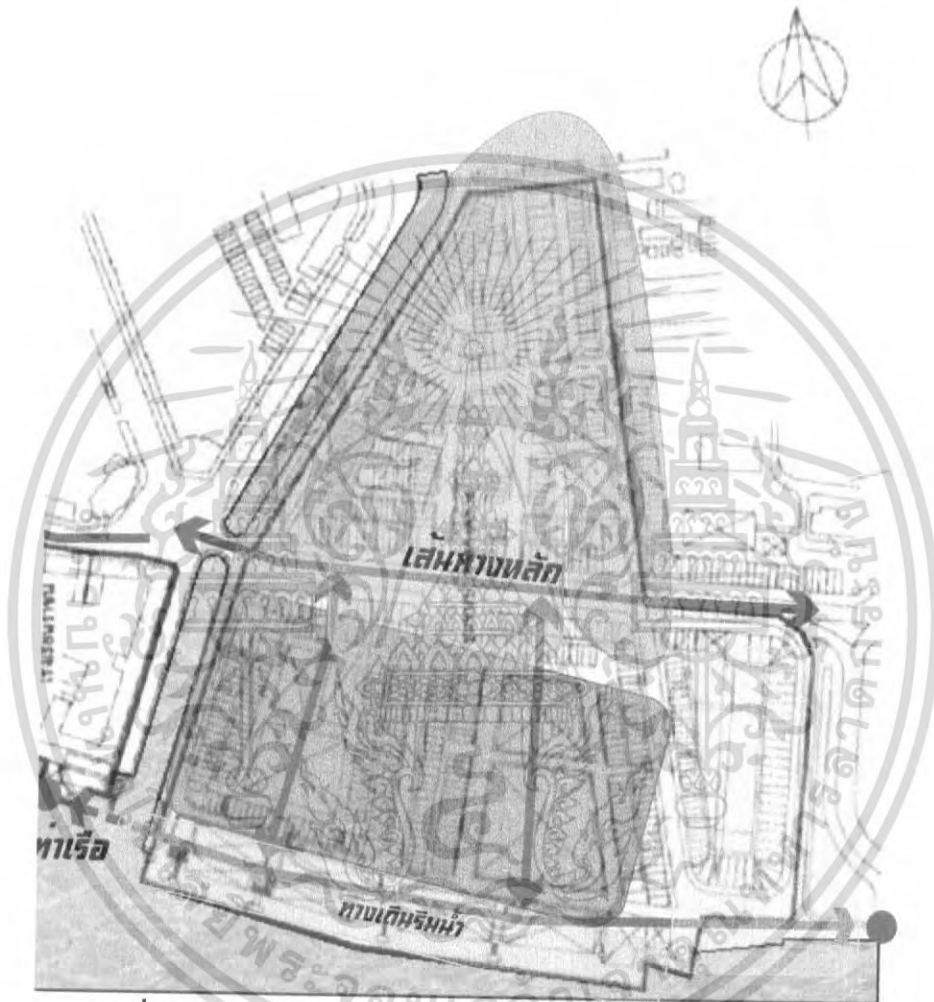
1. ระบบคมนาคมมีการเชื่อมโยงกัน ทำให้มีความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมภายในพื้นที่ปากคลองตลาด
2. การพัฒนาขยายถนน และจัดสร้างทางเดินเท้าทางจักรยานจะช่วยอำนวยความสะดวกในสัญจรและการเชื่อมโยงกิจกรรมในพื้นที่
3. กลุ่มที่อยู่อาศัยมีการควบคุมการขยายตัวเพื่อความเป็นระเบียบมากขึ้น

ข้อเสีย

1. เนื่องจากปากคลองตลาดเป็นตลาดค้าส่งพืชผลทางการเกษตร แต่เนื่องจากมีตลาดค้าส่งแหล่งอื่น จึงทำให้ลดบทบาทของพื้นที่ลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

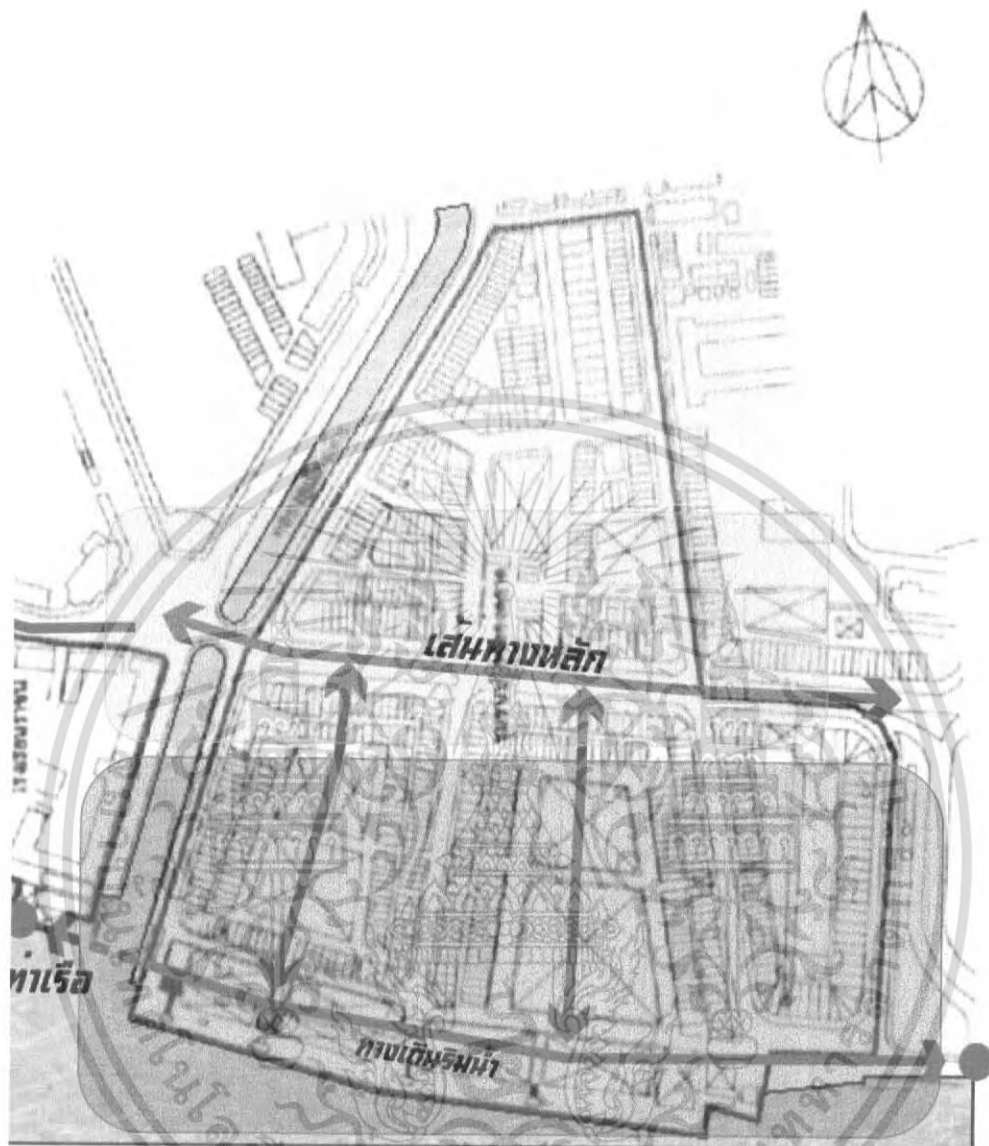
2. พื้นที่ปากคลองตลาดเป็นพื้นที่ที่อยู่ใจกลางของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นไปได้ยากในการขนถ่ายสินค้าเป็นจำนวนมาก
3. การกระจายพื้นที่พาณิชยกรรมเป็นไปได้ยากเพราะพื้นที่มีความแออัดซึ่งเต็มไปด้วยอาคารเป็นจำนวนมาก และมีพื้นที่จำกัด

ภาพที่ 6.1 แสดงแนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ (แนวทางเลือกที่ 1)

- ระบบโครงข่ายคมนาคม
- พื้นที่ร้านค้ารับทำดอกไม้ ลานกิจกรรม หาบเร่แผงลอย
- พื้นที่สำหรับทางเดินเชื่อมระหว่างท่าเรือริมน้ำ และโชว์ดอกไม้
- พื้นที่เชื่อมระหว่างตลาดสองฝั่งถนนจักรเพชร
- พื้นที่สำหรับตลาดค้าส่ง
- พื้นที่ ลานกิจกรรม เป็นที่เปิดมุมมองจากสะพานพระพุทธยอดฟ้า

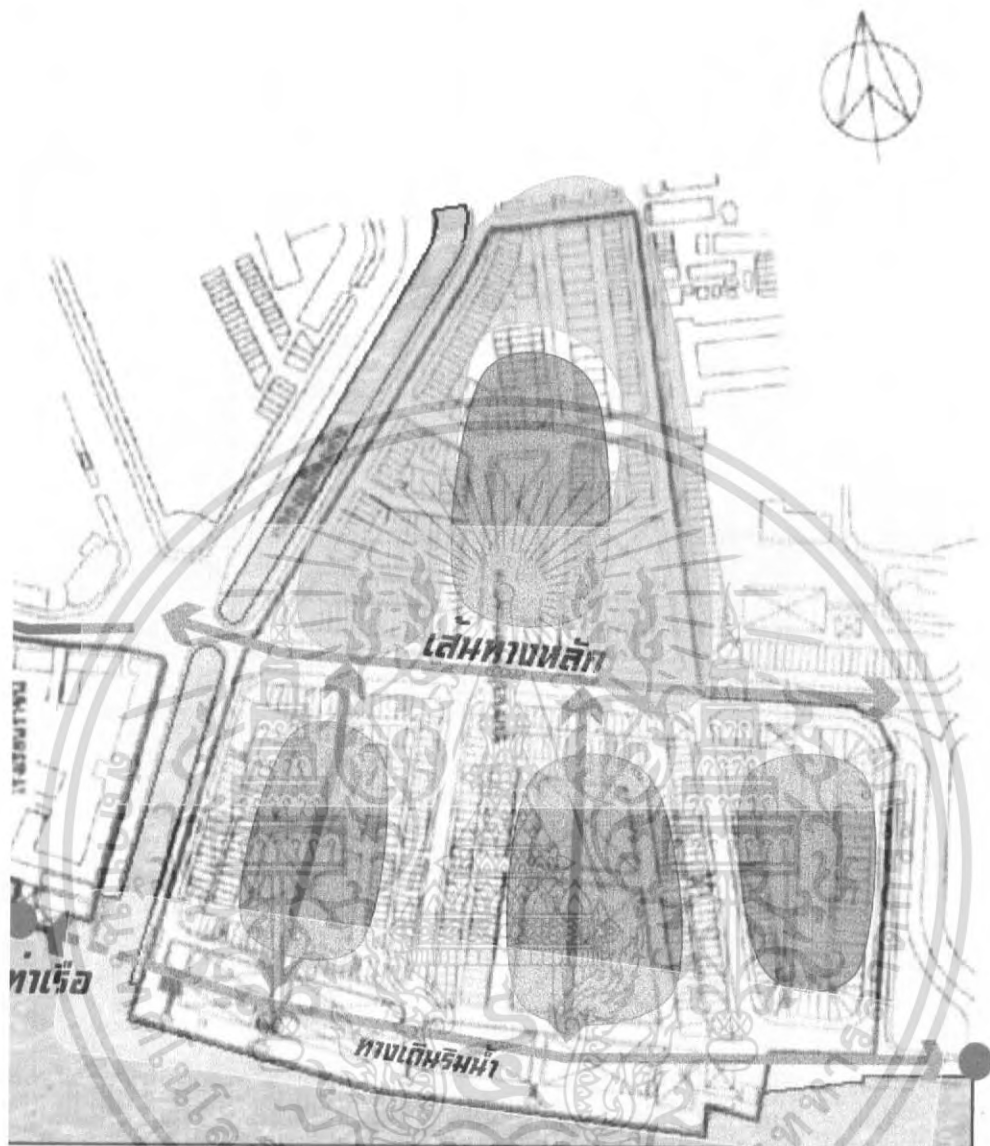
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.2 แสดงแนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ (แนวทางเลือกที่ 2)

- ระบบโครงข่ายคมนาคม
- พื้นที่โล่ง ลานกิจกรรม
- พื้นที่ตลาดค้าปลีก
- พื้นที่ตลาดค้าส่ง
- พื้นที่กำหนดการจัดการคมนาคมขนส่งให้สอดคล้องกับสภาพตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.3 แสดงแนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ (แนวทาง
เลือกที่ 3)

- ระบบโครงข่ายคมนาคม
- พื้นที่โล่ง ลานกิจกรรม
- พื้นที่ตลาดค้าปลีก
- พื้นที่ตลาดค้าส่ง
- พื้นที่กำหนดการจัดการคมนาคมขนส่งให้สอดคล้องกับสภาพตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม

ปัจจัย	แนวทางเลือก		
	1	2	3
1.ความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมเดิม	A	B	A
2.ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรม	A	B	C
3.ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการพัฒนา	B	C	A
4.ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจร	A	A	C
5.ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคม	A	B	C
6.สร้างโอกาสในการพัฒนาพื้นที่	A	B	C
7.ส่งเสริมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม	B	A	D
รวม	26	22	13
เกณฑ์ให้ค่าคะแนน	A = 4 คะแนน C = 2 คะแนน		
	B = 3 คะแนน D = 1 คะแนน		

จากตารางเปรียบเทียบเกณฑ์ในการคัดเลือก สรุปผลได้ว่าแนวทางที่ 1 มีความเหมาะสมที่สุดในการนำไปวางผังและออกแบบในรายละเอียดต่อไป

โดยขั้นตอนที่ 1 นำเสนอแนวความคิด ในการออกแบบวางผังเพื่อทำการปรับปรุงพื้นที่ศึกษาชุมชนปากคลองตลาด

ในการปรับปรุงชุมชนปากคลองตลาดเพื่อการพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว จึงได้กำหนดแนวความคิดที่นำไปใช้ออกแบบปรับปรุง และวางผังชุมชน โดยมีรายละเอียดตามแนวความคิดดังนี้

6.2.2 แนวความคิดในการกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง

พื้นที่เปิดโล่ง Space แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ Urban Space และ Open Space โดยนำมาเป็นแนวความคิดในการออกแบบปรับปรุงชุมชนปากคลองตลาดเพื่อการเป็นศูนย์กลางชุมชนด้านการท่องเที่ยวและพาณิชย์กรรม

1) พื้นที่บริเวณริมถนนและริมแม่น้ำเจ้าพระยาบางช่วง กำหนดให้เป็นพื้นที่เปิดโล่ง โดยจัดสร้างสวนสาธารณะระดับชุมชน (Community Parks) โดยกำหนดเป็นพื้นที่สีเขียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณถนนชอยสะพานพุทธและอยู่ใกล้พื้นที่กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อลดความหนาแน่นของอาคารและรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน

2) พื้นที่เปิดโล่ง Open Space คือลักษณะพื้นที่เปิดโล่งตามธรรมชาติ โดยกำหนดการพัฒนาพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาบางช่วงจัดเป็นพื้นที่สีเขียว สวนหย่อมและจุดชมวิว เพื่อส่งเสริมทัศนียภาพของชุมชนในดีขึ้น

3) กำหนดให้มีพื้นที่เปิดโล่งบริเวณศูนย์กลางชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดจุดศูนย์รวมกิจกรรมของพื้นที่

6.2.3 แนวความคิดในการกำหนดทางเท้า

โดยการกำหนดทางเดินเท้า ให้มีระบบทางเดินเท้าที่สามารถเชื่อมต่อระหว่างแต่ละกลุ่มกิจกรรมของชุมชน ในบางส่วนของพื้นที่ส่งเสริมการเดินเท้าในระบบของ PEDETRAIN MALL เป็นการสร้างบรรยากาศในการเดินเท้า กำหนดให้ระบบทางเดินเท้าสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่เปิดโล่ง เชื่อมโยงทางเดินเท้าไปยังยังท่าเรือและเดินทางท่องเที่ยวต่อเนื่องเกาะรัตนโกสินทร์ต่อไป

6.2.4 แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่

จากการศึกษาวิเคราะห์จินตภาพในระดับชุมชนเมือง และพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยจินตภาพ 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีจินตภาพที่ยังไม่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชน ดังนั้นจึงมีแนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหา เพื่อให้จินตภาพให้มีความสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เส้นทาง (Path) กำหนดเส้นทางในระดับต่างๆ ดังนี้

- เส้นทางสายหลัก ได้แก่ ถนนจักรเพชร ที่เข้าสู่ชุมชน
- เส้นทางสายรอง ได้แก่ ถนนบ้านหม้อ ถนนมหาธาตุและแม่น้ำเจ้าพระยา
- เส้นทางสายย่อย ได้แก่ ทางเดินเท้าที่ใช้เชื่อมต่อในเส้นทางสายต่างๆ เพื่อ

เชื่อมโยงกิจกรรมและพื้นที่โล่งในชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรมต่างของพื้นที่

2) ขอบเขต (Edge)

แนวขอบเขตของพื้นที่ศึกษา โดยใช้ขอบเขตของพื้นที่ของชุมชน ซึ่งแบ่งกันอย่างชัดเจน คือ ด้านเหนือติดกับชุมชนบ้านหม้อ ด้านใต้ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านตะวันออกติดกับพระบรมราชานุสรณ์ และด้านตะวันตกติดกับชุมชนท่าเตียน

3) ย่าน (District)

การกำหนดย่านของพื้นที่ศึกษาตามระบบจินตภาพของชุมชน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกลุ่มกิจกรรมที่มีอยู่เดิม โดยกำหนดย่านหลักๆ ของชุมชน 5 บริเวณได้แก่ ย่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริการการท่องเที่ยว ย่านพาณิชย์กรม ย่านที่อยู่อาศัย ย่านอุตสาหกรรม ย่านพักผ่อน (สวนสาธารณะ)

4) ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

ศูนย์รวมกิจกรรมมีลักษณะคล้ายกับย่าน โดยมีความแตกต่าง คือ เป็นพื้นที่รอบกิจกรรมหลักและรองดังนี้

- ที่รวมกิจกรรมหลัก ได้แก่ ตลาดในพื้นที่ปากคลองตลาด
- ที่รวมกิจกรรมรอง ได้แก่ ลานพระบรมราชานุสรณ์ สวนสาธารณะ และลาน

อเนกประสงค์

5) ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark)

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่พาณิชย์กรม สำหรับกำหนดภูมิสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกลุ่มกิจกรรมของชุมชน มีแนวความคิดในการกำหนดภูมิสัญลักษณ์ของพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดที่หมายตาของพื้นที่ (Landmark) ที่สำคัญของพื้นที่ศึกษาให้อยู่บริเวณถนนจักรเพชร โดยเป็นตลาดดอกไม้และมีอาคารเรือนแถวเก่าแก่ เพื่อเชื่อมต่อแนวสายตากับภูมิสัญลักษณ์

6) ประตู (Gate way)

พื้นที่ศึกษามีความสำคัญทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยกำหนดประตูเป็นบริเวณพระบรมราชานุสรณ์ ซึ่งเป็นเสมือนประตูนำสายตาเข้าสู่พื้นที่ชุมชน แต่ทำบริเวณนั้นให้เปิดเป็นพื้นที่โล่งเพื่อเปิดมุมมองไปยังพื้นที่ปากคลองตลาด

6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ

จากการศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดแนวความคิดในการปรับปรุงชุมชนปากคลองตลาด และออกแบบกลุ่มกิจกรรมของพื้นที่โดยคำนึงถึงองค์ประกอบในด้านต่างๆเพื่อนำมาสรุปผลและจัดทำผังออกแบบ เพื่อตอบสนองนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่อความถูกต้องและความเป็นไปได้ของการปรับปรุงชุมชนตามหลักการออกแบบและวางผังชุมชน

1. พัฒนาพื้นที่บริเวณชวงอาคาร (Block) สองข้างถนนจักรเพชร ให้เป็นทั้งศูนย์กลางของการค้าพาณิชย์กรมและศูนย์กลางกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยให้เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนปากคลองตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พัฒนาพื้นที่ริมน้ำ เพื่อให้เป็นทางเลือกของการสัญจรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและตลาดเก่าแก่นอกเหนือไปจากการเดินทางโดยรถยนต์

3. ปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ และมีคุณค่าต่อพื้นที่เมือง เพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมริมน้ำ และเพื่อให้เป็นพื้นที่กิจกรรมสาธารณะที่แท้จริงของเมือง ทั้งประเภทกิจกรรมนันทนาการ และพาณิชย์กรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเมืองริมน้ำ

4. พื้นที่พระบรมราชานุสรณ์ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นประตูเมืองอีกแห่งที่เปิดรับผู้เดินทางมาเยี่ยมเยือนโดยทางรถยนต์ ตลอดจนบริเวณพื้นที่เชื่อมต่อมายังท่าเรือข้ามฟาก โดยทำการปรับปรุงท่าเรือและบริเวณที่เชื่อมต่อไปยังตลาดและให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาพื้นที่ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

5. นำเสนอแนวความคิดวางแผนการอนุรักษ์อาคารเก่า และอาคารที่ต้องสร้างขึ้นมาใหม่เนื่องจากสภาพที่ทรุดโทรมมากในพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมประโยชน์การใช้ที่ดินรูป ลักษณะอาคารภายนอกของอาคารใหม่ที่จะเกิดขึ้น

6.4 แนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและผัง

การนำแผนและผังไปปฏิบัติ IMPLEMENTATION เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการวางแผน ออกแบบชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของโครงการ และประโยชน์และผลตอบแทนที่จะได้รับ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การออกแบบต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

จากการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงศูนย์กลางชุมชนปากคลองตลาด โดยนำเสนอแนวความคิดและนำเสนอกลยุทธ์การนำแผนไปปฏิบัติใช้ 3 องค์ประกอบคือ วาระในการพัฒนา มาตรการในการพัฒนา องค์การบริหารในการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.4.1 วาระในการพัฒนา

การกำหนดเป้าหมายด้านระยะเวลา ในการพัฒนาตามโครงการที่ออกแบบ และวางผัง จึงกำหนดช่วงในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนออกเป็น 4 ระยะ ซึ่งแบ่งช่วงเวลาระยะละ 5 ปี ซึ่งรวมระยะในการพัฒนาทั้งหมด 20 ปี โดยแบ่งหน่วยงานพัฒนาและปรับปรุง คือ ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งภาครัฐให้ดำเนินงานในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการของชุมชนและภาคเอกชนดำเนินงานในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจต่างๆ ของชุมชน

การพัฒนาช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2553

การพัฒนาช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2558

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2563

การพัฒนาช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 – 2568

1) การพัฒนาช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2552

การพัฒนาช่วงที่ 1 จะเป็นการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขปัญหามุมชนที่เร่งด่วน โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยการพัฒนากระบวนโครงข่ายคมนาคม ได้แก่ การปรับปรุงทางเท้าบริเวณถนนจักรเพชร และถนนสายย่อยภายในชุมชน และจัด Street Furniture การขยายถนน เพื่อใช้เป็นเส้นทางหลักในการเข้าถึงตลาด และปรับปรุงทางเท้าบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมในชุมชนและจัดสร้างปรับปรุงท่าเรือเพื่อใช้เป็นเส้นทางเชื่อมต่อพื้นที่ทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยารวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยตามริมแม่น้ำ สำหรับภาคเอกชน จะเป็นการลงทุนสำหรับกิจกรรมการบริการด้านการท่องเที่ยวล่องเรือชมรอบๆ เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของชุมชน

2) การพัฒนาช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2557

การพัฒนาช่วงที่ 2 การดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงโดยหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งภาครัฐจะพัฒนาด้านระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำ หน้าสถานีรถไฟ โดยการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- ที่จอดรถ ศาลาริมน้ำ แพร่มน้ำ ท่าเรือ ห้องน้ำ
- จุดชมวิวยุริยเมรุมน้ำ สวนหรือพื้นที่เปิดโล่งริมแม่น้ำ
- ปรับปรุงร้านขายของที่ระลึก

3) การพัฒนาช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2562

การพัฒนาในช่วงที่ 3 เป็นการพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาจากภาคเอกชน การพัฒนาที่ให้เกิดความสอดคล้องกับบทบาทด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่และการปรับปรุงอาคารในย่านพาณิชย์กรรม ซึ่งการดำเนินการทางภาครัฐจะพัฒนาระบบถนนและสาธารณูปโภคอื่นๆ และกำหนดพื้นที่เพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะ ลานเอนกประสงค์ และการอนุรักษ์อาคารเรือนแถวเก่าแก่หรือการสร้างเลียนแบบของเมือง โดยการปรับเปลี่ยนให้เหลือสิ่งแปลกปลอมที่บดบังรูปลักษณ์ของอาคารการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการปรับปรุงอาคารบ้านเรือนริมน้ำเพื่อจัดทำโครงการ ซึ่งการพัฒนาในช่วงที่ 3 มีกิจกรรมหลักที่สำคัญดังนี้

- สวนสาธารณะ
- ปรับปรุงอาคารบ้านเรือนริมน้ำ
- ลานเอนกประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) การพัฒนาช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 – 2567

การพัฒนาช่วงที่ 4 เป็นการพัฒนากิจกรรมการค้าบริเวณสองฝั่งถนนจักรเพชร ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย พื้นที่ดังกล่าว จึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นตลาดศูนย์กลางการค้าระดับเขต เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นชุมชนพาณิชยกรรม การพัฒนาตลาดเพื่อรองรับชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงต่อไปในอนาคต

5. สรุปภาวะในการพัฒนา

การพัฒนาชุมชนปากคลองตลาดเพื่อการท่องเที่ยว มีภาวะในการพัฒนา 4 ภาวะ โดยมีระยะเวลาในการพัฒนาช่วงละ 5 ปี รวมระยะเวลาในการพัฒนาและปรับปรุงทั้งหมด 20 ปี

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

INTRODUCTION
 ความนิยมของโครงการ
 พื้นที่บริเวณปากคลองตลาดเป็นย่านที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีอาคารพาณิชย์และที่อยู่อาศัยจำนวนมากที่ยังคงหลงเหลืออยู่ การพัฒนาพื้นที่บริเวณปากคลองตลาดให้เป็นย่านการค้าและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาในการพัฒนา

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

นโยบาย	NATION	PROVINCE	PROJECT
POLICY นโยบาย	พัฒนาเมืองสู่สังคมก้าวหน้า ปี พ.ศ. 2540 - 2546 แผนยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับที่ 1 - 7 (พ.ศ. 2513 - 2540) มติคณะรัฐมนตรี	พัฒนาเมืองสู่สังคมก้าวหน้า (พ.ศ. 2547) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 6 (พ.ศ. 2543 - 2549) วิสัยทัศน์และพันธกิจ พ.ศ. 2545 - 2564 ยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการเมืองและสังคม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2535 - ปัจจุบัน	พัฒนาเมืองสู่สังคมก้าวหน้า วิสัยทัศน์และพันธกิจ วิสัยทัศน์และพันธกิจ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2535)
ECONOMIC เศรษฐกิจ	การเติบโตทางเศรษฐกิจ GDP ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ ดัชนีชี้วัดทางสังคม	การเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้ประชาชาติ ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ ดัชนีชี้วัดทางสังคม	การเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้ประชาชาติ การเติบโตทางเศรษฐกิจ การเติบโตทางสังคม
SOCIAL สังคม	การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าถึงบริการสาธารณะ การเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการการศึกษา	การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าถึงบริการสาธารณะ การเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการการศึกษา	การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าถึงบริการสาธารณะ การเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการการศึกษา
PHYSICAL สภาพแวดล้อม	สภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ การเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการการศึกษา	สภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ การเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการการศึกษา	สภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ การเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงบริการการศึกษา

PRESENT BY MISS CHOTTEE PETROFF ARCHITECTURE 21 NO 47025008

ภาพที่ 6.4 แสดงความเป็นมาของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD

THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

POLICY STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบาย

การศึกษานโยบายด้านนโยบายระดับประเทศ

การศึกษานโยบายด้านนโยบายระดับประเทศและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)
 ให้ความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างภาคใต้และภาคเหนือ
 อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตให้
 มีคุณภาพชีวิตที่ดี

กรอบแนวคิดของประเทศไทย (ททท.)
 ส่งเสริม อุตสาหกรรมที่ทันสมัยและนวัตกรรมสูง พัฒนาชนบทให้มีความเจริญ
 ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเจริญ
 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่งให้มีความเจริญ
 สนับสนุนการพัฒนาของเมืองและเมืองใหม่
 อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้
 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และมีความสามารถด้านเทคโนโลยี
 การวางผังเมืองอย่างเหมาะสม

การศึกษานโยบายด้านนโยบายระดับจังหวัด

มติคณะรัฐมนตรีฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดให้
 อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้
 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และมีความสามารถด้านเทคโนโลยี
 การวางผังเมืองอย่างเหมาะสม

- วัตถุประสงค์ของแผน (Project Aims) พ.ศ. 2545 - 2544
- การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่งให้มีความเจริญ
- การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่งให้มีความเจริญ
- การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่งให้มีความเจริญ

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

การศึกษานโยบายด้านนโยบายระดับโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการคือ อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้
 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และมีความสามารถด้านเทคโนโลยี
 การวางผังเมืองอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของโครงการคือ อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ สนับสนุนให้มีการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้
 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และมีความสามารถด้านเทคโนโลยี
 การวางผังเมืองอย่างเหมาะสม

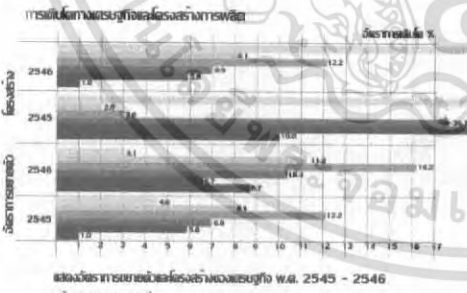
ภาพที่ 6.7 แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบาย

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD

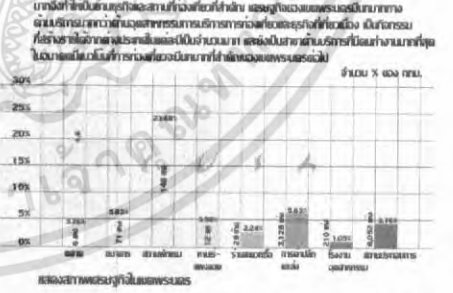
THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

ECONOMIC STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ

สถานการณ์เศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร

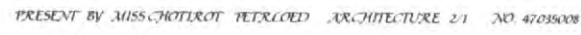

สถานการณ์เศรษฐกิจของเพชรบูรณ์

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Per Capita GRP) ปี 2546 มีมูลค่าประมาณ 230,997 บาท/คน
 การขยายตัวของเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2545 - 2546

ปี พ.ศ. 2546 จำนวนประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 1,216 คน
 จำนวนประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 1,107 คน ประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 109 คน
 จำนวนประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 1,107 คน ประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 109 คน

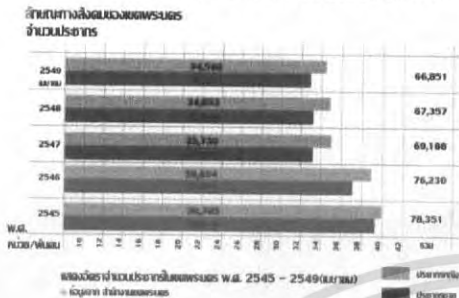
ภาพที่ 6.8 แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

SOCIAC STUDY กรณีศึกษาความเป็นไปได้ด้านสังคม

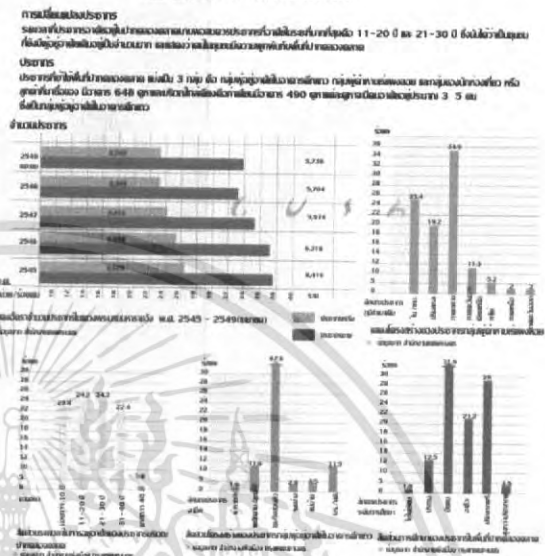
โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริวาร เดิมนั้น

การศึกษาระบบการบริการด้านสังคม
 ชุมชนแออัด มีจำนวนประชากร 375 ไร่ ส่วนบริการสาธารณะ
 บริการไม่เพียงพอ มีสิ่งอำนวยความสะดวก 2 แห่ง ความยาว 158 เมตร
 รวมเป็น 160 แห่ง มีสิ่งอำนวยความสะดวก 35 แห่ง มีพื้นที่ 196 ไร่ 51.25 ไร่
 มีอาคารรวม 71 แห่ง

ประชากรทั้งหมดในชุมชนแออัด
 ชุมชนแออัด มีจำนวนประชากร 38,646 คน (ประชากรใน 39,705 คน
 รวมทั้งหมด 78,351 คน) อัตราคนในชุมชนแออัด 14,153 คนต่อตารางเมตร
 จำนวนคน 18,577 คนรวมในโครงการพัฒนาเมือง 56.61
 ไร่ต่อตารางเมตรต่อหน่วย 15 59 ไร่

ลักษณะทางสังคมของชุมชนแออัด

ภาพที่ 6.9 แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านสังคม

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL STUDY กรณีศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริวาร

ลักษณะทางกายภาพของชุมชนแออัด

- พื้นที่ 1: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 2: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 3: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 4: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 5: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง

ลักษณะทางกายภาพของชุมชนแออัด

- พื้นที่ 6: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 7: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 8: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 9: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 10: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 11: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 12: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ปากคลองตลาดและบริวาร

- พื้นที่ 13: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 14: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 15: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 16: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 17: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 18: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 19: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง
- พื้นที่ 20: พื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเมือง

ภาพที่ 6.10 แสดงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

แผนผังการวิเคราะห์พื้นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ SITE ANALYSIS

อาคารพาณิชย์
 ตลาด
 อาคารพาณิชย์
 ตลาด

PRESENT BY MISS CHITIROJ TETRLOW ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

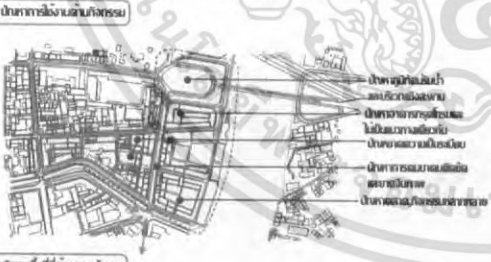
ภาพที่ 6.11 แสดงการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาด

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

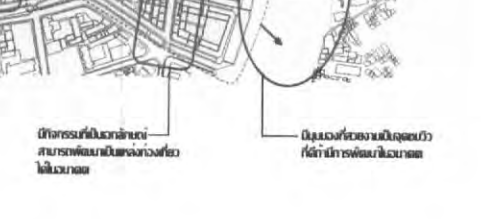
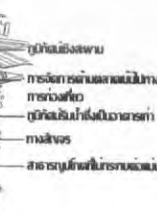
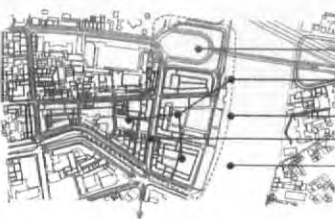
โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

บริเวณพื้นที่ที่จะมีการพัฒนา

วิเคราะห์บริเวณพื้นที่ศึกษา

PRESENT BY MISS CHITIROJ TETRLOW ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.12 แสดงการศึกษารูปแบบและที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา

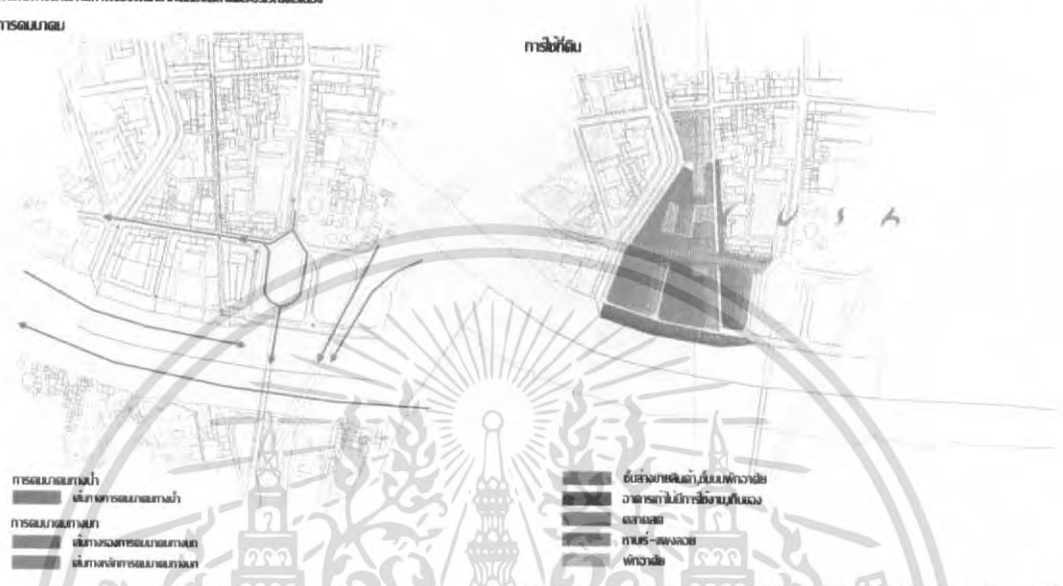
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL STUDY มหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

ศึกษารายละเอียดสภาพพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง
 การออกแบบ

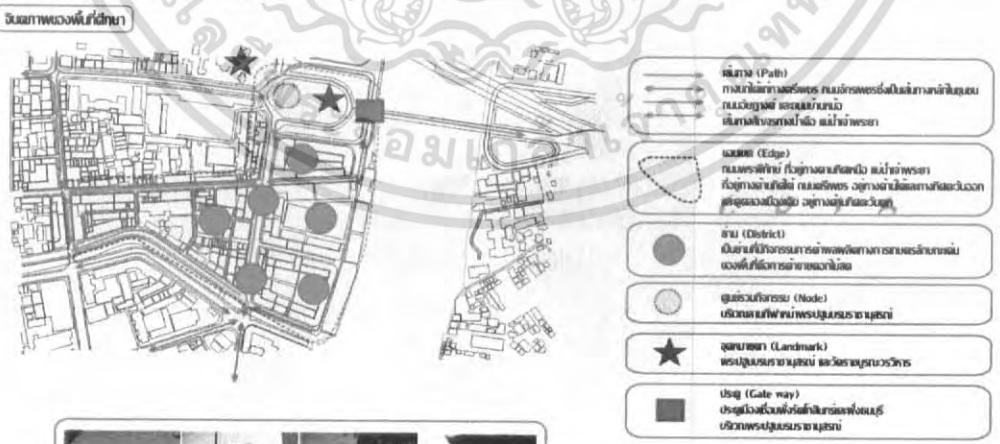
ภาพที่ 6.13 แสดงการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศึกษา

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณใกล้เคียง

PRESENT BY MISS ARCHITECTURE PETRICEED ARCHITECTURE 2/1 NO 47085008

ภาพที่ 6.14 แสดงการศึกษาวិเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ศึกษา

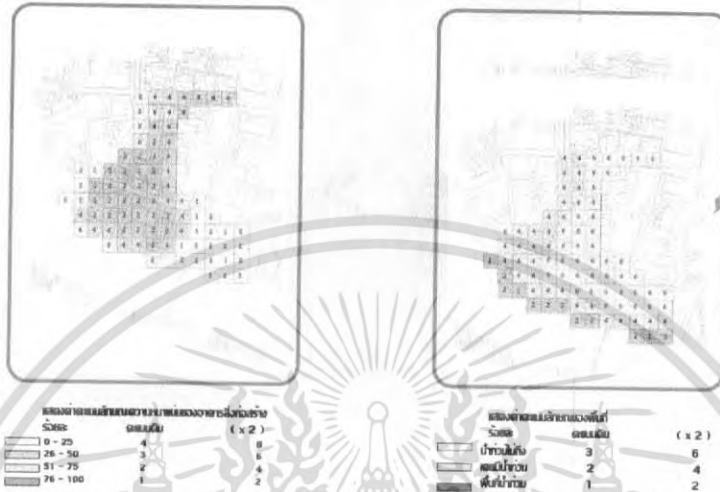
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

PRESENT BY MISS CHITIROT PETRACOLD ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.15 แสดงการศึกษาวិเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

PRESENT BY MISS CHITIROT PETRACOLD ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.16 แสดงการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD

THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

GOAL AND TARGET การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริวาร ต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต

การวิเคราะห์พื้นที่พัฒนาทางกายภาพในพื้นที่
 1. องค์ประกอบที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์
 ตำแหน่งที่ตั้งในกรุงเทพฯ และเขตพื้นที่ศึกษา ที่ตั้งบริเวณเขตเมืองใหม่
 ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 ที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 และยังสามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 2. องค์ประกอบทางกายภาพ
 เป็นย่านที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีพื้นที่ว่างที่ว่างเปล่า
 บริเวณชายพัฒนาเขตเมืองใหม่และพื้นที่ว่างเปล่า
 ในเขตเมืองใหม่สามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 3. องค์ประกอบทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม
 พื้นที่บริเวณชายพัฒนาเขตเมืองใหม่และพื้นที่ว่างเปล่า เป็นพื้นที่
 ที่สามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 (Comprehensive Plan) ที่สามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค
 และสาธารณูปการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 และยังสามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี
 และยังสามารถพัฒนาเป็นย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี

การอธิบายโครงสร้างและรูปแบบ

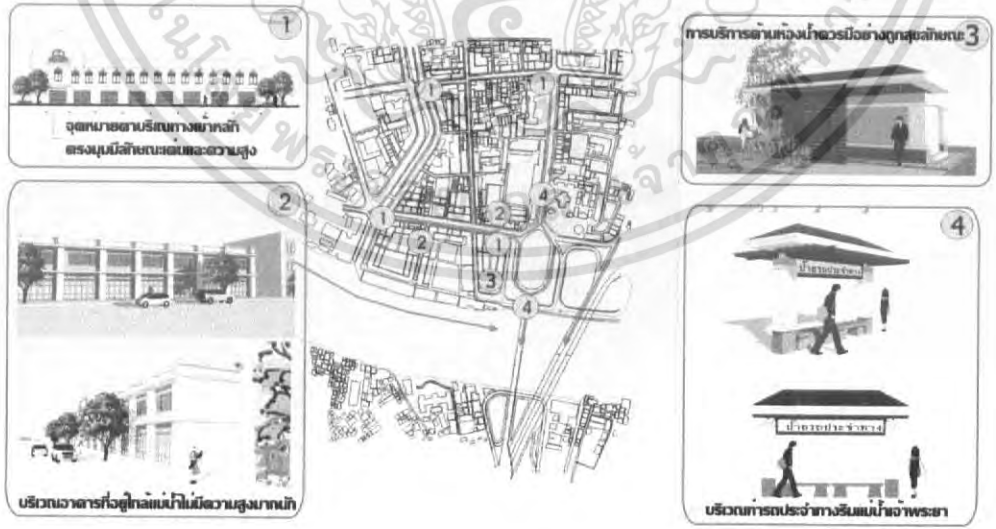
ดำเนินการวิเคราะห์และออกแบบพื้นที่ภายในบริเวณโครงการพัฒนา
 1. การกำหนดรูปแบบอาคาร
 กำหนดรูปแบบอาคารให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสภาพแวดล้อม
 2. รูปแบบการวางผังเมือง
 กำหนดรูปแบบการวางผังเมืองให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสภาพแวดล้อม
 3. รูปแบบการวางผังเมือง
 กำหนดรูปแบบการวางผังเมืองให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสภาพแวดล้อม
 4. รูปแบบการวางผังเมือง
 กำหนดรูปแบบการวางผังเมืองให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสภาพแวดล้อม

ภาพที่ 6.19 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD

THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชน โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริวาร ต่อเนื่อง

ภาพที่ 6.20 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชน โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

PRESENT BY MISS JHOPURCH PETERCOLD ARCHITECTURE 2/1 NO 47088008

ภาพที่ 6.21 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชน โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

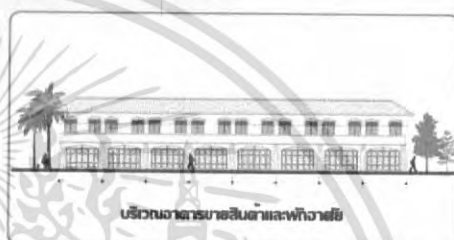
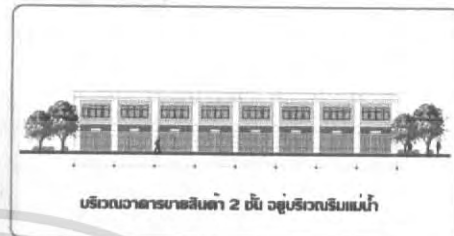
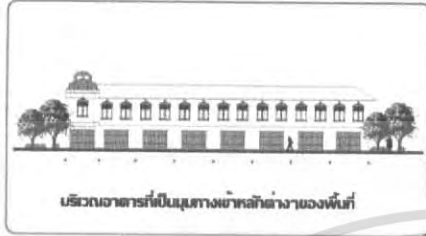
PRESENT BY MISS JHOPURCH PETERCOLD ARCHITECTURE 2/1 NO 47088008

ภาพที่ 6.22 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT
 ECEMENT OF IMAGE OF CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์ โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณหัวเมือง

รูปแนวอาคาร

PRESENT BY MISS CHOTIROJ PETAJOLAI ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.23 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT
 ECEMENT OF IMAGE OF CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์ โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณหัวเมือง

รูปแนวอาคาร

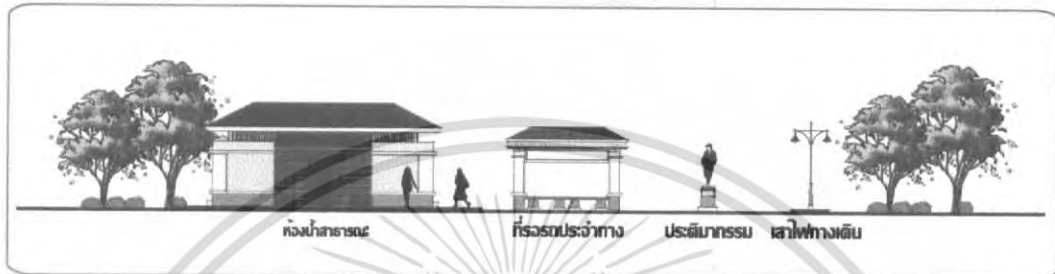
PRESENT BY MISS CHOTIROJ PETAJOLAI ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.24 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT
 DEVELOPMENT OF IMAGE OF CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์ โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

รูปแบบอาคาร

ภาพแสดงระดับของพื้นที่

PRESENT BY MISS CHOTIROJ PETRLOED ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.25 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAGKLONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT
 DEVELOPMENT OF IMAGE OF CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์ โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

รูปแบบอาคาร

ภาพแสดงทัศนียภาพที่จอดรถ

ภาพแสดงทัศนียภาพกองบัญชาการ

PRESENT BY MISS CHOTIROJ PETRLOED ARCHITECTURE 2/1 NO. 47035008

ภาพที่ 6.26 แสดงแนวทางการเสนอแนะการพัฒนาชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.27 แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 6.28 แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.29 แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 6.30 แสดงหุ่นจำลองผังของพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

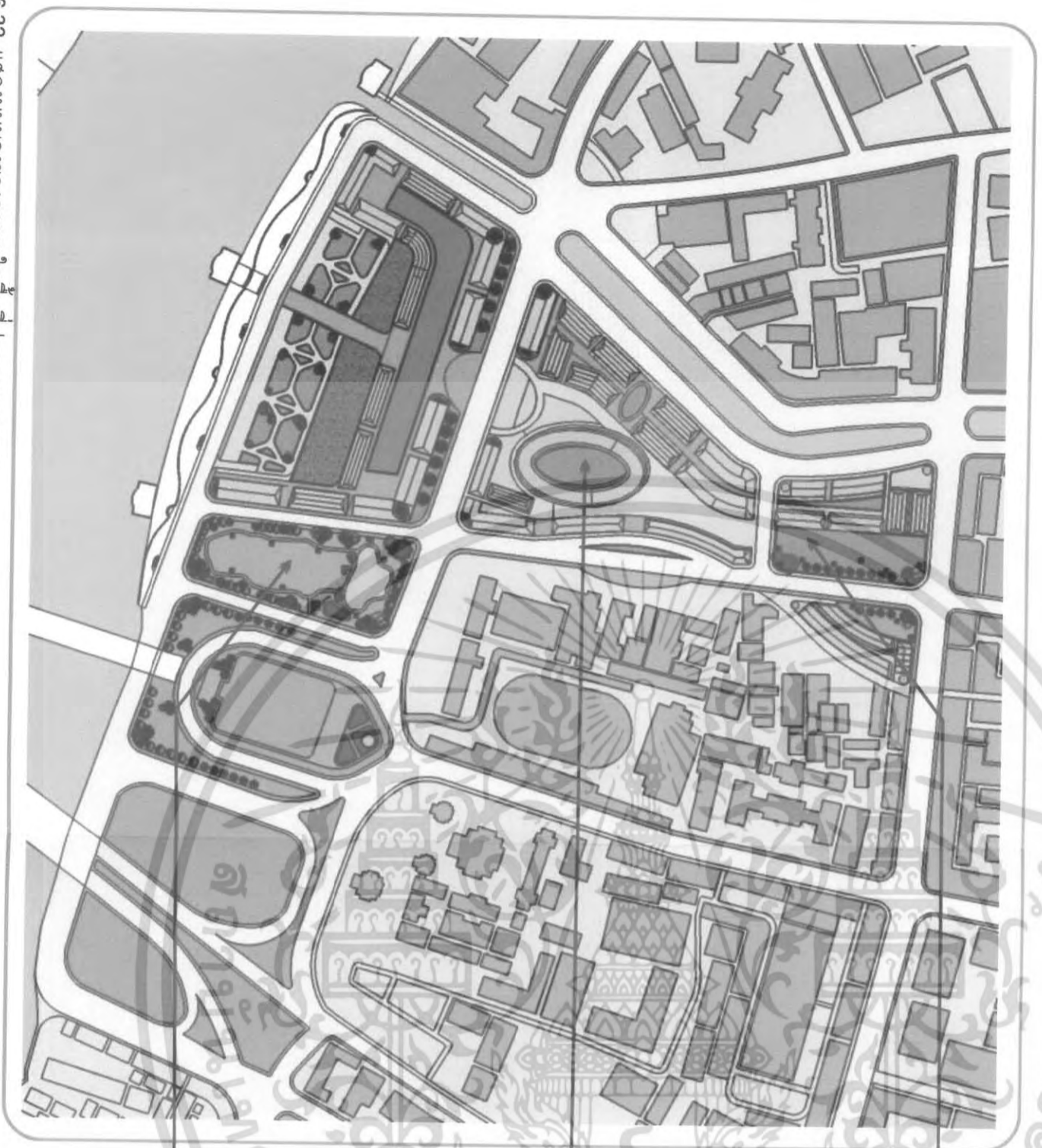
MASTER PLAN

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานทางการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปภายนอกโดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่าการผิดลิขสิทธิ์อื่น ๆ อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.31 แสดง MASTER PLAN

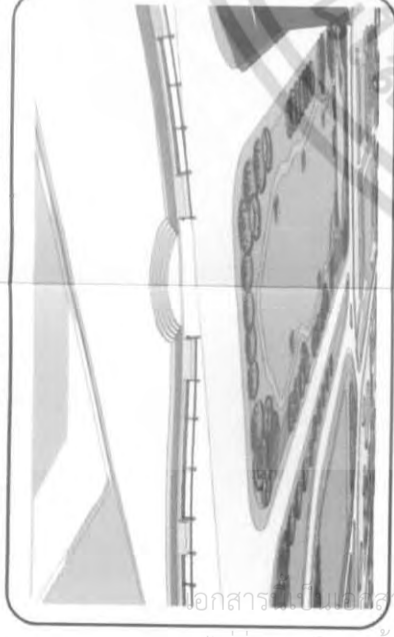
โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริการต่อเนื่อง

● เหนงงานปริเวณสวนสาธารณะลัดกับริเวณขำการอำนันเทว

● เหนงบริเวณขำการอำนันเทวกับและอำนันเทว

● เหนงบริเวณขำการอำนันเทวกับและอำนันเทว

ภาพที่ 6.32 แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูลด้านกา
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไป

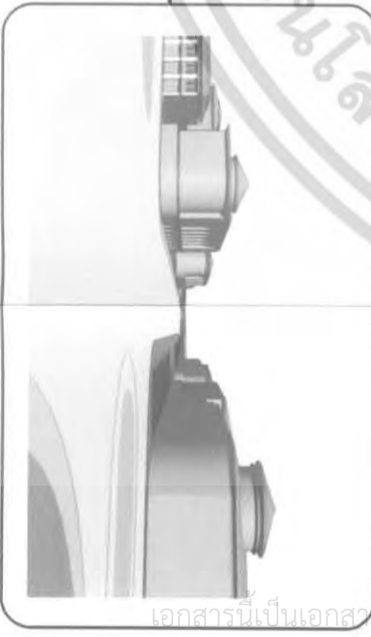
โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

● เหนือวงบริเวณขุนเขากาญจนาภิเษก

● เหนือวงบริเวณเข้านครเจ้าพระยาภิรมย์เกล้าและตึกอเนกนาค

● เหนือวงบริเวณทางเข้าถึงสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ

ภาพที่ 6.33 แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด(ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAKKONGTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

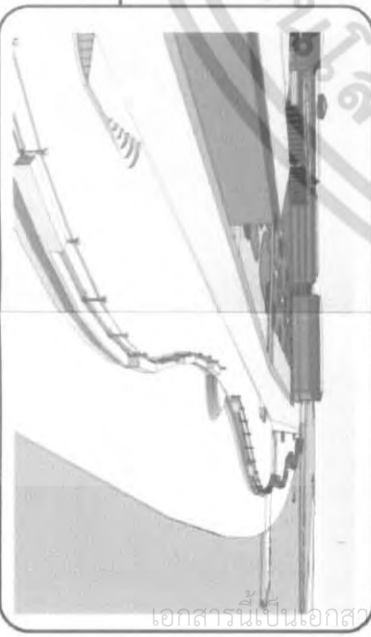
โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

● เงามองจากบริเวณสถานีราชการ

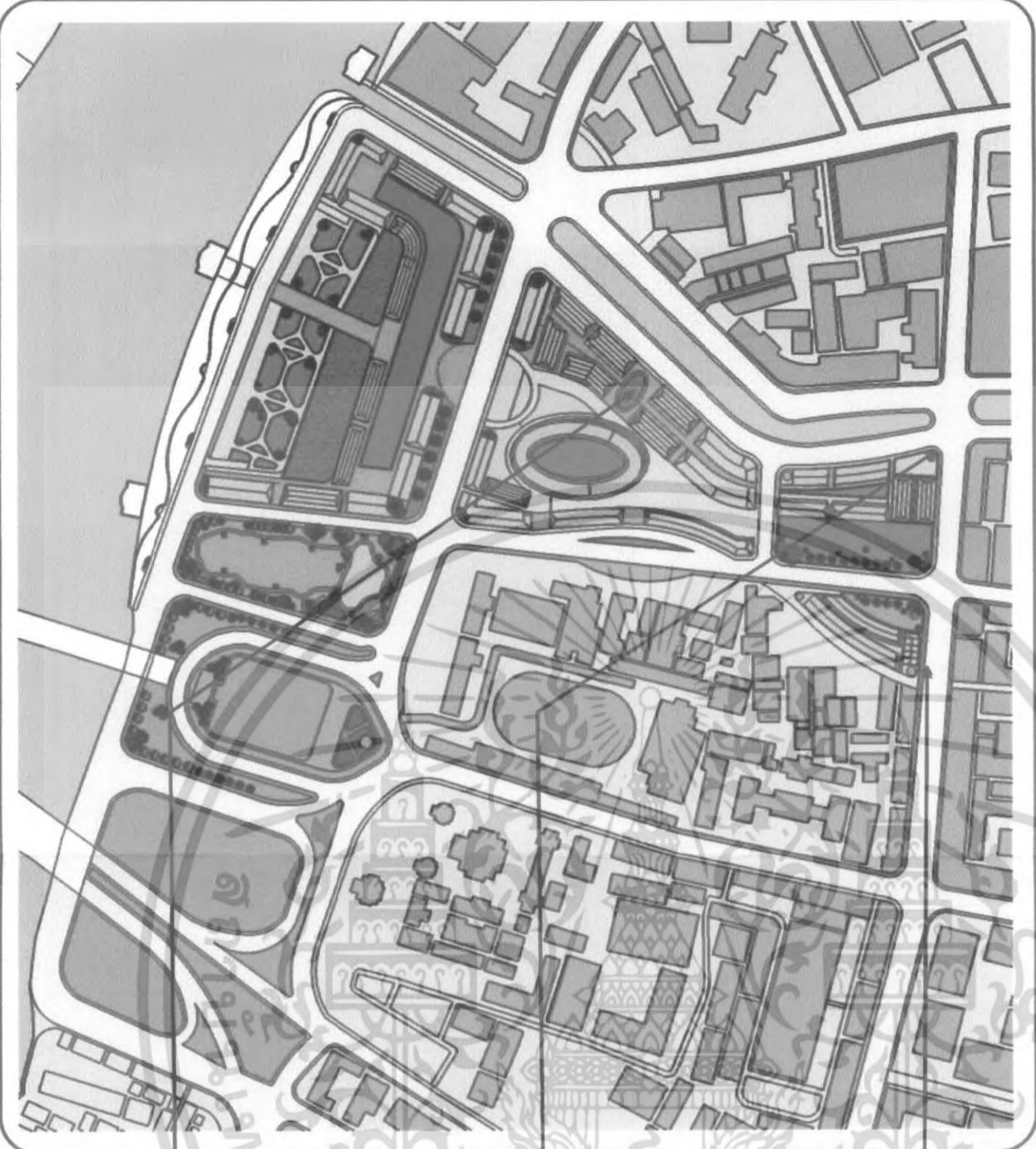
● เงามองบริเวณข้ามการดำเนินการที่สถานีรถไฟและท่าส่งของในอาคารส่งของในบริเวณท่าเรือ

● เงามองจากบริเวณจุดถนนวิลิญญ์หน้าท่าเรือ

ภาพที่ 6.34 แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

● เหนือจากบริเวณชุมชนเก่าเดิม

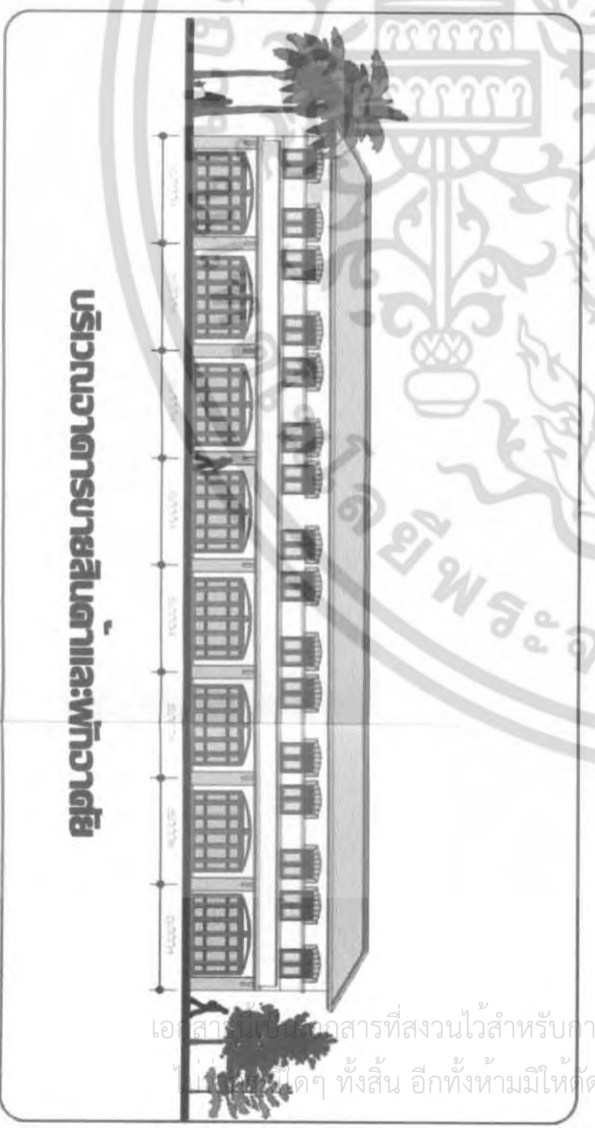
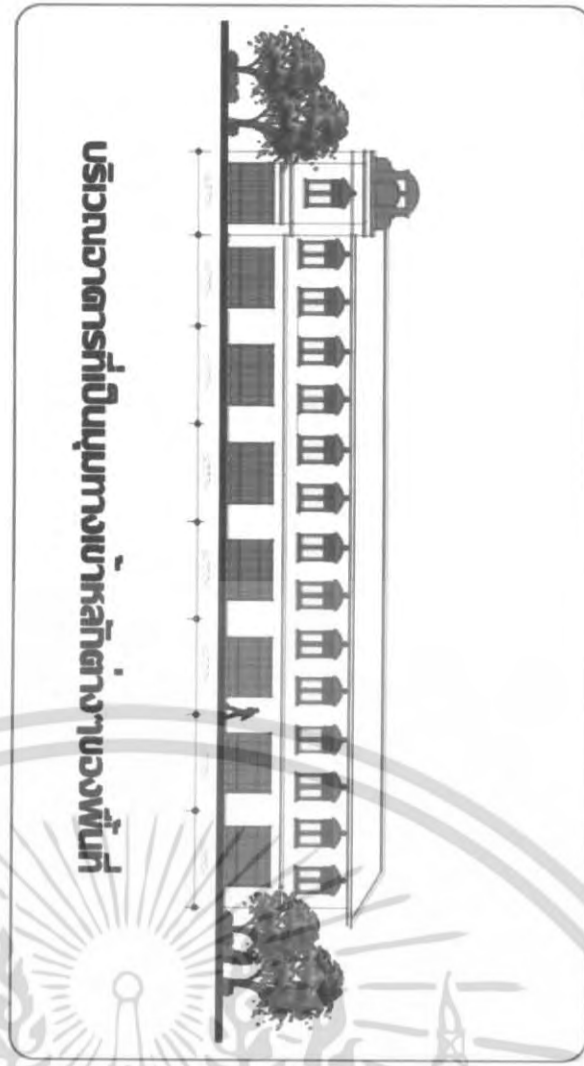
● เหนือบริเวณย่านการค้ากับลิโด้เก่าที่มีตลาดโรงวัวอาคารสูง
 ตกใหม่เป็นอสังหาริมทรัพย์

● เหนือจากท่าบริเวณสถานีราชการและในบางน้ำผึ้ง

ภาพที่ 6.35 แสดงมุมมองของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)

รูปแบบอาคาร

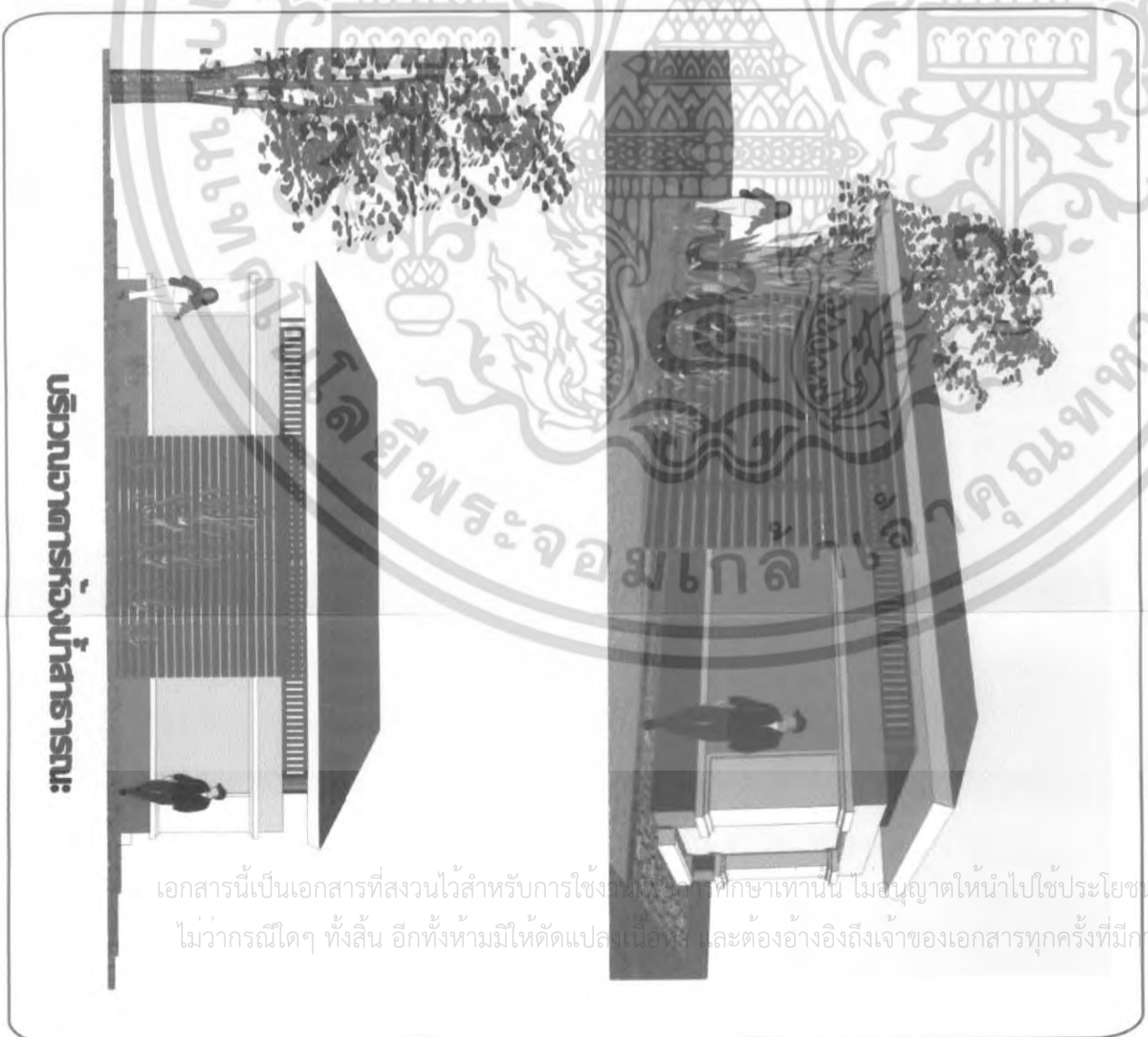
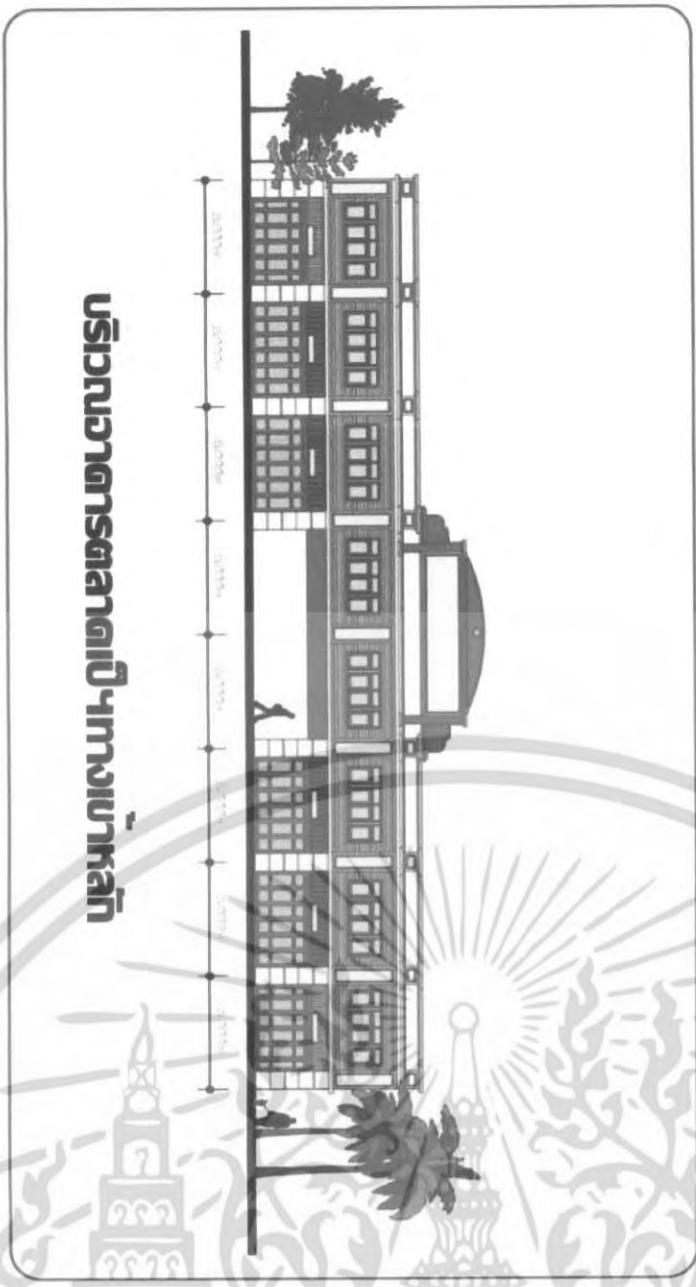

ภาพที่ 6.36 แสดงลักษณะของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด

เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น กรุณาอย่าให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า การเงิน การธนาคาร หรือการพิมพ์ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องสงวนลิขสิทธิ์ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

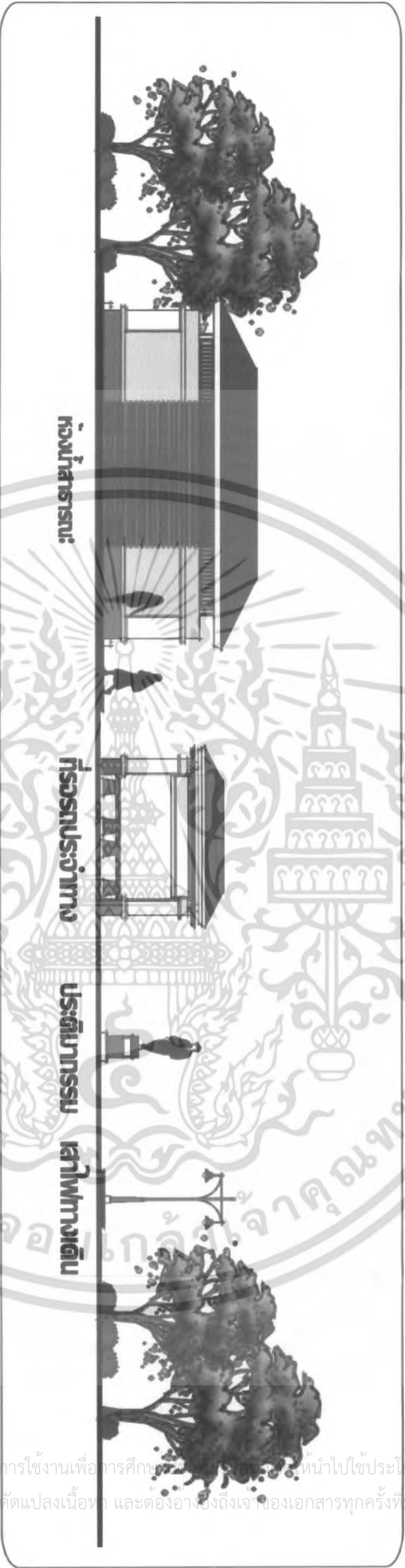
รูปแบบอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานภายในศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.37 แสดงลักษณะของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)

รูปแบบอาคาร

ภาพแสดงระดับริ้วผนัง

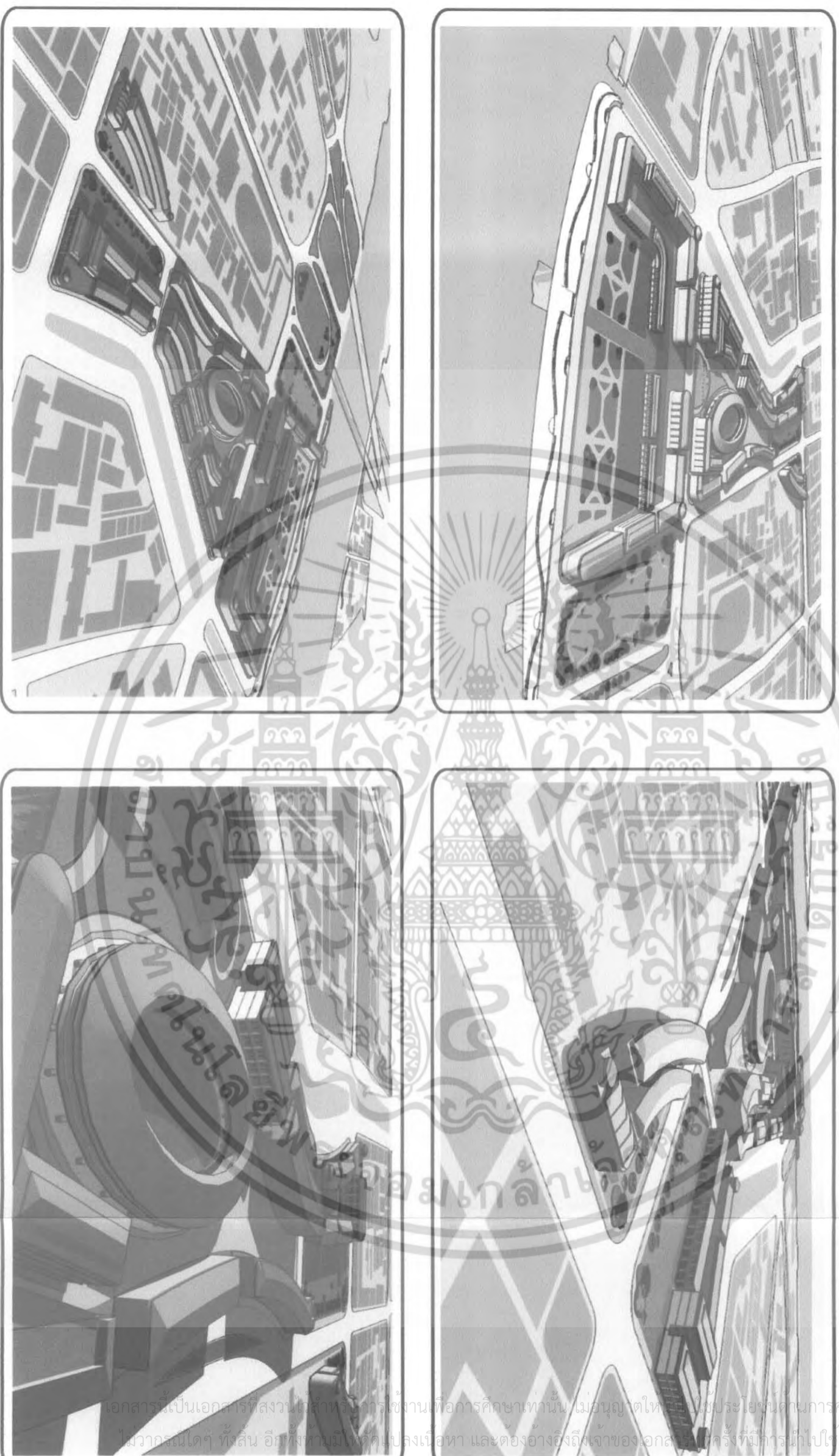

ภาพแสดงทัศนียภาพหอน้ำสาธารณะ

ภาพที่ 6.38 แสดงลักษณะของอาคารในพื้นที่ปากคลองตลาด (ต่อ)

URBAN REDEVELOPMENT FOR PAKKONGSTACAD
 THESIS IN ARCHITECTURE DEPARTMENT

โครงการพัฒนาพื้นที่ปากคลองตลาดและบริเวณต่อเนื่อง

ภาพแสดงพื้นที่บริเวณวงปากคลองตลาด

ภาพที่ 6.39 แสดงภาพโดยรวมในพื้นที่ปากคลองตลาด

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา

การศึกษาโครงการพัฒนาชุมชนปากคลองตลาด ซึ่งสรุปสาระสำคัญของโครงการจากการศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ศึกษา ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปใน ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับผังเมืองรวมเกาะรัตนโกสินทร์ ระดับพื้นที่ศึกษาชุมชนปากคลองตลาด และระดับพื้นที่โครงการศึกษา โดยได้ทำการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ รวมทั้งแผนและโครงการพัฒนาต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่โครงการในอนาคต โดยการศึกษาถึงศักยภาพตลอดจนข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ศึกษาและสรุปบทบาทที่สำคัญ เพื่อการพัฒนาและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ศึกษาโดยการกำหนดนโยบาย การวางแผนและดำเนินการออกแบบวางผัง และนำแผนและผังไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

จากการศึกษาบทบาทและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมและเป็นแนวทางในการปรับปรุงชุมชนปากคลองตลาด ให้เป็นชุมชนที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและด้านการท่องเที่ยวของผังเมืองรวมชุมชนปากคลองตลาด โดยพื้นที่ศึกษาที่จะพัฒนาและปรับปรุงเพื่อเป็นพื้นที่เศรษฐกิจในปัจจุบันชุมชนมีพื้นที่ประมาณ 76 ไร่ 3 งาน 277 ตารางเมตร มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมกระจายทั้งชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาพื้นที่และเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มีมากขึ้นและเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ดังนั้นการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ศึกษาให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจทางด้านการพาณิชย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงต้องทำการศึกษาถึงปัญหา และผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนและโครงการที่จะเกิดขึ้น เช่น ปัญหาของสภาพพื้นที่ ปัญหาด้านอาชีพ และรายได้ของคนในชุมชน ปัญหาด้านภูมิทัศน์ และปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งในการวิเคราะห์ถึงปัญหาของพื้นที่ในด้านต่างๆ นี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้นต่อไปและในการหาแนวทางการปรับปรุงพื้นที่เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนจึงจำเป็นต้องทำการ

หาพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนา โดยการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาจะใช้เทคนิควิธี PSA (POTENTIAL SURFACE ANALYSIS) มาเป็นเทคนิคในการหาศักยภาพของพื้นที่บริเวณที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชน เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของภาคกลาง และเป็นการรองรับการให้บริการแก่คนในชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง และประชากรในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาถึงบทบาท ศักยภาพ และปัญหาของพื้นที่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงได้วางแนวทางการแก้ไขและปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจทางด้านพาณิชยกรรมได้ในอนาคต โดยได้วางแนวทางในการพัฒนาในด้านกายภาพ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในขั้นต่อไป เช่นการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม การพัฒนาพื้นที่โดยการจัดกลุ่มกิจกรรมต่างๆ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการค้าและการพาณิชยกรรม กลุ่มท่องเที่ยวและพื้นที่รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ และในการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจทางการพาณิชยกรรม ได้จัดวางแนวความคิดของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการหาข้อดีและข้อเสียของในแต่ละแนวทางเลือก และนำมาสรุปเพื่อหาแนวทางเลือกในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ ผลกระทบ และความสอดคล้องต่อกิจกรรมเดิมของคนในชุมชน เพื่อส่งเสริมต่อการพัฒนาและการวางแนวทางการแก้ปัญหาของชุมชน

ดังนั้นในการวางแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชน โดยได้นำผลของการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาของพื้นที่ นโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา รวมทั้งความต้องการพื้นที่ของกิจกรรมต่างๆ นำมาสรุปรวมกับแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยนำแนวความคิดต่างๆในการพัฒนา ประกอบไปด้วย แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม แนวความคิดในการจัดวางกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ลงในพื้นที่ แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพ ฯลฯ โดยได้นำแนวความคิดต่างๆ มาประกอบเพื่อสรุปเป็นผลของการออกแบบและวางผังเพื่อปรับปรุงพื้นที่ศึกษาให้เป็นพื้นที่ศูนย์กลางชุมชนและพื้นที่พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว โดยผลของการออกแบบและวางผังพื้นที่ศึกษาชุมชนปากคลองตลาด ซึ่งจะนำไปปฏิบัติโดยแบ่งวาระในการปรับปรุงและพัฒนาของโครงการออกเป็น 4 ช่วงๆ ละ 5 ปี คือ ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2553 พัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคม พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่รกร้างและไม่ใช้ประโยชน์ ปรับปรุงร้านค้าสองฝั่งถนน ปรับปรุงและทำการอนุรักษ์และข้อกำหนดของอาคารในพื้นที่ ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2558 พัฒนาระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ตามโครงการจัดสร้าง ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2563 พัฒนาพื้นที่สองฝั่งถนน พัฒนาพื้นที่การค้าที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพาณิชยกรรม ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 – 2568

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปรับปรุงขยายพื้นที่อนุรักษ์ ปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มพื้นที่ตลาดการค้าและพื้นที่ท่องเที่ยว รวมระยะเวลาการดำเนินงาน 20 ปี โดยในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่จะใช้มาตรการต่างๆ ในการปฏิบัติ เช่นข้อบังคับ กฎหมาย ข้อกำหนด เพื่อให้ควบคุมและดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามแผนและผังที่กำหนดเอาไว้ โดยได้อาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์แลเป้าหมายของแผนและผังที่กำหนดเอาไว้

7.2 ข้อเสนอแนะ

โครงการพัฒนาพื้นที่ชุมชนปากคลองตลาด โดยในการศึกษาการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ ได้ให้ความสำคัญในส่วนของการออกแบบวางผัง และการนำแผนและผังไปปฏิบัติ โดยในการศึกษาเบื้องต้นได้ทำการศึกษาเพื่อสรุปถึงบทบาท นโยบายในการพัฒนาและปรับปรุงชุมชน ตลอดจนแนวโน้มการพัฒนาตามความสำคัญของพื้นที่ จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและการพัฒนาพื้นที่ต่อไป คือ การศึกษาในส่วนของการลงทุนเบื้องต้น (FEASIBILITY STUDY) ของโครงการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ และเพื่อความสำเร็จในการออกแบบและวางผังโครงการ และเพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าสามารถนำมาใช้กับการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่สำหรับโครงการหรือไม่ ซึ่งในการศึกษาในรายละเอียดต่างๆ ตามข้อเสนอแนะจะทำให้การศึกษาพื้นที่ และจัดทำโครงการมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์. กฎหมายอาคาร อาษา/2542. กรุงเทพฯ : บริษัท
เมฆาเพรส จำกัด, 2542

ผังเมือง, กรุงเทพมหานคร, สำนัก. การศึกษาโครงการวางผังในพื้นที่ประวัติศาสตร์. สำนักผังเมือง,
2542

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยูไนเต็ด โปรดักชั่น,
2539

พระนคร, สำนักงานเขต. ชุดความรู้พิพิธภัณฑสถานกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักวัฒนธรรม
กีฬาและการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร, มปป.

ชินคอร์ปกรุ๊ป. แผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานนโยบาย
และแผนสิ่งแวดล้อม, 2538.

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการกรุงรัตนโกสินทร์กอนนโยบายและแผน
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : มปท, 2530

นโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, สำนัก. สถิติกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : 2540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้จัดทำ

ชื่อ-สกุล นางสาวโชติรส เพ็ชรเลิศ
เกิดวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2526 เชื้อชาติ ไทย
สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ
ที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนบ้าน 81/1 ม.1 ต.บัวชุม อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี 15130
โทร. 089-1694462

ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
คณะวิชา วิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม ภาควิชา วิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม
สาขา สถาปัตยกรรม ระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)
รหัสประจำตัว 47035008 ชั้นปีที่ 2
ประวัติการศึกษา
(2540) สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านบัวชุม จ.ลพบุรี
(2543) สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.นครราชสีมา
(2545) สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.นครราชสีมา

ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
คณะวิชา วิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม ภาควิชา วิศวกรรมศาสตร์อุตสาหกรรม
สาขา สถาปัตยกรรม ระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)
รหัสประจำตัว 47035008 ชั้นปีที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้